

KLIKAJ
Z GŁOWĄ s. 10

ZIMNA
WOJNA II s. 18

AZJATYCKA TWARZ
KOŚCIOŁA s. 20

MISTYK CZY
NIEDOWIAREK? s. 34

20.02.2022
nr 08 (851)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Nie daj się
OSZUKAĆ!

s. 12

Prenumerata redakcyjna tygodnika „Idziemy” na rok 2022

cena 1 egzemplarza – 7 zł; prenumerata kwartalna – 91 zł; prenumerata półroczna – 182 zł; prenumerata roczna – 364 zł.

Pismo nasze można zaprenumerować, wypełniając dokładnie poniższy blankiet. Tel. 22 5120095

nazwa odbiorcy		WYD. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7																							
nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6																							
l.k.	nr rachunku odbiorcy																								
1 7	1 2 4 0 1 0 9 5												1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3												
													W	waluta P L N			kwota								
kwota słownie																									
nazwa zleceńodawcy																									
nazwa zleceńodawcy cd.																									
tytułem																									
P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a																									
tytułem cd.																									
I d z i e m y n a o k r e s																									

pieczęć, data i podpisy zleceńodawcy

Optata:

nazwa odbiorcy		W Y D .		D I E C .		W A R . -		P R A S K I E J		0 4 -		3 5 7	
nazwa odbiorcy cd.		W - w a		u l .		G r o c h o w s k a		1 9 4 /		1 9 6			
l.k.		1 7		nr rachunku odbiorcy		1 2 4 0 1 0 9 5		1 1 1 1 0 0 1 0 0 5		1 7 2 4 7 3			
kwota słownie		W		waluta		P L N		kwota					
nazwa zleceniodawcy													
nazwa zleceniodawcy cd.													
tytułem		P r e n u m e r a t a		t y g o d n i k a									
tytułem cd.		I d z i e m y		n a		o k r e s							
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy				Opłata:									

ks. Henryk Zieliński

Jelcynowi pomnik

W ślad za papieżem Franciszkiem także szef polskiego episkopatu abp Stanisław Gądecki wezwał wszystkich katolików do modlitwy o pokój dla Ukrainy. Zagrożenie rosyjską inwazją na ten kraj wciąż rośnie i nie wiemy, co może się stać za kilka dni, kiedy ten numer „Idziemy” trafi do naszych Czytelników. Nagromadzenie wojsk rosyjskich po rosyjskiej i białoruskiej stronie granicy z Ukrainą, jak również wokół ukraińskich portów, nie wróży nic dobrego. Kreml jest zdeterminowany, aby niezależnie od kosztów i nie przebiegając w środkach, zagwarantować sobie miejsce w trójce mocarstw decydujących o losach świata. Już teraz Władimir Putin nikogo poza prezydentem USA i Chin nie traktuje jako godnego partnera do rozmowy. Bolesnie przekonał się o tym prezydent Francji Emmanuel Macron, który zamiast spodziewanych punktów przed kwietniowymi wyborami prezydenckimi wywiózł z Rosji doświadczenie wskazania mu właściwego miejsca... na końcu długiego stołu.

Gra mocarstw dokonuje się teraz głównie kosztem Ukrainy. Ale żądania Rosji sięgają o wiele dalej. Prócz „gwarancji bezpieczeństwa” i zaprzestania rozszerzania NATO na wschód Moskwa żąda także wycofania wszelkich instalacji i sił Sojuszu Północnoatlantyckiego głównie z Polski i Rumunii, na pozycje sprzed roku 1999. Putin twierdzi bowiem, że Rosja została przez Zachód oszukana, i wprost nawiązuje do tradycji ZSRR. To pokazuje, że jest naprawdę niebezpiecznie, chociaż nam bezpośrednia agresja rosyjska w najbliższym czasie nie grozi. Jako kraj członkowski NATO mamy inny poziom gwarancji bezpieczeństwa, Amerykanie zaś, stanowiący trzon sojuszu, wydają się dość stanowczy. Dobrze, że Polska – a z nami kilka innych krajów naszego regionu – wykorzystała ten krótki moment w dziejach, kiedy Rosja po rozpadzie ZSRR była autentycznie demokratycznym krajem, układającym po partnersku relacje z sąsiadami. Przy obecnym wódarzu Kremla o członkostwie w NATO nie moglibyśmy nawet marzyć. Przykład Ukrainy tylko to potwierdza.

To, że jesteśmy w innym punkcie niż Ukraina, zawdzięczamy zgodnemu sta-

nowisku naszych elit politycznych oraz... byłemu prezydentowi Rosji śp. Borysowi Jelcynowi. Pytany, a jakże, przez prezydenta Lecha Wałęsę podczas wizyty w Polsce w sierpniu 1993 r. o stanowisko Rosji wobec naszych planów wstąpienia do NATO, odparł: „To wyłączna sprawa Polski”. Przy okazji tej wizyty po raz kolejny przepraszał w imieniu Rosji

za zbrodnię katyńską. Już w roku 1992 przyznał to, czemu zaprzecza Putin – że była ona dziełem NKWD. Zarządził przekazanie Polsce odnalezionych dokumentów, wśród nich kopii rozkazu z 5 marca 1940 r., podpisanego przez Stalina, Woroszyłowa, Mołotowa i Mikołajana, na podstawie którego wymordowano 22 tys. polskich oficerów. Wreszcie to on wycofał z Polski wojska rosyjskie: ostatni żołnierze Armii Czerwonej zostali pożegnani w jakże symbolicznym dla nas dniu 17 września (!) 1993 r. Jelcyn był najżyczliwszym nam rosyjskim przywódcą w historii.

Dłatego od dawna powtarzam, że winni jesteśmy Borysowi Jelcynowi pomnik w Warszawie. Nie tylko w podzięce, ale także na świadectwo, że relacje polsko-rosyjskie mogą się układać poprawnie, a Polacy nie są rusofobami i potrafią być wdzięczni, jeśli tylko są traktowani podmiotowo. Zresztą, z tym wyróżnieniem nie bylibyśmy pierwsi. Przed dziesięć laty władze Litwy pośmiertnie przyznały Jelcynowi Wielki Krzyż Orderu Witolda. Wreczając odznaczenie wdowie po Jelcynie, prezydent Litwy Dalia Grybauskaitė podkreślała, że rządzona przez niego „demokratyczna Rosja potrafiła obiektywnie ocenić historię i uznać dążenie państw bałtyckich do niezależności”.

Podobne uzasadnienie byłoby właściwe także w Warszawie. Pomnik Jelcyna mógłby stanąć w pobliżu ambasady rosyjskiej jako upamiętnienie jednego z rosyjskich przywódców, a zarazem wezwanie do refleksji dla obu narodów. Zbliżająca się piętnasta rocznica śmierci Jelcyna (zm. 23 kwietnia 2007 r.) byłaby dobrą okazją, żeby uroczystie jego postać i zasługi przypomnieć. Napięcia tworzone teraz przez Putinowską Rosję mogą być właściwym czasem, aby także narodowi rosyjskiemu uświadomić, że może liczyć na szczerą życzliwość i sympatię swoich sąsiadów, tylko trzeba ich szanować. A jeśli pomnika nie zdążymy już zbudować, to może chociaż przyznać mu pośmiertnie jakiś medal? Bo kto wie, czy gdyby nie on, nie bylibyśmy dzisiaj w sytuacji podobnej do Ukrainy.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

20.02.2022 **idziemy** w numerze:

TEMAT NUMERU

Klikaj z głową – rozmowa o cyberbezpieczeństwie s. 10

fol. Unsplash.com

Nie daj się oszukać! s. 12

NA CZASIE

W politycznej grze s. 4

Benedykt XVI idzie do nieba... s. 9

fol. PWP/EP/ Russian Defence Ministry Press Service

Zimna wojna II s. 18

Azjatycka twarz Kościoła – rozmowa z przewodniczącym Episkopatu Kazachstanu s. 20

„Uspokajanie” Putina s. 54

NASZE SPRAWY

To je moje! – uczenie dzieci myślenia o innych s. 23

Matka chroni przed COVID-em s. 43

MOJA WIARA

Anielskie śpiewanie s. 36

Mistyk czy niedowiarek? – Caravaggio s. 34

Sztuczny konflikt – sprawa Galileusza s. 38

Sługa świętości Kościoła – św. Piotr Damiani s. 42

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.
E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Europoseł Patryk Jaki skrytykował prezydenta Andrzeja Dudę za projekt ustawy znoszącej Izbę Dyscyplinarną SN. To element strategii politycznej?

Środowisko Solidarnej Polski myśli już o swej przyszłości, chyba coraz mniej wiążąc ją z obecną pozycją w obozie Zjednoczonej Prawicy. Jarosław Kaczyński i Zbigniew Ziobro odwołują się do tego samego elektoratu, dlatego wewnątrz obozu rządzącego widać narastające iskrzenie. Obie strony, myśląc o swej podmiotowości, niejako strukturalnie skazane są na spór i rywalizację.

fot. arch. Sławomira Sowińskiego

eksperymentów, przy generalnej narracji: naprawiamy błędy, idziemy do przodu, a Polakom niesiemy sprawiedliwy dobrobyt. PiS już chyba jednak wie, że Polskim Ładem nie zdobędzie nowych głosów u przedsiębiorców, urzędników, klasy średniej czy mieszkańców wielkich miast. Kluczowe jest jednak – w jego perspektywie – by nie odpłynęły głosy emerytów i mieszkańców mniejszych miejscowości.

Prezes Rady Ministrów zapowiedział waloryzację rent i emerytur oraz wypłacenie trzynastej i czternastej emerytury. Ta decyzja pomoże rządzącym utrzymać wysokie poparcie?

W politycznej grze

Z politologiem dr. hab. **Sławomirem Sowińskim**, prof. UKSW, rozmawia Patryk Lubryczyński

Dlaczego zatem premier Mateusz Morawiecki popiera projekt prezydenckiej ustawy?

Dostrzegam w tym próbę uruchomienia nowej dynamiki politycznej, która miałaby zamknąć niezrozumiałe dla wielu wyborców pola konfrontacji z instytucjami europejskimi, aby móc uruchomić środki unijne. Do tej gry z jednej strony włącza się jednak PiS, które przygotowało swój projekt ustawy, próbując przelicytować prezydenta Andrzeja Dudę. Z drugiej strony są interesy polityczne i perspektywa Solidarnej Polski, więc szybkie zakończenie tego konfliktu jest nadal sprawą otwartą.

Jaki jest obecnie układ sił w Zjednoczonej Prawicy?

W każdym ugrupowaniu politycznym obok współpracy naturalna jest też wewnętrzna rywalizacja. W obozie Zjednoczonej Prawicy bodaj najwyraźniej widać ją między środowiskiem premiera Morawieckiego a politykami Solidarnej Polski oraz częścią ministrów, którzy są konkurentami politycznymi premiera. Jest też zapewne grupa polityków obozu rządzącego myślących z nostalgią o czasie, gdy premierem była Beata Szydło.

Mówi się też o tzw. „zakonie” wewnątrz PiS, czyli politykach, którzy przeszli z Jarosławem Kaczyńskim długą, trudną drogę od czasów Porozumienia Centrum. Ale są

też działacze, którzy dołączyli później, niejako „na gotowe”. Kolejną różnicę widzę między politykami kierującymi się w trudnej grze o władzę przede wszystkim pragmatyką i zasadą gry zespołowej, a tymi, którzy w sprawach dla nich kluczowych odwołują się do wartości. W PiS widać ją było m.in. przy okazji perypetii wokół tzw. piątki dla zwierząt.

Kluczowa dla PiS grupa emerytów sukcesywnie się powiększa. To coraz bardziej zmobilizowani wyborcy.

Obecnie dostrzegłbym w obozie władzy jeszcze jedną linię potencjalnych polaryzacji. Chodzi o różnicę pomiędzy parlamentarzystami mającymi dużą szansę na reelekcję w roku

2023 ze względu na rozpoznawalność czy pozycję w partii i tymi, którzy przy obecnych notowaniach dużych widoków na ponowny wybór z listy PiS nie mają. Ci ostatni szukać mogą własnych strategii, także poza PiS. Nie jest to jeszcze grupa wielka. Ale jej wielkość i znaczenie zależą będzie od sondaży.

Spodziewa się Pan utrzymania programu Polski Ład czy rezygnacji z niego w przypadku negatywnych nastrojów społecznych?

Ilość błędów, do których doprowadził powodowany politycznie pośpiech przy wprowadzaniu tego ważnego projektu, widzą dziś chyba wszyscy. Ale po swych szumnych zapowiedziach PiS nie ma dziś pola politycznego manewru, żeby Polski Ład zamrozić. Myślę więc, że będzie próba wycofania się z najbardziej wątpliwych

Emeryci to dla PiS grupa kluczowa politycznie, co ważne – powiększająca się. Podane przez GUS wstępne wyniki spisu powszechnego pokazują, że w latach 2011–2021 grupa osób w tzw. wieku poprodukcyjnym wzrosła w Polsce z ponad 6,5 do ponad 8,3 mln. Z badań sondażowych wynika zaś, że wyborcy starsi są ostatnio generalnie coraz bardziej zmobilizowani, nawet na poziomie ok. 60–65 proc. frekwencji wyborczej. Czysto politycznie ta decyzja PiS jest więc formą przypomnienia się tej części elektoratu i niejako zamykania do niej drogi innym partiom.

Dla wyborców PiS nadal pociągająca jest wizja państwa opiekuńczego?

Na pewno tak, tyle tylko że może to nie wystarczyć do zdobycia władzy po raz kolejny. Według sondaży dzisiejszych, koncentrując się głównie na ofercie państwa opiekuńczego, PiS może liczyć na ok. 5,5–6 mln wyborców. To tyle, ile dało Zjednoczonej Prawicy zwycięstwo w 2015 r. Wtedy jednak było to możliwe, bo ok. 2,5 mln głosów oddano na ugrupowania, które nie dostały się do Sejmu, i zwycięskie PiS dostało w związku z tym solidną premię w sejmowych mandatach. Dość niska była też wtedy frekwencja, na poziomie 51 proc. Obecnie na miejscu PiS nie liczyłbym na to. Bez szerszego otwarcia się na wyborców młodszych, aktywnych zawodowo, także tych z dużych miast, rządzący, nawet jeśli wygrają przyszłe wybory, nie będą mieć raczej samodzielnej większości.

fot. xbz

Murem za Benedyktem

– Uznajemy niezwykłą wielkość teologicznego dyskursu Benedykta XVI i domagamy się uszanowania godności Człowieka, który zawsze stanowczo bronił Bóstwa Jezusa Chrystusa w zsekularyzowanym świecie, a tym samym każdej istoty ludzkiej – piszą polscy teologowie w liście w obronie Benedykta XVI.

Zwracają uwagę, że niesłuszne oskarżenia osłabia-

ją autorytet papieża seniora, godząc w Kościół. Teologowie protestują przeciwko niegodziwemu potraktowaniu Benedykta XVI i łączą się z całą mocą „z emerytowanym Papieżem, odznaczającym się niezłomną postawą moralną, jakiej dawał świadectwo nieustannie w okresie posługi uniwersyteckiej, biskupiej i papieskiej”.

Wizja teologiczna Benedykta XVI jest fundamentem chrześcijańskiej teologii na przełomie wieków i słusznie jest on określany jako współczesny Ojciec Kościoła – podkreślają teologowie. I dodają: „Dzięki takiej jasności i jednoznaczności myśli i jednocześnie dosadności wyrażania całej prawdy objawionej Ratzinger – Benedykt XVI rzuca wyzwanie współczesnemu światu i jednocześnie daje ludowi Bożemu świetlistą orientację, co jest prawdziwe a nieprawdziwe, co katolickie a niekatolickie, co Boże, a co antybożskie. (...) Tej jakże szczerzej i na wskroś uczciwej osobie Benedykta XVI chcemy dziś oddać należny hołd i zapewnić o naszej teologicznej i ludzkiej bliskości”.

Pod listem podpisały się zarządy jedenastu gremiów teologicznych, w tym Prezydium Komitetu Nauk Teologicznych Polskiej Akademii Nauk./bs

W stronę jubileuszu

Powierzam Tobie, drogi Bracie, odpowiedzialność za znalezienie odpowiednich form, ażeby Rok Święty mógł być przygotowany i celebrowany z intensywną wiarą, żywą nadzieją oraz czynną miłością. Dykasteria, która krzewi nową ewangelizację, będzie potrafiła uczynić z tego momentu łaski znaczący etap dla duszpasterstwa w Kościołach lokalnych łacińskich i wschodnich, które w tychże latach są wezwane do zintensyfikowania zaangażowania synodalnego – napisał Franciszek do abp. Rino Fisichelli, przewodniczącego Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji. Tym samym papież zainicjował przygotowania do Roku Jubileuszowego 2025, którego mottem będą słowa „Pielgrzymi nadziei”. Więcej wskazówek znajdzie się w papieskiej bulli.

Rok Jubileuszowy jest przeżywany w Kościele co 25 lat. **i**

Krzysztof Ziemięć

Ekologiczny walec

Dziś jest ważne, ale jutro jeszcze ważniejsze – w ten sposób myślą zdolni politycy i stratedzy. Tak należy patrzeć na zmiany w unijnej polityce leśnej, jakich domaga się Komisja Europejska. Nie chodzi już tylko o głośnie certyfikaty na emisję dwutlenku węgla, ale o rozwiązania regulujące normy pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy – i to dla każdego z państw członkowskich. Dla Polski to ponad 50 mln ton dwutlenku węgla. Unijni urzędnicy mieliby zażądać, by rocznie właśnie tyle pochłaniały nasze lasy. Laik po-

wie: super! Nie ma przecież nic lepszego niż drzewa i lasy. Tyle że to fizycznie niemożliwe, bo nasz drzewostan jest w stanie zniwelować najwyżej 20 do 26 milionów ton dwutlenku węgla, czyli średnio połowę tego, co projektuje Unia Europejska. Zatem skąd te wyśrubowane wymagania?

Może ktoś się pomylił i zagłolował? A może za tym nie stoją argumenty ratowania środowiska, ale chęć przeorientowania polityki gospodarczej Europy i dominacji tych państw, które już teraz mogą łatwo wyeliminować węgiel, gaz, a nawet energię nuklearną, i zastąpić je nowymi technologiami – po to, aby dominować na świecie i w samej Europie? Nie można się łudzić, że wszyscy myśleli tylko o wspólnym dobru.

Zaczął się koncert mocarstw, a koncert regionalnych potęg nigdy nawet nie został przerwany, tylko my tego nie widzieliśmy.

Regulacja norm pochłaniania dwutlenku węgla ma być w teorii sprawiedliwa – dotyczyć wszystkich krajów członkowskich. Jednak niepodporządkowanie się jej będzie wiązać się – to już standard – z karami finansowymi. Mówi się o kwocie 375 euro za tonę. W skali milionów ton kary będą więc miliardo- we. Nietrudno się domyślić, że najbardziej stracą na tym kraje takie jak Polska, gdzie 30 lat po zmianach

ustrojowych wciąż dopiero projektuje się budowę jakiegokolwiek elektrowni jądrowej; gdzie za-późnienia po epoce PRL były tak duże, że kiedy inni cieszyli się czystym powietrzem i tanim prądem, my dopiero byliśmy w fazie myślenia o tym.

Dodajmy, że to już kolejne pomysły urzędników Komisji Europejskiej, które – nawet jeśli nie są czysto ideologicznymi rozwią-

zaniami – jednak uderzają w kraje biedniejsze, ale szybko się rozwijające, które mają ambicje wzniesienia się na inny poziom. Tania, bezpieczna i powszechnie dostępna energia – to konkurencyjna gospodarka. To prawda oczywista. Być może za kilka

Regulacje unijne dotyczące dwutlenku węgla najbardziej uderzą w kraje takie jak Polska. Oprócz ekologii liczy się koszt społeczny.

dekad tak będzie i prąd pochodzący z odnawialnych źródeł będzie tani i dostępny. Ale zanim tak się stanie, może nas czekać epoka ubóstwa!

Kryzys bezpieczeństwa militarnego z jednej stro-

ny i energetycznego z drugiej, które teraz widzimy, każe zastanowić się nad tempem zmian na przyszłe lata, tak żeby przejść przez tę transformację suchą nogą i przy okazji nie wysadzić gospodarki w powietrze. Za dużo dały z siebie pokolenia Polaków, by to zaprzepaścić. Koszt społeczny jest przy tym nie mniej istotny niż nowoczesność i ekologia.

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Papież odwiedzi Malte.** Papież Franciszek w dniach 2 i 3 kwietnia złoży wizytę na Malcie, na zaproszenie rządu i Kościoła katolickiego Malty. W programie papieskiej wizyty są miasta La Valletta, Rabat, Floriana oraz wyspa Gozo.

■ **Abp Szewczuk zaprasza.** Zwierzchnik Kościoła greckokatolickiego na Ukrainie abp Swiatosław Szewczuk ponownie wyraził nadzieję na to, że papież Franciszek złoży wizytę w tym kraju. Jak powiedział, papieska wizyta byłaby bardzo mocnym gestem. Arcybiskup większy kijowsko-halicki oświadczył, że papież bardzo uważnie obserwuje sytuację na Ukrainie. Przypomniał, że niedawno wezwał do modlitwy w intencji tego kraju i często o nim mówi.

■ **Ostrzeżenia rządów.** Rządy Włoch, Holandii, Belgii, Szwecji i Hiszpanii wezwały swoich obywateli do opuszczenia Ukrainy ze względu na obawy dotyczące bezpieczeństwa. Wcześniej podobne komunikaty wydały już władze USA, Wielkiej Brytanii, Łotwy, Norwegii, Japonii, Kanady i Izraela.

■ **Kolejna kadencja prezydenta Niemiec.** Zgromadzenie Federalne wybrało w Berlinie Franka-Waltera Steinmeiera na prezydenta Niemiec. To druga kadencja Steinmeiera, który mógł być pewny zwycięstwa, mając poparcie trzech partii rządzącej koalicji i opozycyjnej chadecji.

■ **Więcej Amerykanów w Polsce.** USA w nadchodzących dniach wyślą do Polski dodatkowe 3 tys. żołnierzy – poinformowało ministerstwo obrony w Waszyngtonie. Według Reutera siły te będą pochodzić z 82. Dywizji Powietrznodesantowej, stacjonującej w Fort Bragg w Karolinie Północnej, a nie z sił amerykańskich rozlokowanych w Europie.

■ **Najstarsza na świecie.** Działająca przy placu Hiszpańskim w Rzymie ambasada Hiszpanii przy Stolicy Apostolskiej obchodzi 400. rocznicę powstania. Jest to najstarsza placówka dyplomatyczna na świecie. Właśnie od ambasady wziął nazwę plac Hiszpański w Rzymie, jedno z najpiękniejszych miejsc w tym mieście.

■ **Śmierć noblisty.** W wieku 89 lat zmarł Luc Montagnier, francuski wirusolog, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie fizjologii i medycyny za współodkrycie wirusa HIV.

fot. PAP/EPA/Hannibal Hanschke

WSPÓLNIE UNIKNĄĆ WOJNY

W Berlinie spotkali się prezydenci Polski Andrzej Duda i Francji Emmanuel Macron oraz kanclerz Niemiec Olaf Scholz. Przywódcy Trójkąta Weimarskiego zaznaczyli, że dalsze naruszenie integralności terytorialnej i suwerenności Ukrainy jest nie

do przyjęcia. „Musimy znaleźć takie rozwiązanie, żeby uniknąć wojny – to jest nasze podstawowe zadanie. Wierzę, że tego dokonamy. W moim przekonaniu dzisiaj najważniejsza jest jedność i solidarność” – podkreślał prezydent Polski Andrzej Duda.

DZIEŃ CHOREGO W WATYKANIE

Trzydzieści lat po ustanowieniu przez św. Jana Pawła II Światowego Dnia Chorego, we wspomnienie Matki Bożej z Lourdes, 11 lutego w bazylice św. Piotra Mszy świętej z udziałem chorych przewodniczył kard. Peter Turkson, prefekt Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka. Światowe obchody tego dnia odbyły się w sanktuarium Matki Bożej z Lourdes w argentyńskim El Challao. Papież Franciszek skierował do ich uczestników specjalne przesłanie.

fot. PAP/EPA/Vatican Media Handout

KONWÓJ WOLNOŚCI

Rząd kanadyjskiej prowincji Ontario wprowadził stan wyjątkowy w reakcji na trwające od dwóch tygodni blokady dróg i protesty kierowców ciężarówek,

sprzeciwiających się ograniczeniom wprowadzonym w związku z pandemią koronawirusa. Akcja protestacyjna odbywała się w ramach tzw. Konwoju Wolności 2022.

fot. PAP/EPA/Andrie Pichette

KARNAWAŁ
W WENECJI

fot. PAP/EPA/Andrea Merola

Około 50 tys. osób, w tym 32 tys. z zagranicy, przybyło do Wenecji 12 lutego na rozpoczęcie karnawału. Po zeszłorocznym karnawale, który odbył się wyłącznie online, władze Wenecji postanowiły, że w tym roku powróci on nad Canal Grande, choć w formie dostosowanej do warunków pandemii.

„Pamiętaj o przyszłości” – to hasło tegorocznej edycji. Odwołany został tradycyjny punkt imprezy, czyli Lot Anioła – zjazd młodej weneckianki na linach z dzwonnicy na placu Świętego Marka. To spektakularne wydarzenie obserwowano zawsze dziesiątki tysięcy osób.

W SZKOLE
W ZIMBABWE

Po strajku nauczycieli, którzy domagali się podwyżek płac, w Zimbabwie ponownie otwarto szkoły. Na zdjęciu nauczyciel prowadzący lekcję szycia w szkole średniej w Goromonzi.

fot. PAP/EPA/Aaron Utimeli

CYKLON NA MADAGASKARZE

Misjonarze oblaci z Madagaskaru proszą o pomoc dla ofiar cyklonu Batsirai. W wyniku jego przejścia co najmniej 7 tys. osób straciło dorobek swego życia, a 55 tys. zostało zmuszonych do opuszczenia domu. A i tak mieli niewiele: nędzną chatę i niewielkie zapasy jedzenia, wystarczające na najbliższe dni. Zniszczone zostały budynki, wioski i pola uprawne. Cyklon był bardzo mocny. Od strony wschodniej fale na morzu osiągały wysokość od 10 do 15 metrów.

Wiatr w porywach osiągał nawet 265 km/h. Zginęło 20 osób. W odpowiedzi na tę dramatyczną sytuację Prokura Misyjna Oblatów Maryi Niepokalanej w Polsce uruchamia zbiórkę funduszy, która ma na celu wsparcie mieszkańców Madagaskaru w odbudowaniu swojego i tak bardzo skromnego dobytku. Można się w nią włączyć na stronie internetowej: sklep.misyjne.pl/nasza-akcja/cyklon-na-madagaskarze.

fot. PAP/EPA/Maxar Technologies/Handout

■ Cerkiew unicka w Fatimie.

W Fatimie zaczęto budować cerkiew i klasztor ukraiński. Ośrodki te prowadzą ojcowie bazylianie, ale jest to wspólny projekt wszystkich Ukraińców w Europie Zachodniej. Poinformował o tym przewodniczący Wydziału Duszpastersko-Migracyjnego bp Stepan Sus podczas obrad Stałego Synodu Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego.

■ Więźniowie polityczni na Kubie.

W więzieniach na Kubie przebywa obecnie 1054 oponentów władz w Hawanie – wynika z najnowszego raportu organizacji praw człowieka Prisoners Defenders. To prawie ośmiokrotnie więcej niż w lutym 2021 r.

■ Nowy ambasador Ukrainy w Polsce.

Doświadczony dyplomata Wasyl Zwarycz będzie nowym ambasadorem Ukrainy w Polsce. Zastąpi na tym stanowisku Andrija Deszczycę. Uzyskał już agrément polskiego rządu.

■ Tragiczny wypadek w Peru.

Co najmniej 20 osób zginęło, a około 30 zostało rannych w wypadku autobusu, który spadł w przepaść na wiejskiej drodze w północnym Peru. Autobus zjechał z drogi i wpadł w przepaść o głębokości około 100 m. Pomoc nadeszła kilka godzin po katastrofie.

■ Przeciw życiu.

Podpisana przez prezydenta Stanów Zjednoczonych ustawa budżetowa umożliwi finansowanie ze środków federalnych klinik aborcyjnych Planned Parenthood. Sprzeciwia się temu 12 stanów, które złożyły pozew wobec administracji Joe Bidena. Argumentowano, że według obowiązujących przepisów amerykański gabinet nie może dotować aborcji. Jednak sprzeciw ten został odrzucony przez Sąd Apelacyjny w Cincinnati.

■ Młodzież hiszpańska nieodporna.

Prawie 20 proc. hiszpańskiej młodzieży przyjmuje leki nasenne i przeciwlękowe – wynika z badania przeprowadzonego przez ministerstwo zdrowia w Madrycie wśród osób w wieku 14–18 lat. Odsetek ten mocno wzrósł od wybuchu pandemii COVID-19.

■ Komisarz rezygnuje. Pierwsza w historii kobieta kierująca londyńską policją metropolitalną, komisarz Cressida Dick, zrezygnowała ze stanowiska, które piastowała prawie pięć lat. Jako powód podała utratę zaufania ze strony burmistrza Londynu Sadiqa Khana.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

myśl polityczny, to należy tyle razy głosować, aż zostanie osiągnięty zamierzony wynik.

W tej kwestii Francja ma silne poparcie nowego rządu federalnego Niemiec, którego priorytetem są kwestie ideologiczne – w tym

że „biskupi muszą tak mówić”. Bardziej do niej przemawiają świadectwa i postawy opowiadających się za życiem osób świeckich i polityków. Ciekawe, że postulat Macrona pojawił się dzień po ogłoszeniu wyboru nowej przewodniczącej Parla-

Europa kontynentem śmierci?

Europa kontynentem śmierci? Na przestrzeni ostatnich lat idziemy w tym kierunku, a ostatnio, dzięki dwóm europejskim państwom „większej prędkości”, może się ten ponury scenariusz ziścić w bardzo niedługim czasie.

Mowa oczywiście o Francji i Niemczech. Bo to właśnie te państwa – chcąc nie chcąc – nadają ton całej Unii Europejskiej, a Francja sprawuje prezydencję w Radzie UE w pierwszym półroczu tego roku. Długo nie trzeba było czekać, aby priorytety francuskiego prezydenta Emmanuela Macrona o przejściu do Europy „wyznaczającej swą przyszłość” stały się konkretem. Po jego wystąpieniu 19 stycznia w Parlamencie Europejskim w Strasburgu, podczas którego postulował wpisanie prawa do aborcji do Karty praw podstawowych, wiemy już, o jaką przyszłość chodzi.

Jednocześnie Macron dąży do liberalizacji prawa aborcyjnego także w swoim kraju. Tęgo samego dnia bowiem odbyło się we francuskim Senacie głosowanie nad ustawą wydłużającą termin legalnej aborcji z 12 do 14 tygodni. Senatorzy odrzucili tę ustawę, co jednak nie oznacza, że nie będzie ona dalej procedowana przez Zgromadzenie Narodowe, aby znowu trafić do Senatu w drugiej połowie lutego. A już rok temu francuski Senat ją odrzucił. Okazuje się, że jak chce się osiągnąć swój za-

prawo do nieograniczonej aborcji. Członkowie nowego rządu otwarcie mówią, że chcą wprowadzania swoich rozwiązań na szczeblu unijnym. Tym samym wywierana jest coraz większa presja na inne państwa członkowskie, zwłaszcza te, w których zabijanie dzieci nienarodzonych jest zakazane czy ograniczone.

To dotyczy również Polski, czego mieliśmy już przykład jesienią 2020 r., kiedy europarlament przyjął rezolucję ws. aborcji w Polsce. Wtedy przewodniczący Episkopatu Polski stanowczo zareagował, oświadczając, że nie istnieje coś takiego jak „prawo do aborcji”. Po słowach prezydenta Macrona znowu jedyny poważny głos protestu nadszedł od biskupów europejskich – członków Komisji Episkopatów Wspólnoty Europejskiej (COMECE) – którzy kilka dni temu stwierdzili, że prawo do aborcji jest „rozwiązaniem niesprawiedliwym, sprzecznym z najważniejszymi europejskimi wartościami i przekonaniem”. Tyle że prezydent Macron zupełnie co innego rozumie pod pojęciem „wartości europejskich” – chociażby prawo do swobodnego decydowania o życiu lub śmierci nienarodzonych.

Niestety, głos członków COMECE jest w mniemaniu opinii publicznej dość słaby, wielu bowiem uważa,

mentu Europejskiego, Roberta Metsoli – pochodzącej z Malty, w której obowiązuje całkowity zakaz aborcji. Ona sama znana jest ze swojego stanowczego sprzeciwu wobec aborcji. Od początku atakowana jest za swoje poglądy, zwłaszcza przez niektóre feministki. Także Macron wyrażał swoje za-

strzeżenia co do jej kandydatury. Metsola bowiem podkreśla, że prawo aborcyjne powinno pozostać w gestii państw członkow-

skich, a nie być narzucane odgórnie. Jej wybór to dobry znak dla Europy, przynajmniej w teorii. Zwłaszcza jeśli weźmie się pod uwagę, że w ostatnich latach – i także w roku ubiegłym – aborcja była najczęstszą przyczyną zgonów na świecie, tylko w 2021 r. unieściwiono w ten sposób 42 mln istnień ludzkich.

Jednak czy nowa przewodnicząca europarlamentu pozostanie wierna swoim przekonaniom, czy też ugnie się pod presją ze strony unijnych struktur, to się okaże z czasem. A tymczasem zbliża się marzec – miesiąc, w którym będziemy obchodzić Dzień Świętości Życia, ustanowiony przez Jana Pawła II, i Narodowy Dzień Życia, ustanowiony przez Sejm. To dobra okazja do przemyślenia własnego zaangażowania w obronę cywilizacji życia na naszym kontynencie.

Statystyki WHO

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) oświadczyła, że od czasu odkrycia wariantu koronawirusa Omikron doszło na świecie do pół miliona zgonów z powodu COVID-19. WHO sytuację tę określiła jako „więcej niż tragiczna”. „Liczba zakażeń Omikronem jest oszałamiająca”, „poprzednie fale wydają się prawie płaskie” – skomentowała ekspertka WHO ds. epidemii Maria Van Kerkhove.

Według agencji AFP od początku pandemii koronawirus zabił prawie 5,75 miliona ludzi. Na całym świecie podano ponad 10 miliardów dawek szczepionek przeciwko COVID-19./ws

Udaremniony zamach

Portugalskie służby bezpieczeństwa udaremnily zamach na Uniwersytecie Lizbońskim, który miał zostać przeprowadzony przez jednego ze studentów wydziału inżynierii. Zatrzymany jest obywatelem Portugalii. Podczas aresztowania osiemnastolatka w jego miejscu zamieszkania przejęto m.in. maczety i inne rodzaje białej broni, a także butle gazowe. Ze znalezionej planu zamachu wynika, że student chciał zabić jak najwięcej ludzi./ws

Czego boi się Putin?

Luksusowy 82-metrowy jacht został zbudowany w 2014 r. za blisko 87 mln euro. „Graceful”, należący do rosyjskiego przywódcy Władimira Putina, opuścił port w Hamburgu. Putin zabrał swój jacht z niemieckich wód z obawy przed konfiskatą w ramach zapowiadanych przez Zachód sankcji./ws

Dariusz Kowalczyk SJ

Benedykt XVI idzie do nieba...

Próby zniesławienia Benedykta XVI świadczą nie o tym, że papież emeryt pobił, coś zataił, zgrzeszył. Zaświadczają o tym, że coraz bardziej błędzą pewne środowiska w Kościele, szczególnie w Kościele niemieckim. Sędziwy Ratzinger zbliża się do przekroczenia granicy śmierci i do spotkania z Tym, któremu przez całe życie wiernie służył. I będzie to piękne spotkanie. Natomiast na miejscu zajadłych wrogów Ratzingera pomyślałbym o tym, co oni powiedzą Chrystusowi, gdy staną przed Nim na sądzie. Że dbali o oczyszczenie Kościoła? Że wszystko robili dla dobra najsłabszych? A może będą musieli przyznać, że szukali sposobności, by zaszkodzić następcy Jana Pawła II, a jeszcze bardziej, by uderzyć w to wszystko, co reprezentuje, a co nie zgadza się z wizją Kościoła „postępowego”, przerobionego na lewicowo-liberalną modłę...

Główny zarzut postawiony Ratzingerowi dotyczy tego, że złożył fałszywe zeznania (tzw. memorandum), gdyż miał stwierdzić, że nie uczestniczył w spotkaniu rady diecezjalnej 15 stycznia 1980 r., czyli 40 lat temu, a w rzeczywistości w nim uczestniczył. Tymczasem na spotkaniu miało poruszyć sprawę księdza, który dopuścił się nadużyć. Prawnicy, którzy przygotowywali memorandum, przyznali, że to oni wprowadzili do niego błędną informację. Tłumaczyli, że takie niedopatrzenie wzięło się m.in. stąd, że tylko jeden z nich miał dostęp do liczących 8 tys. stron akt, i to jedynie w formie elektronicznej. Podkreślają ponadto, że nie

konsultowali się w tej sprawie z Benedyktem XVI. Jakiegokolwiek ukrywanie faktu, że Ratzinger XVI uczestniczył we wspomnianym spotkaniu, nie miałooby sensu, ponieważ mowa jest o tym w aktach. Zresztą, nie była to żadna tajemnica, bo o tym udziale

wspomniano tu i ówdzie już wcześniej. Ponadto na spotkaniu rady diecezjalnej w ogóle nie rozmawiano o nadużyciach księdza, ale zgodzono się na jego pobyt na terenie diecezji na czas terapii, której motywy nie były poruszone. Inne zarzuty, typu „Ratzinger coś wiedział i nie zareagował właściwie”, w samym raporcie nie mają – jak to wykazali prawnicy – żadnego konkretnego umocowania, oprócz daleko idących, tendencyjnych domysłów.

Raport i wyciągane z niego wnioski są tak naciągane, że ktoś stwierdził, iż powinien się nazywać nie raportem z Monachium, ale z Münchhausen. wyżej 82-stronicowego memorandum wkraść się niezamierzony błąd jego współpracowników w sprawie jego obecności na spotkaniu 15 stycznia 1980 r. Przeprasza za ten błąd, ale jednocześnie stwierdza: „Byłem głęboko wstrząśnięty, że to przeoczenie zostało wykorzystane do podważenia mojej prawdziwości, czy wręcz uznania mnie za kłamcę”. Przypomniał swoje konkretne wysiłki, by walczyć z wielkim złem nadużyć seksualnych. Na koniec listu pisze, że już niebawem stanie przed Bogiem, który jest nie tylko sprawiedliwym sędzią, lecz także przyjacielem i bratem... Tak! Benedykt XVI idzie do nieba. A gdzie idą jego cyniczni oskarżyciele?

Mocne oświadczenie wydał kard. Dominik Duka. To, jak potraktowano Benedykta XVI, nazywa „drugą monachijską zdradą”, nawiązując do konferencji pokojowej z 1938 r., na której państwa zachodnie zdradziły Czechosłowację. Czeski hierarcha przyzna-

je, że postawa monachijskiej archidiecezji wobec Ratzingera to jeden z największych zawodów, jakich doznał w Kościele. Emerytowany papież został bowiem bezpodstawnie oczerniony. Abp Georg Gänswein mówi o tchórzliwym ataku ze strony tych, którzy nigdy nie lubili Ratzingera, jego teo-

logii i jego pontyfikatu. Zauważa, że ogłoszony przez samego papieża emeryta list jest nie tylko odpowiedzią na ataki, ale także swego rodzaju duchowym testamentem.

Benedykt XVI uznaje, że do wspomnianego

wyżej 82-stronicowego memorandum wkraść się niezamierzony błąd jego współpracowników w sprawie jego obecności na spotkaniu 15 stycznia 1980 r. Przeprasza za ten błąd, ale jednocześnie stwierdza: „Byłem głęboko wstrząśnięty, że to przeoczenie zostało wykorzystane do podważenia mojej prawdziwości, czy wręcz uznania mnie za kłamcę”. Przypomniał swoje konkretne wysiłki, by walczyć z wielkim złem nadużyć seksualnych. Na koniec listu pisze, że już niebawem stanie przed Bogiem, który jest nie tylko sprawiedliwym sędzią, lecz także przyjacielem i bratem... Tak! Benedykt XVI idzie do nieba. A gdzie idą jego cyniczni oskarżyciele?

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Modlitwa o pokój

Papież Franciszek 13 lutego po raz kolejny zaapelował o pokój na Ukrainie. „Wiadomości napływające z Ukrainy są bardzo niepokojące. Wstawieniem Maryi Panny i sumieniom przywódców politycznych powierzam wszelkie wysiłki na rzecz pokoju. Módlmy się w milczeniu” – mówił.

W chwili oddawania numeru do druku sytuacja międzynarodowa była bardzo napięta, a rozmowy polityczne na najwyższych szczeblach – mało owocne. Wiele Kościołów lokalnych na świecie, w tym Kościół w Polsce, kontynuuje modlitwę o pokój na Ukrainie i w tym regionie Europy. **wf**

Komunistyczna prowokacja

W brazylijskiej Kurytybie doszło do profanacji. Członkowie brazylijskich partii komunistycznych wtargnęli podczas Mszy do kościoła Matki Bożej Różańcowej. Wymachując czerwonymi flagami, napastnicy wykrzykiwali obraźliwe hasła pod adresem kapłanów i wiernych. Pretekstem do manifestacji były rasistowskie ataki z Rio de Janeiro, w których dwóch czarnoskórych straciło życie. Kościół, zbudowany w 1737 r. rękami czarnoskórych niewolników, zawsze był otwarty dla wszystkich, którzy przybywali, aby się w nim pomodlić, niezależnie od koloru skóry. **wf**

REKLAMA

Miniony rok był rekordowy jeśli chodzi o ataki cybernetyczne. Dlaczego tak często padamy ofiarą przestępców internetowych?

Ataki są dla cyberprzestępców coraz bardziej opłacalne. W życiu codziennym coraz częściej korzystamy z udogodnień świata wirtualnego. Pracujemy zdalnie, coraz więcej osób korzysta z usług elektronicznej bankowości, e-urzędu. Wiele czynności wykonujemy automatycznie, wydaje nam się, że to, co „kliknęliśmy”, będzie można cofnąć; zachowujemy się wręcz lekkomyślnie.

Im więcej czynności wykonujemy zdalnie, tym więcej tworzonych jest nowych programów, a przy ich pisaniu powstaje coraz więcej błędów. Wykorzystują to cyberprzestępcy. Usługę przestępczą przeciwko komuś można wręcz wykupić w Internecie. Przestępcy przy tym czują się coraz bardziej bezkarni, działają w przeświadczeniu, że niemożliwe jest, by zostali ujęci.

Czego najczęściej dotyczą ataki na indywidualnych internautów?

Najwięcej jest kradzieży naszych danych. Nie widzimy, co potem się z nimi dzieje. Jeśli nikt nie wziął na nas kredytu, nie dostał się do naszego konta,

foto: archiwum Cypiana Gutkowskiego

KLIKAJ Z GŁOWĄ

Z **Cyprianem Gutkowskim**, ekspertem ds. cyberbezpieczeństwa z Fundacji Bezpieczna Cyberprzestrzeń, rozmawia Irena Świerdzewska

to żyjemy w poczuciu, że nie zostaliśmy skrzywdzeni.

Drugi najczęściej stosowany atak dotyczy pozyskania haseł i loginów do naszej bankowości elektronicznej, po to, żeby ukraść nasze oszczędności. Cyberprzestępca sam pozyskuje pieniądze albo umożliwia dostęp do naszego konta swojemu zleceniodawcy czy innemu osobom. W Internecie proponuje, że np. za 2 tys. zł sprzeda dostęp do konta z saldem 30 tys. zł.

Czy potrzebna jest nasza interakcja, żeby haker mógł dokonać przestępstwa?

Zależy to od rodzaju przestępstwa, ale w 90 proc. przypadków potrzebuje wykonania przez nas określonych czynności. Znając psychikę ludzką, cyberprzestępcy posuwają się do manipulacji, stosują socjotechnikę. Klikamy w linki, które nam przesyłają, i podajemy im w ten sposób swoje dane, najczęściej

uwierzytelnienia bankowe, z których korzystają. Potrafią ukraść np. numery kart kredytowych wraz z zabezpieczeniem trzema cyframi, które mamy na odwrocie kart.

Czasem uwiarygadniają się wymyślnymi historiami. Wśród nich jest tzw. przekręt nigeryjski. Książę Orientu oferuje 100 tys. dolarów, tylko musimy przelać najpierw 100 zł. Inny oszust drogą mailową wyznawał kobiecie dożgonną miłość, obiecał małżeństwo po przylocie do Polski. Straciła 50 tys. zł.

Zdarzają się sytuacje, gdy nie potrzeba interakcji. Koszt takiego cyberprzestępstwa jest jednak wysoki. Nie dokonuje go zwykły cyberprzestępca, możemy mieć do czynienia z „aktorem państwowym”, pracującym na rzecz jakiegoś rządu.

Jak przeprowadzane są cyberataki wymagające naszej interakcji?

Najpopularniejszym jest phishing. Przestępca nie atakuje jednej osoby, wysyła e-maile na posiadane adresy, żeby jak najwięcej osób kliknęło w załącznik. Kliknięcie może np. spowodować infekcję komputera złośliwym oprogramowaniem. Jednym

z nich jest ransomware, szyfrujący komputer. Potem cyberprzestępca wymaga okupu, w różnej formie, za jego odszyfrowanie. Na monitorze może wyświetlić się informacja: „Jeśli chcesz odblokować swój

komputer, zapłać mi 1/100 Bitcoina”.

Innym złośliwym oprogramowaniem może być Trojan. Po zainstalowaniu się na naszym komputerze przesyła przestępca to, co my wpisujemy w miejsce naszych uwierzytelnień – jakie podajemy ha-

W 90 proc. przypadków cyberprzestępca potrzebuje wykonania przez nas określonych czynności, np. kliknięcia w link.

Cyprian Gutkowski – prawnik, ekspert w zakresie ochrony danych osobowych, bezpieczeństwa procesów IT i miękkiego cyberbezpieczeństwa, absolwent Wydziału Prawa i Administracji UKSW oraz kierunkowi zarządzanie bezpieczeństwem informacji na poddyplomowych studiach SGH, ekspert Fundacji Bezpieczna Cyberprzestrzeń.

sła, login, kiedy np. realizujemy transakcje bankowe. Program ten przez kopiowanie zbiera wszystko, co dzieje się na naszej klawiaturze. Kolejnym z rodzajów ataku jest phishing ustawiony, otrzymujemy na przykład komunikat: „Dopłać do wysłanej paczki 57 groszy, inaczej przesyłka zostanie cofnięta”. Wiele osób czeka na jakąś przesyłkę i może dokonać „dopłaty”.

Ostatnio popularny stał się spoofing. Na telefonie wyświetla nam się numer naszego banku albo jego nazwa. Oszust wykonuje połączenie z bramki internetowej, może wstawić rzeczywisty numer telefonu osoby, instytucji, nawet prezydenta Stanów Zjednoczonych. Przestępcy, podszywając się pod bank, zdobywają niezbędne do dokonania przestępstwa informacje.

Już samo otwarcie wiadomości jest niebezpieczne czy dopiero kliknięcie w załącznik albo przysłany link?

Samo przesłanie nam e-maila zawierającego złośliwe oprogramowanie lub link czy SMS-a „dopłać do faktury, za prąd, paczkę” nie jest jeszcze groźne. Nie otwieramy ich, klikanie może spowodować, że komputer, laptop czy telefon zaczną coś ściągać. Telefony tak naprawdę są dziś komputerami. Przestępcy potrafią tak nami pokierować, że podamy im wszystkie dane, włącznie z kodem, który przyjdzie na nasz telefon.

Niestety, nie zwracamy uwagi na to, co klikamy w naszych telefonach, nie czytamy ostrzeżeń. Jeżeli jesteśmy przygotowani, że mamy opłacić 4 zł za fakturę, to klikamy i automatycznie akceptujemy kolejne polecenia. Potem się okazuje, że zaakceptowaliśmy przelew nie na 4 zł, ale na 4 tys. albo nawet na 40 tys. zł. Mogliśmy też zaakceptować dodanie jakiegoś innego konta do „zaufanych” i potem przestępca będzie mógł dokonać przelewu już bez żadnego kodu, który przychodzi na nasz telefon, by zweryfikować płatność.

Czy zabezpiecza nas częsta zmiana hasła?

Częsta zmiana hasła nie jest najważniejsza. W korporacjach do tej pory hasła często były zmieniane co 30 dni, ale przez to często zawierały nazwy miesięcy albo pór roku. Największe znaczenie ma moc hasła. Hasło powinno być długie, polecam, by miało dwanaście znaków, w tym

cyfry, litery duże i małe oraz znaki specjalne z klawiatury. Nie mogą być w nim zawarte data urodzenia, nasze imię, ciągi liczbowe, np. 1234. Hasło poniżej ośmiu znaków jest bardzo łatwo złamać. Istotne, byśmy nie mieli tych samych haseł do różnych miejsc, z których korzystamy zdalnie.

Czasem podczas dokonywania przelewu internetowego wstawiamy numer konta przez kopiowanie. Czy to dobra metoda?

Jeśli tak robimy, to sprawdzimy, czy zgadzają się wszystkie cyfry w numerze konta, które chcieliśmy wskazać. Przestępcy internetowi posługują się złośliwym oprogramowaniem, dzięki któremu w trakcie tej krótkiej operacji kopiowania podmieniają numer na swój.

Mówiąc o bankowości internetowej, trzeba przyznać, że banki w Polsce, tak jak na całym świecie, mają zabezpieczenia na najwyższym poziomie. Wiele więc zależy od nas samych. Najtrudniej przestępcom jest przygotować dokładną kopię strony internetowej banku. Zwracamy uwagę, czy litery ułożone są tak samo jak na stronie oryginalnej. W wiadomościach rzekomo od naszego banku – jaki jest język przekazu, czy są rusycyzmy, zapożyczenia z innych języków.

Zakupy przez Internet obarczone są ryzykiem oszustwa?

Najważniejsze jest kierowanie się zdrowym rozsądkiem. Jeżeli telewizor, który w sprzedaży klasycznej kosztuje 5 tys. zł, na aukcji w sklepie internetowym oferuje się nam za 500 zł, pod warunkiem że zapłacimy za niego w tym momencie, to prawdopodobnie możemy zostać oszukani. Przelejemy pieniądze cyberprzestępcy, a telewizora nie otrzymamy.

Nie wchodzimy na konta bankowe w sieciach publicznych, czyli jeśli np. mamy Wi-Fi w markecie, to nie robimy przelewów z tego Wi-Fi. Korzystamy z transmisji danych, które mamy w naszej karcie telefonniczej. Korzystamy z zaufanego źródła Internetu.

Zdecydowana większość ludzi korzysta z mediów społecznościowych. Czy oszuści mogą wykorzystywać je do cyberprzestępstw?

Czasem ktoś przesyła nam wiadomość: „Zobacz, jak porwali dziecko w naszym hipermarkecie osiedlowym” albo „Za-

głosuj na moje zdjęcie w konkursie fotograficznym organizowanym przez portal społecznościowy”. Trzeba zalogować się na Facebooka, podać swoje dane do portalu społecznościowego, wejść na filmik. Przestępca zdobywa kolejne możliwości logowania i dostęp do kolejnej grupy osób, które może próbować oszukać.

Musimy być bardzo ostrożni, uważać, co publikujemy na portalach społecznościowych, mieć maksymalnie stu znajomych, z którymi utrzymujemy kontakt. Jeśli otrzymujemy jakąś wątpliwą wiadomość, zadzwonić do osoby znajomej, dowiedzieć się na ten temat więcej. Publiczne

udostępnianie danych o nas powoduje, że bardzo łatwo jest nas zaatakować. Choćby przez to, że podajemy w mediach społecznościowych imiona mamy, żony, przyjaciela czy naszego psa. Na naszym koncie internetowym w pytaniu pomocniczym wpisujemy często te same imiona. Przestępcom bardzo łatwo jest dostać się do tych danych.

Wiele osób nie ustawia prywatności na swoich

portalach społecznościowych, można w ten sposób dowiedzieć się bardzo wielu rzeczy, z czego chętnie skorzysta cyberprzestępca.

Coraz więcej funkcji sterowanych jest przez Internet, takich jak „Inteligentny dom”. Na ile bezpiecznie możemy z nich korzystać?

Smartdom to system do automatyki domu (Internet rzeczy), którym można sterować zdalnie za pomocą tabletu lub smartfona, nawet z dala od posiadłości. Nagle lodówka nas informuje, że skończyło się mleko. Wszystko, czym sterujemy przez telefon czy komputer, może być furtką do naszej sieci. Cyberprzestępca „przez lodówkę” może włamać się do naszych systemów i będzie widział, jakie mamy hasła. Może rozregulować piec gazowy sterowany przez telefon. Jeśli będzie chciał, doprowadzi nawet do pożaru lub czyjejś śmierci.

Musimy kierować się rozsądkiem. Sterowanie przez telefon włączaniem i wyłączaniem żarówek w domu stało się bardzo popularne. Ludzie korzystają z tego chętnie, bo leżąc w łóżku, nie muszą wstawać, żeby wyłączyć światło. Musimy rozważyć, czy bardziej cenimy wygodę czy bezpieczeństwo. Jeżeli wybierzemy wygodę, to czy jesteśmy w stanie wzmocnić swoje bezpieczeństwo. Inaczej zagrożone może być nasze zdrowie i życie.

Patryk Lubrzyński

Coraz więcej osób pada
ofiara przestępców
wyłudających
dane osobowe,
a w konsekwencji traci
pieniądze. Jak rozpoznać
oszustów?

działem, że nie. Przełączył mnie do „kolegi z oddziału”, który poprosił, żebym załogował się na elektroniczne konto bankowe i zwiększył dzienny limit transakcji aplikacją Blik w celu przeprowadzenia tajnej operacji przez bank. Wtedy zapaliła mi się w głowie czerwona lampka. Sprawdziłem na portalu www.nieznany-numer.pl autentyczność połączenia. Wielu użytkowników serwisu dzieliło się komentarzami, że z tego numeru próbowano już wyłudzić pieniądze – relacjonuje. Gdy Marcin Kubiak powiedział, że nie zwiększy limitu dziennego, rzekomy pracownik banku zaczął go agresywnie przekonywać, że jeśli nie będzie współpracował, straci środki finansowe, a placówka mu ich nie zwróci. Po kilkukrotnej odmowie rozmówca rozłączył się, nawet bez „do widzenia”.

OSZUKAŃCZE TRANSAKCJE

Pan Marcin natychmiast udał się do oddziału banku. Dowiedział się, że nie

wych lub załogowania się do bankowości elektronicznej.

Dr Przemysław Barbrich, dyrektor Związku Banków Polskich, mówi, że banki nie prowadzą wspólnej bazy, w której gromadziłyby informacje o skali oszukańczych transakcji, ale gromadzą dane o poszczególnych incydentach, analizują je i na bieżąco uszczelniają system, jeśli odnajdują w nim luki. Barbrich przypomina, że pracownicy banku nigdy nie proszą klientów – ani poprzez e-mail, ani telefonicznie – o podanie loginu czy hasła do bankowości elektronicznej. Nie dzwonią też, żeby zaktualizować numer telefonu klienta. Jeśli odbieramy podejrzany telefon, należy jak najszybciej rozłączyć się i skontaktować się z infolinią banku. – Najlepiej samodzielnie inicjować kontakt z bankiem, a nie odwrotnie, gdyż to jest bezpieczniejsze. W zawieranych umowach mamy możliwość zastrzeżenia, że nie życzymy sobie przysyłania ofert mar-

Nie daj się oszukać!

Z przeprowadzonych w styczniu 2022 r. badań na zlecenie Krajowego Rejestru Długów i serwisu www.chronpesel.pl, na próbie 1010 osób, wynika, że ponad 45 proc. respondentów w ostatnich sześciu miesiącach otrzymało podejrzany e-mail lub sms albo odebrało telefon skłaniający do podjęcia działań związanych z udostępnieniem danych. Najwięcej takich przypadków odnotowali ankietowani w wieku 35–44 lata (53 proc. wskazań).

Bartłomiej Drozd, ekspert z serwisu www.chronpesel.pl, przekonuje, że najczęściej oszuści podszywają się pod firmy kurierskie, sklepy internetowe, operatorów sieci telefonicznych oraz banki. Cały czas wykorzystują kontekst pandemii. – Od kilkunastu miesięcy obserwujemy wzmożoną aktywność przestępców wyłudających dane osobowe – twierdzi.

Próba wyłudzenia przytrafiła się Marcinowi Kubiakowi. Zadzwoił telefon, a na ekranie wyświetliło się połączenie z nazwą banku, gdzie ma założone konto. Dzwoniący przedstawił się jako pracownik banku z działu bezpieczeństwa. – Upewnił się, czy rozmawia ze mną, podając moje imię, nazwisko oraz adres zamieszkania. Powiedział, że przestępca uzyskał dostęp do mojego konta bankowego i został na mnie zaciągnięty kredyt konsumencki. Wyjaśnił mi imię oraz nazwisko oszusta, a następnie spytał, czy ta osoba jest mi znana. Odpowie-

zostały zaciągnięte na niego żadne kredyty. Przyznaje, że rozmowa z oszustem wywołuje tak silny stres, że człowiek przestaje myśleć logicznie. Pracownik banku w oddziale wytłumaczył mu, że nigdy nie spytałby, ile ma na koncie pieniędzy, ponieważ informacja jest dostępna w systemie bankowym. Poznanie sumy miało służyć dowiedzeniu się, jaką sumę oszuści mogliby przejąć. – Użył skądś informację, że po zwiększeniu limitu na koncie najprawdopodobniej otrzymałbym na telefon link, po którego kliknięciu instaluje się złośliwa aplikacja pozwalająca przejąć środki finansowe. Spytałam pracownika banku, dlaczego wyświetlał się numer infolinii banku. Pracownik wytłumaczył, że dzwoniąc z bramki internetowej, można wybrać dowolny numer – wyjaśnia Marcin Kubiak.

Badania statystyczne pokazują, że podejrzane linki i załączniki do wiadomości to problem, który w większym stopniu dotyczy młodych Polaków. Otrzymują SMS-y lub e-maile z prośbą o kliknięcie w odpowiednie miejsce lub pobranie wskazanej zawartości, wiadomości z wezwaniem do przekazania danych osobo-

ketingowych i informowania o nich – zaleca dr Barbrich.

Podkreśla, że w sytuacji autentycznego ataku na konto bank zazwyczaj nie informuje o tym klienta, ale pracuje nad za-

Dzwoniąc z bramki internetowej, można wybrać dowolny numer. To umożliwia oszustom podszywanie się np. pod bank.

bezpieczeniem środków i ujęciem przestępców we współpracy z policją i prokuraturą. – Pamiętajmy, że w umowie, którą zawarliśmy z bankiem, zobowiązaliśmy się do należytej staranności w zabezpieczeniu loginu i hasła oraz urządzenia, z którego korzystamy.

Dbajmy o legalne oprogramowanie telefonu, instalujmy programy antywirusowe i nie ściągajmy nieznanym nam aplikacji na telefon – apeluje dyrektor.

ASPIRANT KOWALSKI

Przestępcy nadal próbują podszywać się pod policjanta czy wnuczka. Do emerytki Krystyny Czapskiej zadzwonił „funkcjonariusz”, który przedstawił się jako starszy aspirant Tomasz Kowalski. Wyjaśnił, że pracuje w Komendzie Rejonowej Policji przy ul. Wilczej 21 w pokoju nr 3 w Warszawie. – Spytał, dlaczego nie zgłosiłam się na wezwanie do komendy w sprawie rozpracowywania bandy, która oszukuje starszych ludzi. Odpowiedziałam, że nie

Policjanci nigdy nie angażują obywateli w prowadzone przez siebie akcje oraz nie pobierają pieniędzy.

zix 101

otrzymałam zawiadomienia. Policjant usilnie prosił, abym jeszcze poszukała, snuł opowieść o kilku osobach, które policja zdążyła uratować, zanim zostały okradzione – zaznacza emerytka.

„Starszy aspirant” przekonywał panią, że znaleziono listę osób, które wzięła sobie za cel szajka oszustów. Widnieje na niej jej imię i nazwisko. Podał numer służbowy KP 22 13 24 i zachęcał, aby zadzwonić na numer 112, by sprawdzić jego wiarygodność. Prosił tylko, żeby połączenie wykonać z tego samego telefonu. Gdy pani Krystyna zadzwoniła, odebrał dyspozytor, który po dłuższej weryfikacji potwierdził wszystkie dane. Emerytka odzwoiła do „starszego aspiranta Tomasza Kowalskiego”. Funkcjonariusz dywagował o przyznaniu państwu Czapskim ochrony osobistej, ponieważ oszuści mogą ich obserwować. Następnie zadał pani Krystynie szereg pytań, w tym dotyczących konta bankowego. – Mój mąż stał obok mnie. Usłyszawszy pytanie o pieniądze, zareagował złością. Przekazałam policjantowi, że mąż bardzo się zdenerwował i oddaję mu słuchawkę – relacjonuje pani Krystyna. „Policjant” pytał, w jakim banku państwo Czapscy mają środki oraz czy żona ma upoważnienie do konta męża. – Odpowiedziałem ostro: Co pana to obchodzi? – odtwarza ciąg zdarzeń pan Czapski. Gdy mąż pani Krystyny po-

wiedział policjantowi, że zaraz pojawi się na komendzie, „aspirant” szybko się rozłączył. – Pojechałam na komisariat i przedstawiłam dane, które spisaliśmy z małżonką podczas rozmowy. Dyżurny policjant przyznał, że takich zgłoszeń mają kilka dziennie – mówi pan Czapski. Okazało się, że nie ma takiego człowieka i pokoju w komendzie. Mąż pani Krystyny spytał policjanta, dlaczego więc dyspozytor numeru 112 potwierdził dane. Usłyszał w odpowiedzi, że oszuści musieli podpiąć się pod telefon stacjonarny – w takim przypadku jakiegokolwiek numer użytkownik wybierze, zostanie odesłany z powrotem na linię przestępców.

NIEWIDOCZNI MANIPULATORZY

Tylko w ubiegłym roku warszawska policja otrzymała 311 zgłoszeń o wyłudzeniu metodą „na wnuczkę” lub „na policjanta”, ponadto 65 zawiadomień o usiłowaniu wyłudzenia. Poszkodowani stracili łącznie ponad 13 mln zł. Oficer Prasowy Komendanta Powiatowego Policji w Płońsku kom. Kinga Drężek-Zmysłowska informuje, że funkcjonariusze nigdy nie angażują obywatela w prowadzoną przez siebie akcję oraz nie pobierają pieniędzy. Jeśli nie jesteśmy pewni, z kim rozmawiamy, lepiej się rozłączyć. Nie pozwólmy, żeby rozmówca manipulował nami, wywierał presję, by zachować dyskrecję. Nawet gdy

podaje się za funkcjonariusza CBŚP czy policjanta. W przypadku pytań o pieniądze nigdy nie zdradzajmy żadnych osobistych informacji. Dobrze poinformować kogoś z domowników o podejrzanym telefonie. Policja przekonuje, że sprawca – pomimo gróźb – nic nam nie zrobi. Z kolei otrzymawszy telefon z prośbą o pomoc finansową od „wnuczka”, zanim podejmie się jakiegokolwiek kroku, warto sprawdzić, czy faktycznie potrzebuje pomocy, spotykając się z nim osobiście.

Sprawcy wyłudzeń działają w ramach zorganizowanych grup przestępczych, tworzą rozbudowane struktury, w których każdy pełni określoną funkcję. Wykrywanie sprawców oszustw jest trudne z kilku powodów. Po pierwsze, są to grupy międzynarodowe, członkowie wykonują telefony z zagranicy, zmieniają numery telefonów i karty SIM, przez co trudno jest ich namierzyć. Na ofiary typują osoby starsze, samotne, dobierając choćby na podstawie listy z książki telefonicznej.

Osoby pokrzywdzone często nie są w stanie przywołać w pamięci danych, które wymieniali oszuści, i rozpoznać ich po głosie, stąd sprawcy czują się bezkarni. Najlepszą obroną przed oszustami jest więc czujność, a w przypadku poczucia zagrożenia – szybkie zakończenie rozmowy.

W SKRÓCIE

■ **O pokój na Ukrainie.** Księżę z całej Polski abp Stanisław Gądecki poprosił o poprowadzenie modlitwy w intencji pokoju na Ukrainie i odśpiewanie suplikacji podczas Mszy świętych. W imieniu własnym i Synodu Biskupów Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego arcybiskup większy kijowsko-halicki Światosław Szewczuk, zwierzchnik Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego, w liście do abp. Stanisława Gądeckiego podziękował za wyrazy życzliwości i wsparcia, nie tylko za tę inicjatywę. Nazwał ją „ważnym sygnałem nie tylko dla Ukrainy, ale także i dla całej Europy, że jako chrześcijanie i najbliżsi sąsiedzi jesteśmy razem w obecnym bardzo trudnym czasie zagrożenia wojennego ze strony Federacji Rosyjskiej”. „Połączeni duchowo we wspólnej modlitwie możemy skutecznie przeciwstawić się ideologii propagującej nienawiść i wrogość” – podsumował.

■ **33 dni z Józefem.** 14 lutego w narodowym sanktuarium św. Józefa w Kaliszu rozpoczęło się 33-dniowe przygotowanie do zawierzenia św. Józefowi. To oddolna inicjatywa ludzi świeckich, zaangażowanych w różnych grupach i wspólnotach. W dniu odpustu św. Józefa, 19 marca, nastąpi zawierzenie wszystkich uczestniczących w rekolekcjach św. Józefowi przed jego cudownym wizerunkiem.

■ **Okno ze świeckiej inicjatywy.** W Domu Parafialnym im. św. Siostry Faustyny w parafii św. Maksymiliana Kolbego w Płońsku z inicjatywy radnej miejskiej i lokalnego przedsiębiorcy powstało trzecie w diecezji płońskie okno życia.

fot. Caritas Poznań

■ **Strzyżenie z przesłaniem.** W Poznaniu pod patronatem Caritas otwarto salon fryzjerski dla ubogich. – To drugi w Polsce fryzjer dla ubogich i pierwszy ewangelizacyjny. Na ekranach monitorów i ścianach naszych pomieszczeń można przeczytać cytaty ze słów Bożego, wypowiedzi papieża Franciszka i abp. Stanisława Gądeckiego – mówi s. Józefa Krupa, elżbietanka. Wcześniej ubodzy korzystali z usług fryzjerskich w tymczasowym pomieszczeniu. W nowo otwartym salonie ubogim pomogą m.in. uczennice i uczniowie szkół fryzjerskich z Poznania, Nowego Tomysła i Grodziska Wlkp.

fot. PAP/Paweł Supernak

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO AK

Mszą świętą w Katedrze Polowej WP rozpoczęły się obchody 80. rocznicy przemianowania Związku Walki Zbrojnej na Armię Krajową. Eucharystii w intencji poległych, zmarłych i żyjących żołnierzy Polskiego Państwa Podziemnego przewodniczył biskup polowy Wiesław Lechowicz. W homilii podkreślał, że żołnierze Armii Krajowej „byli dla Polski błogosławieństwem”. W południe na placu Marszałka Józefa Piłsudskiego odbył się uroczysty apel pamięci. Po Mszy świętej wierni udali się pod Grób Nieznanego Żołnierza, gdzie odczytany został apel pamięci i oddano salwę honorową, a na płycie pomnika złożone zostały kwiaty. Z okazji okrągłej rocznicy Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej zainaugurował akcję „Światło dla Boha-

tera z AK”, której celem jest zapalenie znicza w hołdzie żołnierzom na terenie całej Polski w miejscach upamiętnień Armii Krajowej – projekt współorganizowany z żołnierzami Wojsk Obrony Terytorialnej. Komatanci ze SZŻAK wspierają merytorycznie WOT m. in. w zakresie edukowania żołnierzy, a dowództwo WOT kontynuuje tradycje Komendy Głównej Armii Krajowej.

Na tarczy Orła WOT umieszczono znak Polski Walczącej. Żołnierze WOT otrzymali także od Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej „Testament żołnierzy i obywateli Polskiego Państwa Podziemnego”.

Na zdjęciu uroczystości przed Grobem Nieznanego Żołnierza na placu Marszałka Piłsudskiego w Warszawie.

PORTAL KU REFLEKSJI

Stowarzyszenie Polska Hekatomba uruchomiło portal internetowy www.polskahekatomba.pl, opisujący zbrodnie popełnione na polskich obywatelach przez okupantów podczas drugiej wojny światowej na terenie ówczesnej Polski. Projekt w całości został sfinansowany ze środków prywatnych. Twórcy strony zapraszają wszystkich zainteresowanych do współpracy.

– Zabraliśmy się do tego projektu w myśl pięknych słów, że naród, który zapomina o swojej historii, jest skazany na jej powtórkę – powiedział jeden z założycieli portalu Tomasz Stachura podczas inauguracji w Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni.

fot. polskahekatomba.pl

– W żadnej mierze nie chcemy wzbudzać nienawiści do Niemców czy Rosjan, ale raczej wzbudzać refleksję, szczególnie młodego pokolenia, o tym, czym była wojna i okupacja i jakiej tragedii doświadczył naród polski.

fot. PAP/Adam Warżawa

WYTCNIENIE TUŻ, TUŻ

Prezes Fundacji Hospicyjnej Anna Janowicz oraz naczelnia pielęgniarka w Hospicjum im. ks. E. Dutkiewicza Elżbieta Skowrońska wbiły pierwszą łopatę pod budowę Centrum Opieki Wytchnieniowej na działce przy ul. Kopernika w Gdańsku.

– Wierzę i liczę na to, że tajemnica mocy i mądrości Bożej będzie także mi towarzyszyć w posłudze, którą dziś podejmuję dla dobra ojczyzny i Kościoła, Wojska Polskiego i Ordynariatu Polowego – powiedział bp Wiesław Lechowicz, biskup polowy Wojska Polskiego, w homilii podczas ingresu do Katedry Polowej WP. Przykład Jezusa określa misję Kościoła – mówił. – Jego zadaniem jest głoszenie Ewangelii i przybliżanie ludzi do Boga, ale też bycie blisko człowieka, służenie człowiekowi poprzez zaspokajanie jego egzystencjalnego głodu – powiedział.

Bp Lechowicz, zwracając się do Wojska Polskiego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa oraz wszystkich służb mundurowych, podkreślił znaczenie słowa „służba”. „To słowo, które nas łączy i będzie łączyć – zaznaczył – w tej postawie umacnia nas, chrześcijan, spojrzenie na Jezusa, który nie przyszedł po to, aby Mu służyć, lecz aby służyć”.

foto: PAP/Paweł Supernak

KONKURS NA RODZINĘ

Startuje czwarta edycja konkursu plastycznego pro-life dla dzieci z przedszkoli i klas 1–3 „Na początku była miłość – moja rodzina”. W ubiegłym roku nadesłano na niego 4480 prac.

– Konkurs zachęca rodziców i wychowawców do rozmów z dziećmi na temat wartości rodziny w ich życiu. Podkreśla znaczenie rodziców i rodziny w kształtowaniu osobowości i wartości każdego dziecka – wyjaśnia Wojciech Zięba, prezes Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka, organizatora konkursu. – Ogromnie nas cieszą informacje napływające od rodziców, że dzięki naszemu konkursowi mieli okazję opo-

foto: mat. pras.

wiedzieć dziecku o tym, że było ono przez nich kochane od poczęcia – zauważa. Zgłoszenia przyjmowane są do 30 kwietnia, rozstrzygnięcie nastąpi 1 czerwca. Szczegóły: pro-life.pl.

ENIGMA W IPN

Zastępca prezesa IPN Mateusz Szpytma i wicemarszałek województwa kujawsko-pomorskiego Zbigniew Ostrowski odsłoniли tablicę upamiętniającą Mariana Rejewskiego. Jego imię nadano sali konferencyjnej w siedzibie Delegatury IPN w Bydgoszczy. Był matematykiem i kryptologiem, który w 1932 r. złamał szyfr Enigmy, oraz porucznikiem Armii Polskiej w Wielkiej Brytanii.

foto: PAP/Tytus Zmijewski

■ **Caritas crowdfundingowy.** Caritas Polska przypomina, że działa serwis crowdfundingowy UratujeCie.pl, gdzie zbierane są pieniądze na leczenie rzadkich chorób genetycznych u dzieci.

■ **Lek na COVID.** Produkt leczniczy Lagevrio (molnupiravir) ma pozwolenie na dopuszczenie do obrotu i może być legalnie dystrybuowany na terenie Polski. Rozpoczęcie terapii tym produktem leczniczym nie wymaga pisemnej zgody pacjenta – poinformowało Ministerstwo Zdrowia. Do terapii nim nie kwalifikują się pacjenci, wobec których istnieją wskazania medyczne do hospitalizacji z powodu COVID-19.

■ **Ani za rządem, ani za opozycją.** Znacząco wzrosła liczba Polaków nieidentyfikujących się ani z rządcami, ani z opozycją – wynika z nowego raportu CBOS. Obecnie odsetek ten wynosi 53 proc., co oznacza wzrost o 9 punktów procentowych w porównaniu ze stanem z roku 2017.

■ **Korki po polsku.** Tomtom wytypował 403 najbardziej zakorkowane miasta z 56 krajów świata; wśród nich jest 229 miast Europy i tylko 12 miast polskich, które wcale nie przewodzą rankingowi. Pierwsze miejsce wśród polskich miast zajmuje Łódź – jest na 15. miejscu na świecie i 7. w Europie. Przez korki łodzianie jadą o 44 proc. dłużej, niż jechaliby bez korków. W pierwszej piątce polskiego rankingu znalazły się jeszcze: Kraków (26. miejsce), Poznań (33. miejsce), Warszawa (34. miejsce) i Wrocław (51. miejsce).

foto: PAP/Artur Reszko

■ **Pogrzeb w Jedwabnem.** Na cmentarzu w Jedwabnem, w obecności przedstawicieli władz państwowych i samorządowych, pochowano czterech Polaków zamordowanych przez Niemców podczas II wojny światowej. Władysław i Franciszka Mościcy oraz Anna i Józef Bronakowscy zostali bestialsko zamordowani przez niemieckich żandarmerów w Lesie Przestrzelskim 11 sierpnia 1943 r. Ich szczątki odnaleziono i ekshumowano w czerwcu 2021 r.

Jacek Karnowski

Sprawa jest poważna

Kilka dni temu poseł PiS Leszek Dobrzyński podzielił się swoją refleksją po posiedzeniu sejmowej komisji obrony. „Na sejmowej komisji ON podsumowującej pięciolecie WOT niespodzianka: głosy posłów opozycji chwalcących działania terytorialsów i uznających wcześniejsze ostre słowa krytyki wobec tej formacji za przesadzone” – stwierdza Dobrzyński. I dodaje: „Żeby tak jeszcze taka sama refleksja ze strony pewnych mediów...”. Z jednej strony cieszy refleksja w tej sprawie po stronie opozycji. Z drugiej powstaje pytanie, dlaczego nie zdołają się na taką refleksję publicznie, w świetle kamer. Po trzecie, fakt, że to obóz rządzący znów miał rację, niczego nie zmienia. Partie opozycyjne głębszych wniosków nie są w stanie wyciągnąć i wciąż głoszą chwałę III RP – państwa niedokończonego, obarczonego grzechem okrągłego stołu i Magdaleny.

Pomyłka opozycji w sprawie Wojsk Obrony Terytorialnej była rzeczywiście spektakularna. Nowy rodzaj sił zbrojnych jest kluczowy w obliczu wojen hybrydowych, czyli działań operujących poniżej progu otwartej agresji, trudnych do przewidzenia, bardzo lokalnych. Elastyczne, dobrze znające swój teren oddziały są w tej sytuacji kluczem do odparcia ataku. Pokazała to batalia o szczelność polskiej granicy, w której chodziło nie tylko o siłowe powstrzymanie najbardziej spektakularnych szturmów na granicę – co mogą zrobić regularne oddziały oraz policja – ale także o zabezpieczenie całego pasa

przygranicznego. Na marginesie: dziś już widać, że szturm na polskie granice był częścią wielkiego planu Putina. Gdyby Mińskowi i Moskwie udało się otworzyć nowy kanał migracyjny, załapałyby Europę setkami tysięcy ludzi. W rezultacie Zachód kontynentu zmagalby się

z potężnym kryzysem społecznym i politycznym i nie byłby zdolny do powstrzymania Putina w obliczu agresji na Ukrainę. Broniąc skutecznie granicy polsko-białoruskiej, wygraliśmy więcej, niż sądzimy.

Sprawa jest poważna. Jak powiedział w Kijowie premier Mateusz Morawiecki, żyjemy u podnóża wulkanu,

którym jest Rosja. I nawet jeśli tym razem Moskwa nie uderzy na Kijów, to może to zrobić za rok, dwa, za dekadę czy nawet dwie. To jest nasz los: spokoju nie będzie, a jeśli będzie, to złudny. Musimy uznać realia i odpowiedzieć na nie w sposób najbardziej rozsądny, zgodnie z hasłem: „Chcesz pokoju, szykuj się do wojny”. Potrzebujemy solidnych sojuszy, silnej armii i – co najważniejsze – dużej spójności społecznej. Nie możemy dalej iść w stronę zdziennienia, nihilizmu, niszczenia rodziny, obyczajów, wiary, naśladowania najgłupszych pomysłów Zachodu. My musimy zachować wolę trwania i istnienia. Bez tego żadna armia nie obroni żadnego państwa, a wszystko wcześniej czy później rozpadnie się niczym domek z kart.

Cóż na tym tle proponuje opozycja? Chce dalej „rozвивać samorządność”, aż do faktycznego rozbicia dzielnicowego na poziomie wojewódzkim. Chce sprywatyzować najważniejsze spółki skarbu państwa, bez których państwo polskie nie będzie miało w ręku żadnych poważnych narzędzi go-

spodarczych. Chce zrezygnować ze złotego na rzecz euro, co pozbawi nas możliwości prowadzenia własnej polityki pieniężnej, a finalnie uniemożliwi skuteczne gonienie Zachodu. Zamierza też zniszczyć media publiczne, oddając całość debaty publicznej w ręce potężnych koncernów, głównie zagranicznych, które – jak pokazał kryzys graniczny – nawet w chwili poważnej próby nie są w stanie zdać egzaminu. Wreszcie, obok flagi biało-czerwonej chce wywiesić flagę tęczaową. Do tego dochodzi coraz bardziej widoczne uzależnienie głównych sił opozycyjnych od czynników zagranicznych. W ostatnich latach zaciągnęły one potężne zobowiązania w ramach strategii

„ulica i zagra-nica”. Zakłamanie obrazu Polski w mediach zagranicznych oraz konkretne dzia-

łania instytucji międzynarodowych, zwłaszcza unijnych, to dług, który partie III RP będą musiały spłacić, gdy dojdą do władzy. I będą płaciły – polskimi interesami, rezygnacją z projektów infrastrukturalnych, które zagrażają dominacji Niemiec.

To jest polski dramat: naturalna w systemie demokratycznym zmiana władzy może przynieść kryzys polskiej państwowości, a nawet katastrofę o wymiarach dziejowych. Wnioski są oczywiste: ci, którzy chcą, by Polska trwała jako państwo niepodległe, nie mogą popełniać prostych błędów, muszą mieć świadomość stawki, o którą grają. Z kolei ci, którzy sympatyzują z opozycją, powinni przemyśleć opozycyjną propozycję dla Polski. To nie jest łatwe, ale nie ma innego wyjścia: trzeba apelować o refleksję. Państwo polskie na jednej nodze może nie ustać, zwłaszcza gdy wchodzimy w okres silnych przeciągów. Z piorunami.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Budżet państwa

Jak poinformowało Ministerstwo Finansów, szacowany deficyt budżetu państwa za 2021 r. to 26,3 mld zł. Zeszłoroczne dochody budżetu resort oszacował na ok. 495 mld zł, a wydatki wyniosły 521,3 mld zł. Dochody budżetu były niemal o 18 proc. wyższe niż w 2020 r. oraz o 2,5 proc. wyższe niż planowano. Wydatki były wyższe niż rok wcześniej o 16,5 mld zł, czyli o 3,3 proc. Szacowane dochody z VAT wzrosły wobec roku wcześniejszego o 16,9 proc., a dochody z akcyzy o 5,6 proc. Dochody z CIT i PIT były wyższe niż ubiegłoroczne odpowiednio o 26,8 proc. oraz 15,4 proc. **I**

Sklep czytelnia

Wybrane sklepy Intermarché, zarządzane przez francuską Grupę Muszkietierów, działają w niedziele niehandlowe jako czytelnie, a sklep w Cieszyźnie – jako dworzec autobusowy z poczekalnią. Solidarność chce, by do sklepów Intermarché weszli kontrolerzy inspekcji pracy. Sieć tłumaczy, że przedsiębiorcy sami decydują o usługach komplementarnych świadczonych w zarządzanych placówkach. **I**

Amerykanie lądują

Na lotnisku w podrzeszowskiej Jasionce wylądował kolejny samolot armii Stanów Zjednoczonych Bell Boeing V-22 Osprey. Czasowe rozmieszczenie amerykańskich sił powietrznodesantowych w Polsce ma zabezpieczać ewakuację obywateli USA z Ukrainy, ma także uśmierzyć obawy sojuszników USA w obliczu możliwej rosyjskiej napaści na Ukrainę. **I**

fot. PAP/Darek Delmarowicz

Cyberarmią w agresora

Szef MON Mariusz Błaszczak ogłosił powstanie nowego komponentu polskich sił zbrojnych – Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni. Podczas uroczystości gen. bryg. Karol Molenda, dyrektor Narodowego Centrum Bezpieczeństwa Cyberprzestrzeni, otrzymał od ministra Błaszczaka decyzję o wyznaczeniu na stanowisko dowódcy WOC. Zadaniem Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni jest przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa, odpiertanie ataków cybernetycznych. – To są programiści, ale to są ludzie, którzy są przeszkoleni, jeżeli chodzi o tradycyjne umiejętności i zdolności wojskowe – podkreślił szef MON.

Minister Błaszczak, pytany w środę w Polsat News, czy polską „cyberarmię” będą tworzyli „żołnierze z karabinami”, czy raczej programiści i informatycy, przypomniał, że w 2019 r. rozpoczęło się w Polsce uczenie informatyków na uczelniach wojskowych i od tego czasu została potrojona liczba miejsc na takich kierunkach. Zwrócił też

uwagę, że kadry są kształcone m.in. w działającym od 2019 r. Wojskowym Ogólnokształcącym Liceum Informatycznym w Warszawie, a w mniejszych miastach w każdym z szesnastu województw powstały klasy o takich specjalnościach.

Przyznał też, że wynagrodzenia żołnierzy WOC są wyższe niż gdzie indziej, jednak nie tak wysokie, jak na rynku cywilnym. – Ale podkreślam, że mamy do czynienia z żołnierzami, ci żołnierze posiadają zdolności defensywne, rozpoznania, ale także ofensywne; to bardzo istotne, aby móc odstraszyć ewentualnego agresora, a w XXI w. cyberataki są czymś zupełnie powszechnym – zaznaczył.

Minister przypomniał, że podczas szczytu w Warszawie w 2016 r. sojusznicy Polski z NATO uznali, że obrona cyberprzestrzeni należy do podstawowych zadań kolektywnej obrony NATO, uznając cyberprzestrzeń za obszar działań militarnych i kolejną domenę operacyjną.

Jak wybierać sędziów

W związku ze złożonym przez prezydenta projektem zmiany ustawy o Sądzie Najwyższym Prawica Rzeczypospolitej zaapelowała o zmianę ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa w zakresie sposobu powoływania piętnastu sędziów. Według niej wybór ten powinien być dokonywany bezpośrednio przez obywateli – w wyborach powszechnych, cały kraj stanowiłby jeden okręg i byłyby one przeprowadzane łącznie z wyborami prezydenckimi. Prawica sugeruje, by do tego czasu piętnastu członków KRS wybierały sejmiki wojewódzkie. Ponieważ jednak województw jest szesnaście, to dwa sejmiki najmniej licznych województw wybierałyby jednego członka KRS wspólnie.

Prawica RP uważa, że prezydencki projekt nie rozwiąże konfliktu na linii Polska – Unia Europejska, ponieważ istotą sporu jest Krajowa Rada Sądownictwa.

Jak argumentują sygnatariusze apelu, konstytucja ogranicza się do ogólnego stwierdzenia, że piętnastu członków KRS wybiera się spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych, a sposób wyboru pozwala określić w ustawie. Do 2018 r. sędziów wybierali: zgromadzenie ogólne sędziów SN czy sędziów NSA, przedstawiciele zgromadzeń ogólnych sędziów sądów apelacyjnych czy sędziów okręgowych, wreszcie Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych – zawsze to sędziowie wybierali sędziów, którzy proponowali kandydatów na sędziów. „Wpływ obywateli na taki system był w praktyce żaden, a korpus sędziowski przypominał model zamkniętego kręgu, gdzie ci, którzy w nim się znajdują, decydują o tym, kogo dokooptować” – pisze Prawica RP. Tym samym naród pozbawiony był kontroli nad trzecią władzą, co jest sprzeczne z art. 4 ust. 1 konstytucji, a jego rola w tym zakresie ograniczała się do biernej obserwacji i utrzymywania sędziów z podatków.

Na skutek zmiany ustawodawczej w 2018 r. piętnastu sędziów KRS wybiera Sejm – dostała się więc ona pod nadzór polityczny. Taka praktyka ma miejsce w krajach świata zachodniego, jednak według Prawicy RP „bardziej obiektywny i przejrzysty byłby wybór członków Krajowej Rady Sądownictwa bezpośrednio przez obywateli. Wybór dokonany przez szersze grono osób pozwala przypuszczać, że istnieje mniejsze ryzyko arbitralności decyzji. Wybór dokonywany przez wąską grupę zawodową, która stanowi tylko mały wycinek społeczeństwa, byłby może adekwatny w czasach, kiedy 80 proc. społeczeństwa stanowili analfabeci”.

Wyburzanie dla środowiska

W Elektrowni Siersza w Trzebini trwa wyburzanie kolejnej chłodni kominowej. Poprzednią chłodnię w Sierszy wyburzono w 2019 r. Chłodnie są wyburzane, ponieważ nie spełniają norm środowiskowych i nie jest możliwa ich modernizacja.

Początek wywózek

W ramach obchodów 82. rocznicy pierwszej masowej deportacji obywateli polskich w głąb Związku Radzieckiego przed Pomnikiem – Grobem Nieznanego Sybiraka w Białymstoku wieńce złożyli m.in. dyrektor Muzeum Pamięci Sybiru prof. Wojciech Śleszyński i prezes zarządu głównego Związku Sybiraków Tadeusz Chwiedź.

Kazimierz Dadak

Po zacieśnieniu współpracy Chin–Rosja podział świata na dwa zwalczające się obozy staje się coraz bardziej widoczny.

Z jednej strony mamy do czynienia ze Stanami Zjednoczonymi i ich sojusznikami, zarówno w Europie (NATO), jak i Azji (Japonia, Korea Płd.), a także z nowym aliansem zwanym AUKUS (Australia, Wielka Brytania, USA). Z drugiej strony jest oś Pekin–Moskwa. To porozumienie przez dłuższy czas nie wychodziło z powijaków – ujawniło się kilka godzin przed otwarciem Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Pekinie, po spotkaniu prezydentów Xi Jinpinga i Władimira Putina (na zdjęciu).

Po tym szczycie wydano liczące 5300 słów wspólne oświadczenie. Fakt, że ten komunikat był tak długi, wskazuje, że pracowano nad nim od pewnego czasu. Obserwatorów zelektryzowało sformułowanie o tym, że przyjaźń pomiędzy Chinami i Rosją „nie ma granic”, a w zakresie współpracy nie będzie żadnych „stref zakazanych”.

Innym istotnym ustaleniem jest to, że Rosja w pełni uznaje chińskie pretensje względem Tajwanu, widzi go jako nieodłączną część ChRL. Z kolei Chiny wspierają dążenia Rosji do konsolidacji jej wpływów na terenie „bliskiej zagranicy”, aczkolwiek w oświadczeniu nie pada słowo Ukraina. Widać w tym pewną asymetrię – Tajwan jest wymieniony z nazwy, a Ukraina nie. Może to wynikać z tego, że Rosja uznaje niepodległość Ukrainy i tylko nie wyraża zgody na jej pełną emancypację i przystąpienie do NATO. Ale inne elementy komunikatu też sugerują, że Rosja jest słabszą stroną w tym (nieformalnym) sojuszu.

ASYMETRYCZNY UKŁAD

Obie strony wyrażają gotowość do pogłębiania współpracy także w sprawach gospodarczych. Integracja ekonomiczna w ramach Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (obejmującej Rosję, Białoruś, Kazachstan, Kirgizję i Armenię) ma być koordynowana z postępowaniem w budowie Nowego Szlaku Jedwabnego.

Białoruś i Kazachstan przeżywają ciężkie chwile, a Armenia poniosła klęskę w woj-

nie z Azerbejdżanem, co wskazuje na niezdolność Rosji do stabilizacji sytuacji w tych krajach. Natomiast Chiny posiadają ogromne możliwości w zakresie finansów i jako potencjalny rynek zbytu. Zatem wpuszczenie Chin na ten obszar w dłuższym czasie może zaowocować zmianą suwerena, a nie pożytkami dla Kremla.

Podobnie można prorokować o planach wspólnej eksploatacji Arktyki. Chiny nie mają w ogóle dostępu do tego pełnego bogactw naturalnych regionu, zatem współpraca w tym zakresie oznacza wpuszczenie azjatyckiego giganta na rosyjskie podwórko.

Uprzednie doświadczenia współpracy chińsko-rosyjskiej wyraźnie wskazują, że – jak mówią Amerykanie – będzie to ulica jednokierunkowa. Na przykład od lat Chiny kupują rosyjską broń i niejednokrotnie okazały się „niewdzięcznym klientem”. Nabyty sprzęt rozkładają na czynniki pierwsze i bezceremonialnie kopiuje. W ten sposób chiń-

skie stocznie uzyskały technologie potrzebne do budowy łodzi podwodnych i dziś modele bardzo podobne do rosyjskich sprzedają na rynkach światowych.

Jeśli poważnie traktować sformułowanie o braku jakichkolwiek „stref zakazanych”, to Azjaci bardzo szybko ogołocą Rosję ze wszystkich posiadanych przez nią zaawansowanych technologii, nic nie dając w zamian. Tę metodę chińskie firmy stosują w stosunku do wszystkich – amerykańskie koncerny od dawna skarżą się na ten proceder.

W oświadczeniu Chiny i Rosja ochoczo wkraczają w sferę ideologii. Zapewniają świat, że są państwami o prądowych tradycjach demokratycznych. Mówienie o liżącej tysiące lat demokracji w Rosji jest zupełnym nieporozumieniem. Z kolei Chiny przez tysiąclecia były monarchią absolutną, a od 75 lat komunistyczna partia posiada tam całkowity monopol władzy.

WYZWANIA DLA CHIN

Blizsze przyjrzenie się oświadczeniu wskazuje cały szereg innych budzących wątpliwości stwierdzeń. Dużo jest w nim mowy na przykład o współpracy w ramach trójkąta Chin–Indie–Rosja czy ugrupowania BRICS (Brazylia, Rosja, Indie, Chiny i Republika Południowej Afryki).

Tymczasem Chiny i Indie są pogrążone w ostrym sporze dotyczącym słabo oznaczonej granicy. Półtora roku temu doszło tam do krwawych walk, co prawda bez użycia broni palnej, ale w sumie zginęło kilkudziesięciu żołnierzy i nic nie wskazuje na to, że ten konflikt zostanie szybko rozwiązany. Wypada przypomnieć, że jeszcze przed tymi wydarzeniami Indie powzięły decyzję o nieprzystąpieniu do największej strefy wolnego handlu (Regionalnego Kompleksowego Partnerstwa Gospodarczego), która zrzesza nie tylko Chiny, ale na przykład także Japonię i Australię. Ponadto ostatnio Indie stały się członkiem Czworostronnego Dialogu na rzecz Bezpieczeństwa (popularnie zwanego Quad). To luźne ugrupowanie, obejmujące USA, Japonię, Australię i właśnie Indie, jest w oczywisty sposób skierowane przeciw ChRL. Marynarki wojenne tego ugrupowania odbyły już wspólne ćwiczenia.

Zimna wojna II

Zatem, w ramach trójkąta Rosja–Indie–Chiny, Kreml, który utrzymuje przyjazne stosunki z Indiami, może znaleźć

się w bardzo niewygodnej sytuacji. Jeszcze bardziej skomplikowana sytuacja panuje w przypadku BRICS, gdzie nie tylko Indie, ale i Brazylia jest przeciwna nawiązywaniu bliskiej współpracy z Chinami.

Przyjaźń pomiędzy Chinami i Rosją „nie ma granic”, a w zakresie współpracy nie będzie żadnych „stref zakazanych” – głosi wspólne oświadczenie tych państw.

WSPÓŁPRACA GOSPODARCZA

Prezydent Putin przybył do Pekinu w otoczeniu przedstawicieli wielkich firm i przy tej okazji zawarto szereg porozumień dotyczących wymiany handlowej, co ma świadczyć o ścisłej współpracy. Jednak, jeśli bliżej przyjrzymy się tej sprawie, to trudno mówić o jakimś przełomie.

Na przykład Gazprom zawarł nową umowę na dostawy gazu ziemnego. Przewiduje ona, że Rosja zwiększy roczne dostawy białego paliwa do 48 mld m sześć. czyli o 10 mld. Nie jest to zbyt wiele, jeśli ten kontrakt porównamy ze skalą dostaw do Europy. Tylko jedna nitka gazociągu Nord Stream ma przepustowość 55 mld m sześć. rocznie. Podobnie Rosneft ma dostarczyć Chinom 100 mln ton ropy w ciągu 10 lat, czyli średnio 10 mln rocznie. Jest to zaledwie drobny ułamek całkowitego rosyjskiego eksportu tego surowca, który w ubiegłym roku wyniósł 524 mln ton.

Źródło: PAP/EPA/Belarus Russia Defense Joint Drill

W ciągu ostatnich ośmiu lat gospodarcze i polityczne stosunki rosyjsko-chińskie zostały zacieśnione. Na skutek aneksji Krymu Zachód nałożył sankcje gospodarcze na Rosję i ta siłą rzeczy zwróciła się w kierunku Azji, ale te możliwości zostały już w wielkim stopniu wykorzystane.

Rosja nie jest aż tak wielkim rynkiem zbytu. W zeszłym roku chińsko-rosyjska wymiana handlowa osiągnęła wartość 147 mld USD i wielkich okazji do jej zwiększenia już nie ma. Dla porównania, w 2020 r. wymiana towarowa Chin z UE, organizmem gospodarczym czterdziestokrotnie większym od rosyjskiego, opiewała na wartość 709 mld USD. Tym samym oświadczenie raczej formalizuje osiągnięte już postępy niż obwieszcza nowe perspektywy.

Poza efektem propagandowym umawiające się strony niewiele osiągnęły. Jak wykazaliśmy powyżej, nie ma mowy o utworzeniu jakiegoś szerokiego antyamerykańskiego frontu. Rosja i Chiny konsolidują stan posiadania w Azji, szczególnie w byłych sowieckich republikach, ale na razie nie są w stanie przełamać hegemonii USA.

Kraje Azji południowo-wschodniej zacieśniają stosunki gospodarcze z Chinami, ale to w żadnym przypadku nie przekłada się na bliskie stosunki polityczne. Niekoniecznie dlatego, że mniejsze kraje tego nie chcą, po prostu takich związków nie

pragną same Chiny. Na przykład prezydent Filipin Rodrigo Duterte usiłował zacieśnić kontakty z ChRL, ale niczego nie osiągnął poza pogorszeniem stosunków z USA. Patrząc wstecz, Chiny nigdy nie zawierały sojuszy; miały tylko wasalów. Władimir Putin ustawił się w kolejce, żeby być kolejnym.

Oświadczenie daje obu stronom argument propagandowy. Obwieszcza światu, że pomysł wbicia klina pomiędzy te kraje i zważenia Rosji do antychińskiej koalicji spali na panewce. Oba kraje zabezpieczają swoje skrzydła, czy raczej plecy, i dzięki temu mogą z większą pewnością siebie odierać wyzwania idące z innych kierunków. Dla Chin jest to AUKUS, Japonia i Quad, a dla Rosji NATO.

„GORĄCE” WOJNY?

Jest bardzo mało prawdopodobne, żeby to oświadczenie było jakimś preludium do „gorących” wojen. Po prostu obaj sojusznicy są zbyt słabi. Rosja słabnie, natomiast Chinom jeszcze daleko do osiągnięcia równowagi wojskowej z USA.

Sztokholmski Instytut Badań nad Pokojem publikuje dane na temat poziomu wydatków na zbrojenia. W 2020 r. (ostatni, za który są dane) Stany wydały na zbrojenia 766,6 mld USD (w cenach z 2019 r.), a Chiny ponad trzykrotnie mniej – 245 mld. Rzućmy okiem na front europejski. Rosja

wydała 66,8 mld, Wielka Brytania – 58,5 mld, a Francja i Niemcy – po 51,5 mld. Nawet jeśli przyjmiemy, że dolar wydawany na zbrojenia w Chinach i Rosji ma dużo wyższą siłę nabywczą niż na Zachodzie, to i tak dysproporcja potencjału, szczególnie w Europie, jest miazdżąca na korzyść Zachodu.

Biorąc pod uwagę siłę nabywczą, Chiny są już największą gospodarką świata, ale to w dużym stopniu jest skutkiem wielkiej liczby mieszkańców. Natomiast pod względem stopy życiowej jest to ciągle kraj ubogi, a pod względem rozwoju najnowocześniejszych technologii – nadal goniący Zachód. Bez wątpienia jest to wschodząca potęga, ale nie aż tak wielka, żeby w ciągu powiedzmy dekady przyćmić potęgę wojskową USA, nawet tylko w swoim bliskim sąsiedztwie.

Rosja ma w tej chwili wielką przewagę wojskową nad Ukrainą, może szybko wygrać kampanię i zająć cały kraj, ale to nie znaczy, że ma środki konieczne do wygrania wojny. W 2003 r. Amerykanie w ciągu dwóch tygodni zajęli cały Irak, ale co nastąpiło potem, nie trzeba chyba przypominać. Tym bardziej dotyczy to Rosji, która nie ma środków koniecznych do okupacji Ukrainy.

Czeka nas zatem II zimna wojna. Tym razem Polska jest po właściwej stronie przesuniętej daleko na wschód żelaznej kurtyny. Trzeba się z tego bardzo cieszyć, ale i nie zapominać o tym, że w polityce wszystko może się zmienić.

Autor jest profesorem ekonomii, wykładu w Hollins University w stanie Wirginia w USA

Z jednej strony USA i sojusznicy, którzy nadal mają przewagę, z drugiej – Rosja i Chiny. Polska jest w tym układzie po właściwej stronie.

Co tak naprawdę wydarzyło się w Kazachstanie w styczniu tego roku, kiedy w zamieszkach zginęło ponad dwieście osób?

Te wydarzenia były walką o władzę w kraju, ale nieuchronnie z uwzględnieniem interesów zagranicznych. Była to wyraźna próba destabilizacji obecnego rządu w celu zdobycia władzy. Nie mówi się oficjalnie, kto wspierał te brutalne działania. Ale wydaje się jasne prawie dla wszystkich, że wszystko – łącznie z początkowymi protestami w sprawie podwyżki cen gazu – było dobrze zaplanowane dla osiągnięcia celu politycznego z użyciem siły. A wszystko to było niemożliwe bez – przynajmniej – wiedzy państwowych służb bezpieczeństwa.

Możemy powiedzieć, że dziś wracamy do normalności. Brakuje tylko, by zakończyła się pandemia, a wtedy będzie dużo lepiej! Prezydent wyznacza drogę odnowy politycznej, która wskazuje na zasadniczą zmianę w sposobie rządzenia. Widoczne jest dążenie rządu do większej demokratyzacji kraju i troska o pomoc w zaspokajaniu rzeczywistych potrzeb ludności. Prezydent zdobywa zaufanie wielu osób, które wcześniej widziały w nim jedynie „podwładnego” byłego prezydenta. Mamy nadzieję, że ta nowa droga będzie prawdziwą służbą, aby utrzymać to, co było dobre, i naprawić błędy.

Katolicy w Kazachstanie stanowią ok. 1 proc. ludności. Jaka jest sytuacja Kościoła katolickiego w tym kraju?

tot. Kirill Kolpakov / Wikipedia

Azjatycka twarz Kościoła

Z bp. **José Luísem Mumbielą Sierrą**, ordynariuszem Ałmatów, przewodniczącym Konferencji Episkopatu Kazachstanu, rozmawia Barbara Stefańska

To bardzo optymistyczne statystyki. W praktyce o wiele mniej osób uczestniczy w Mszach świętych. Katolicy znajdują się przede wszystkim na północy kraju, w diecezjach Astana i Karaganda, gdzie żyją potomkowie deportowanych tam Polaków czy Niemców. Abp Tomasz Peta mówił, że ok. 15 lat temu w jednym z regionów jego diecezji było ponad 20 proc. ludności pochodzenia polskiego.

Na północy kraju nawet w okresie sowieckim cały czas istniał jakiś rodzaj opieki duszpasterskiej, która obecnie jest kontynuowana. Na południu – mówię o obecnej diecezji Ałmaty i administraturze apostołskiej Atyrau – jest inaczej.

Diecezja Ałmaty ma powierzchnię dwukrotnie większą od Polski, a tylko 11 parafii...

Na południu kraju w dalszym ciągu nie znamy wielu wiernych. W naszej diecezji próbujemy poznać wszystkich katolików, potomków osób deportowanych do Kazachstanu, rozproszonych na ogromnym terenie.

To jest pierwszy nasz cel: dotarcie do wszystkich katolików i osób wywodzących się z rodzin katolickich, aby objąć ich opieką duszpasterską. Drugim krokiem jest ewangelizacja nowych osób.

Jak ludzie przyjmują Ewangelię?

Dla mieszkańców Kazachstanu prosto- ta Ewangelii jest czymś nowym, nie trze-

ba używać wyszukanych literacko słów. „Bóg cię kocha”, „Miłujcie się wzajemnie” – to wystarczy. Dotychczas istniało i istnieje skojarzenie: katolik – Polak. Ale Bóg stopniowo pozwala nam odkrywać nową twarz Kościoła w Kazachstanie – azjatycką. Kolejne osoby przygotowują się do chrztu.

Tutaj praca nie polega na utrzymaniu status quo, ale na otwieraniu nowych pól. Pracy jest dużo, efektów często nie widać, jednak kapłani, siostry i zaangażowani świeccy są bardzo oddani swojej misji i mają zapał. Na przykład ks. Szymon Grzywiński, kapłan z Polski (diecezja włocławska) wykonuje bardzo owocną pracę w diecezji Ałmaty.

José Luís Mumbiela Sierra – ur. 1969, święcenia kapłańskie przyjął w 1995 r. w diecezji Lerida na północy Hiszpanii, od 1998 r. w Kazachstanie, mianowany biskupem diecezji Ałmaty w 2011 r., wezwany biskupie: *Aperite plene portas Christo* (Otwórzcie na oścież drzwi Chrystusowi).

Ilu kapłanów jest w Kazachstanie?

Dzięki Bogu obecnie jest lepiej, w porównaniu z poprzednią epoką. W całym kraju jest nas ponad 100 księży i około 150 sióstr zakonnych. Dlatego – mimo że niektórzy wierni mieszkają na odległych terenach – myślę, że osoby chore, starsze, mają możliwość wezwania kapłana. Czy wzywają, to inny problem. Czasami przychodzi wiadomość: umarł katolik, o którym nie mieliśmy pojęcia. Brakuje nam kapłanów, aby dotrzeć do większej liczby miejsc.

Są już lokalne powołania. Obecnie w seminarium duchownym w Kazachstanie jest 8 kleryków, w tym 4 z Kazachstanu. Ale w diecezji Ałmaty wszyscy pochodzimy z zagranicy.

A dlaczego katolicy czasami nie ujawniają się i wychodzi to dopiero przy śmierci?

Nie wiemy dlaczego, ponieważ ich nie znamy.

A tak na poważnie, w okresie komunizmu nie było możliwości wypełniania praktyk religijnych, więc obecnie ludzie nie czują potrzeby chodzenia co niedzielę do kościoła. Są natomiast momenty szczególne – pogrzeb czy ślub – które dotykają serc.

Ważne jest, by kapłan potrafił wykorzystać ten moment, gdy gromadzą się ludzie, wykorzystać spotkania. I poprzez jedną osobę, np. babcię, można dotrzeć do kolejnych – jej dzieci, sióstr... I tak poznawać jednego po drugim.

Czy można liczyć na aktywność świeckich?

W epoce sowieckiej byli zaangażowani świeccy – przede wszystkim kobiety, choćby słynna Gertuda Detzel, pochodząca z osiadłej w Rosji rodziny niemieckiej, która przeszła przez gulagi. Jako osoba świecka katechizowała małżeństwa, młodych ludzi, współpracowała z kapłanami, także z bł. ks. Władysławem Bukowińskim. Teraz trwa proces beatyfikacyjny Gertrudy Detzel.

Obecnie odpowiedzialni za katechezę są kapłani i siostry zakonne. To bardzo dobrze, ale trzeba uważać, by świeccy nie stali się bierni. Trwający proces synodalny to dobry moment, by świeccy się zaktywizowali. Dla

nich pierwszą „katechezą”, którą mogą dać, jest świadectwo wiary w świecie. To właśnie świeccy przyprowadzają przyjaciół i znajomych do kościoła, ponieważ przekazują radość wiary.

Jaka jest sytuacja rodzin w Kazachstanie?

Trudna, jak we wszystkich krajach byłego ZSRR, a teraz również na całym świecie. Jest wiele rodzin rozbitych, matek samotnie wychowujących dzieci. Ale po to jesteśmy, żeby leczyć złamane serca. Dobra nowina skierowana jest też do nich. Stworzenie trwałej rodziny jest możliwe!

Dlatego jest sporo przedsięwzięć służących przygotowaniu młodych do życia rodzinnego, a także kursy dla młodych małżeństw. Ogólnie, w społeczeństwie kazachskim, ważne jest przekazywanie wartości rodzinnych. Niektórzy nigdy nie słyszeli, by ktoś mówił pięknie np. o wierności, o miłości, która z czasem wzrasta, itp. To są sprawy oczywiste dla wierzących – ale tutaj ludzie tego nie wiedzą.

Jak się układa współpraca z innymi wyznaniem i religiami?

Z Rosyjskim Kościołem Prawosławnym obecnie mamy dobre relacje; oczywiście wszędzie zdarzają się ludzie dziwni. W Kazachstanie dwa lata temu powstała Rada Kościołów Chrześcijańskich, złożona z katolików, prawosławnych (rosyjskich) i luteranów. Jest to znak jedności. Z muzułmanami – stanowiącymi większość społeczeństwa – Kościół katolicki ma niewiele relacji.

Rząd Kazachstanu od odzyskania niepodległości stworzył klimat pokoju i zgody między różnymi wyznaniem. Taka była linia polityczna pierwszego prezydenta Nursułtana Nazarbajewa, który widział, że potrzebny jest pokój społeczny, aby tworzyć dobrobyt. Corocznie 18 października w Kazachstanie oficjalnie obchodzony jest dzień porozumienia i zgody międzyreligijnej.

Jesteśmy też bardzo zadowoleni z relacji rządu z Kościołem katolickim, mimo że niektóre regulacje prawne powodują problemy.

A jak Ksiądz Biskup znalazł się w Kazachstanie?

Papież Jan Paweł II pragnął obecności kapłanów diecezjalnych w Kazachstanie. Ta

propozycja trafiła także do mnie, gdy byłem kapłanem diecezji Lerida w Hiszpanii, niedługo po święceniach. W dodatku należą do Stowarzyszenia Kapłańskiego Świętego Krzyża (stowarzyszenia księży diecezjalnych, które jest częścią rodziny duchowej Opus Dei), a w tamtym momencie kapłani i świeccy z prałatury Opus Dei także rozporządzali pracę w Kazachstanie.

Powiedziałem: dobrze, jeśli Ojciec Święty prosi. Ale potrzebna była zgoda biskupa diecezji. Na początku biskup powiedział „nie”, bo byłem jednym z najmłodszych kapłanów w diecezji, w której jest mało duchowieństwa. Ale w końcu stwierdził: Tu jest źle, ale tam [w Kazachstanie] – bardzo źle. Więc niech jedzie, bo to jest służba

Kościółowi powszechnemu, a Ojciec Święty o to prosi. Kapłanem zostałem w 1995 r., a do Kazachstanu przyjechałem w 1998 r.

Trudno się dostosować do tak odmiennych obyczajów i kultury?

Nie są aż tak inne jak np. w Chinach. Język jest inny, inaczej się je. Ale to nie tak istotne. Ważne jest, by poznać kulturę, historię i sposób bycia ludzi; dostosować się do tutejszej mentalności.

Zresztą, zdolność adaptacji jest potrzebna w każdej parafii w Europie. Trzeba się przystosować do ludzi z konkretnej parafii, bo w każdej parafii są inni, a każdy człowiek to odrębna historia. Podobnie mąż musi się dostosować do żony i jej rodziny i vice versa, a rodzice – do dzieci, które przychodzą na świat.

Jak możemy wesprzeć Kościół w Kazachstanie?

Modląc się, będąc dobrymi katolikami w Polsce. Można też pomagać np. szkołom polskim w Kazachstanie. Do 23 lutego można również wesprzeć Kościół w Kazachstanie w zbiorce organizowanej przez diecezję włocławską na stronie zrzutka.pl/csj966.

Struktury administracyjne Kościoła rzymskokatolickiego w Kazachstanie zostały ustanowione w 2003 r. przez Jana Pawła II. Obecnie funkcjonuje jedna metropolia Astana, w której skład wchodzi: archidiecezja Astana, diecezja Karaganda, diecezja Ałmaty oraz administratura apostolska Atyrau.

Kazachstan ma powierzchnię 8,5 razy większą od Polski, zamieszkuje go 18 mln ludzi.

Marek Jurek

Ojciec NeoEuropy

Jak donosi „Deutsche Welle”, w berlińskim Niemieckim Muzeum Historycznym otwarto wystawę na temat Karola Marksa jako ciągle aktualnego myśliciela, który w „co najmniej pięciu dziedzinach wyprzedził swoją epokę”. Krótko mówiąc – o Marksie jako ojcu naszych czasów.

Informacja o wystawie chwali Marksa jako ojca polityki socjalnej, wnikliwego krytyka kapitalizmu, kosmopolitę. Owszem, zastrzega, że na Marksa powoływał się sowiecki totalitaryzm i NRD-owski system kolaboracyjny, że praca Marksa „W kwestii żydowskiej” ma charakter antysemicki, ale cóż – to nie są rzeczy aktualne. ZSRR upadł, nie ma NRD, a antysemityzm został powszechnie potępiony. Reszta zaś jest bardzo „interesująca”.

Ta analiza powiela znany schemat, przypomniany ostatnio przez Chantal Delsol: złe było czasami wykonanie, ale nie założenia, rządy totalitarne były fatalne, ale to nie odbiera wzniosłości poprzedzającym je rewolucjom. Warto więc przypomnieć założenia tych rewolucji i całą tę „interesującą” resztę.

Napisany przez Marksa i jego przyjaciela Engelsa „Manifest komunistyczny” od początku zapowiadał „obalenie przemocą całego dotychczasowego ustroju społecznego”. Było to w czasach, gdy tradycyjne monarchie, które ukształtowały narody Europy, nabierały form parlamentarnych i konstytucyjnych. Dla twórców „Manifestu” nie miało to żadnej

wartości, bo „prawo, moralność, religię” uznawali za „przesady burżuazyjne, za którymi kryją się określone interesy burżuazji”.

„Manifest komunistyczny” postulował wprost „zniesienie rodziny” i wyszydzał „burżuazyjne frazesy o rodzi-

nie i wychowaniu, o tkliwym stosunku między rodzicami a dziećmi”. Rodzina bowiem była fundamentem, podstawową wspólnotą „całego dotychczasowego ustroju społecznego”, który miał być „obalony przemocą”.

„Manifest komunistyczny” zakładał też totalne wykończenie społeczeństw. Jego autorzy twierdzili, że „robotnicy nie mają ojczyzny”, że odrębności „narodowe między ludami zanikają coraz bardziej”, a komunizm „jeszcze bardziej spotęguje ich zanikanie”.

W rzeczy samej, berlińskie muzeum trafnie wybrało patrona dla Nowej Europy. „Uwolnienie” ludzi od rodzin, od powinności moralnych i narodowych, od narodów – to właśnie jej ideał i polityka. I oczywiście „obalenie przemocą całego dotychczasowego ustroju społecznego”. Czymże bowiem jest przejmowanie przez władzę wychowania dzieci, łącznie z możliwością odbierania ich rodzicom, forsowna imigracja, przymus wobec państw, które się tej polityce przeciwstawiają.

Krótko przed swoją śmiercią, w „Ecclesia in Europa” (art. 7), św. Jan Paweł II pisał, że ma miejsce próba „nadania Europie oblicza wykluczającego dziedzictwo religijne, a w szczególności głęboką duszę chrześcijańską, przez stanowienie praw dla tworzących ją ludzi, w oderwaniu od ich życiowego źródła, jakim jest chrześcijaństwo”.

Istotnie, Marks dla tego przedsięwzięcia jest najlepszym patronem.

Więcej katolików

Rośnie liczba katolików na świecie. W 2020 r. było ich już 1,36 mln, czyli 1,2 proc. więcej niż w roku poprzednim. Największy wzrost nastąpił w Azji i Afryce, a najmniejszy – na kontynencie europejskim. Więcej jest diakonów stałych, mniej biskupów, księży i kleryków. Dane pochodzą z opublikowanego właśnie Rocznika Statystycznego Kościoła (Annuario Statisticum Ecclesiae 2020).

W latach 2019–2020 liczba ochrzczonych wzrosła na świecie o 16 mln, a więc rosła proporcjonalnie wraz ze zwiększaniem się populacji. Udział katolików w ludności świata to wciąż ok. 17,7 proc., tak jak w latach poprzednich. Jednak na poszczególnych

kontynentach sytuacja różni się od globalnej. W Afryce liczba katolików wzrosła o 2,1 proc., w Azji – o 1,8 proc., w Europie zaś – niespełna o 0,3 proc.

Spadek liczby duchowieństwa w stosunku do liczby katolików wyraźnie pokazuje brak równowagi pomiędzy deklarowaną wiarą a zapotrzebowaniem na udział w publicznych formach jej wyznawania. W roku 2020 przypadało aż o 69 katolików więcej na jednego kapłana niż w 2019. O 397 wzrosła za to liczba diakonów stałych, których obecnie jest na całym świecie ponad 48 tys. Prawie na wszystkich kontynentach, zwłaszcza w Europie, znacząco zmalała liczba kandydatów do kapłaństwa. Wyjątkiem jest Afryka, tam liczba kleryków zwiększyła się o 2,8 proc. **/wś**

Kto jest dyskryminowany

Uczeń określający siebie jako osobę niebinarną (nieczującą się ani kobietą, ani mężczyzną) powinien otrzymać odszkodowanie za nękanie ze strony nauczyciela, który odmówił nazywania go w sposób neutralny płciowo – orzekł szwedzki Rzecznik ds. Dyskryminacji. Organ założycielski szkoły ma zapłacić uczniowi 150 tys. koron. W przypadku odmowy sprawa trafi do sądu. Z kolei nauczyciel najpierw został zawieszony, a następnie zwolniony z pracy w szkole.

Według Isabelle Arsova, urzędniczki Rzecznika ds. Dyskryminacji, „jeśli nauczyciel wbrew woli ucznia,

celowo powstrzymuje się od stosowania zaimka, z którym uczeń się identyfikuje, to mamy do czynienia z poważną formą prześladowania”. „Dyrektor szkoły powinien natychmiast podjąć działania, aby takie zachowanie nie miało miejsca” – podkreśliła Arsova.

Z akt sprawy wynika, że konflikt trwał ponad semestr, choć u kierownictwa placówki interweniowali rodzice. W Szwecji w 2014 r. zaimek „hen” (zbliżony do polskiego „ono”), oznaczający płeć nieokreśloną lub „trzecią”, został oficjalnie wpisany do słownika Akademii Szwedzkiej. Wcześniej był stosowany nieformalnie.

Zmiany w Egipcie

Po raz pierwszy w historii chrześcijanin został prezesem Trybunału Konstytucyjnego w Egipcie. Koptyjskiego sędziego, 65-letniego Boulosa Fahmy’ego, mianował na to stanowisko prezydent tego kraju. Prawnik, autor wielu znaczących publikacji, 9 lute-

go objął urząd w randze ministra. Apele o włączenie koptyjskich chrześcijan w kierowanie najważniejszymi urzędami w państwie, w którym większość są muzułmanie, pojawiały się od dawna. Ostatnio zostały one wysłuchane i kilku Koptów otrzymało stanowiska. **/wś**

Życiowe skrzydła

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Każdy z was, młodzi przyjaciele, znajduje też w życiu jakieś swoje „Westerplatte”. Jakis wymiar zadań, które musi podjąć i wypełnić. (...) Wreszcie – jakiś porządek prawd i wartości, które trzeba „utrzymać” i „obronić”.

Jan Paweł II

Film „Poza światem” (ang. „Cast Away”) z roku 2000 to współczesna wersja „Robinsona Crusoe”. Różnica jest jedynie taka, że dzisiejszy rozbitek jest jeszcze bardziej ograniczony niż jego prawzór z angielskiej powieści. Autor „Robinsona” Daniel Defoe najprawdopodobniej wzorował się na prawdziwych losach Aleksandra Selkirka, szkockiego żeglarza, który na początku XVIII w. spędził cztery lata na wyspie Más a Tierra u wybrzeży Chile.

Bohater filmu Chuck Noland jest cenionym analitykiem i podróżuje po świecie, rozwiązując problemy wydajności dostawczej firmy FedEx. Samolot, którym leci, wpada w burzę i rozbija się na Pacyfiku, a on jako jedyny przeżywa i dociera do bezludnej wyspy. W pierwszych dniach kilka paczek FedExu wypływa na brzeg. Chuck otwiera większość przesyłek, zawierających mniej lub bardziej przydatne rzeczy. Nie narusza jednak tej, na której jest namalowana para skrzydeł anioła.

Wielu ludzi dziś mocno przeżywa syndrom wyrzutka.

Scenariusz filmu szybko przeskakuje cztery lata. Chuck, dzięki swej systematyczności, wie, jaka jest najlepsza pora w roku, aby opuścić wyspę. Buduje tratwę, na którą zabiera nieotwartą paczkę FedExu. Po kilku dniach zauważa go załoga przepływającego tankowca. Po powrocie do cywilizacji Chuck dowiaduje się, że został uznany za zmarłego. Jego dziewczyna wyszła za mąż i ma córeczkę. Uznają, że nadal są w sobie zakochani, ale oboje wiedzą, że ona nie może porzucić swojej rodziny, i ze smutkiem się rozstają. On jedzie do Teksasu, aby zwrócić nieotwartą paczkę FedExu. Nie znajdując nikogo w domu, zostawia paczkę przy drzwiach, z notatką, że ta przesyłka uratowała mu życie. Odjeżdżając, zatrzymuje się na skrzyżowaniu. Pyta kobietę z przejeżdżającego pika-pa, dokąd prowadzi każda z dróg. Gdy dziewczyna odjeżdża, Chuck zauważa skrzydła anioła malowane na tylnej klapie jej ciężarówki, identyczne jak na paczce, którą dostarczył. Film pozostawia zakończenie otwarte... Bardziej niż na fizycznym przetrwaniu scenariusz skupia się na zmaganiach bohatera z samotnością. To, co daje mu siły, to myśl o czekającej na niego dziewczynie. Skrzydła anioła namalowane na paczce są obrazem jego nadziei i walki o przetrwanie.

Nie będąc rozbitekami, wielu ludzi dziś mocno przeżywa syndrom wyrzutka. Ich izolacja wynika z wypadnięcia z gry przez utratę pracy, rozpad rodziny, chorobę lub inne życiowe porażki. Warto mieć czujne spojrzenie, aby dostrzec tych biednych „Robinsonów Trzeciego Tysiąclecia” i w miarę możliwości dodawać im życiowych skrzydeł.

Autor jest duchownym Prałatury Opus Dei w Warszawie

To je moje...

Anna Wardak

Ostatnio na moją uwagę: „Pomyśl też o innych!” ośmioletni Józek błysnął refleksją: „Gdyby każdy myślał o sobie, wtedy wszyscy byliby pomyślni”. Jest w tym sens, ale to smutna wizja. Bo nie chodzi tylko o zwykłe zaspokojenie potrzeb. Każdy przede wszystkim chce być kochany, czyli „pomyślny” i „zatroszczony” przez innych. Sam też, aby być naprawdę szczęśliwym, musi kochać, tzn. wychodzić poza siebie ze względu na innych. Miłość nadaje istnieniu sens i pełnię. A jej przeciwieństwem nie jest wcale nienawiść, lecz egoizm, czyli życie „do środka” – ciągle miedlenie własnych proble-

mów, których od tego tylko przybywa.

„Bo nieważne, czyje co je, ważne to je, co je moje” – śpiewał Kazimierz Grześkowiak. Łatwo wychować egoistę. Wystarczy... nie robić nic, a skażona natura światła nie sobie poradzi. Dzieci od małego „garną do siebie” – uwagę rodziców, zabawki i smakołyki. Stąd naszą rolą jest wskazywanie im właściwego „miejsca w stadzie”. Im szybciej zrozumieją, że nie są centrum wszechświata, tym lepiej. Poza wszystkim, trafna ocena rzeczywistości i własnego w niej miejsca daje każdemu z nas duże poczucie bezpieczeństwa i nie pozwala „odlecieć”. Lądowanie bywa bowiem twarde i bolesne.

Nauczenie dzieci, że inni ludzie też mają swoje prawa i potrzeby, jest niełatwe, lecz konieczne. Po pierwsze więc, mama też ma prawo odpo-

cząć (bez poczucia winy) i nie musi być na każde moje zawołanie. Po drugie, dorośli nie muszą przerywać rozmowy, bo ja akurat chcę powiedzieć coś bardzo ważnego. Po trzecie, brat też ma prawo do kolan taty i nieraz muszę poczekać na swoją kolej. Przy posiłku to nie ja muszę dostać najlepszy kawałek i w dodatku jako pierwszy, bo jestem najmłodszy. Taki drobiazg: w naszej rodzinie, częstując słodczymi, przeważnie stosujemy zasadę „od najstarszego”, czyli najpierw obie babcie, rodzice, starsze siostry i bracia, a maluchy cierpliwie czekają na swoją kolej. Bez takich drobnych zabiegów ogrodniczych kolczasty żywopłot egoizmu bujnie się krzewi, raniąc innych, ale też nasze serce – wiecznie nie-szczęśliwe i niezaspokojone.

Nauczenie dzieci, że inni ludzie też mają swoje prawa i potrzeby, jest niełatwe, lecz konieczne.

Nastolatki, którym rodzice nie pomogli otworzyć się na innych, dostrzegać ich potrzeb i wychodzić im naprzeciw, non stop kręcą się wokół własnych problemów i niepowodzeń, pompując je do niebotycznych rozmiarów. Wielu łąduje w końcu u terapeutów lub psychiatrów.

Wady dzieci rosną wraz z nimi i determinują ich dorosłe życie. Znajoma, która przez długie lata żyła niestety w ten sposób, umierając na raka, nie płakała przez fizyczne cierpienie, choć było ono oczywiste. Z rozpaczą powtarzała natomiast wiele razy: zmarnowałam życie! Oby żadne z naszych dzieci nie musiało dokonywać tak gorzkiego podsumowania.

Autorka jest doradcą rodzinnym, moderatorką Akademii Familijnej, mamą dziesięciorga dzieci

Zło w muzyce?

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Zobaczyłem listę zespołów rockowych uznawanych przez egzorcystów za prowadzące do szatanizmu czy satanizmu. Ja słucham takiej muzyki, zwłaszcza Metalliki. Jednocześnie regularnie przystępuję do sakramentów świętych i prowadzę, na ile to jest możliwe we współczesnych warunkach ekonomicznych, uczciwe życie. Wcale mnie nie kusi, aby być wyznawcą szatana. Czy zdaniem Księdza nie ma przesady w wypowiedziach egzorcystów? Czy muzyka może być złem?

Wyznawcy szatana to świat złożony, oficjalnie dzielący się na trzy dość różne grupy: lucyferianizm, satanizm i szatanizm. Nawet nie należąc do żadnej z tych grup, niektórzy ludzie dość wiernie służą diabłu, np. będąc niewolnikami swoich uzależnień.

Egzorcysty nie są zazwyczaj ekspertami od muzyki. Nie przeprowadzają także badań naukowych. Zauważają jedynie, że osoby opętane, dręczone czy kuszone silnie przez demony dość często miały kontakt z pewnymi rzeczami, osobami czy zachowaniami, m.in. z muzyką metalową. Dzielą się z nami tym doświadczeniem.

Czy muzyka może być złem? Nie ma dźwięków z natury złych. Muzyka i harmonia są darem Boga. Można natomiast użyć da-

rów Bożych w dobry i zły sposób. Dotyczy to tekstu i przekazu ideowego, także tzw. „podprogowego”, i manipulowania rytmem. Muzyką można się uspokajać, pobudzać, zagłuszać czy ogluszać. Trzeba wybierać, czego słuchamy. W Polsce mamy choćby zespół Luxtorpeda, który gra ciężki rock z pozytywnym przesłaniem. Są też grupy sprzedające w muzyce powab zła. Trze-

ba wybierać. Odrzucenie ciemnej strony mocy zawsze kosztuje.

Wyobraźmy sobie dwóch ludzi. Jeden od czasu do czasu słucha sobie w domu Metalliki. Ogląda ich koncert. Jest wprawdzie nieco zaniepokojony czy podekscytowany otoczką i znakami satanistycznymi, jednak lubi posłuchać czegoś mocniejszego i ceni umiejętności muzyczne zespołu. I drugi człowiek. Chodzi na koncerty, gdzie jest nad normy wzmocniony dźwięk. Na koncertach uczestniczy w pseudoreligijnym spektaklu, wraz z tłumem odpowiada aprobatą na symboliczne wezwania diabła. W domu godziennie słucha black metalu, zna na pamięć i podśpiewuje niektóre teksty „ciemnomagnetyczne”. Swoją sypialnię obwiesza czarnymi plakatami i nosi czarne symbole.

Wpływ muzyki na tych ludzi jest nieporównywalny. Proszę też zwrócić uwagę, że istnieje różnica, czy tej muzyki słucha dziecko czy dorosły, ktoś poraniony emocjonalnie czy stabilny, ktoś sfrustrowany życiem czy spełniony.

To, czego słuchamy, wpływa na Pana i na mnie. Koniec końców lepiej ten wpływ przeceniać niż go nie doceniać.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Uwielbiasz filmy? Bóg też!

Kiedy możemy powiedzieć Ko filmie, że jest „dobry”? Jedna z nieformalnych i subiektywnych definicji podpowiada, że na długo zostaje w pamięci. Wywołuje emocje, skłania do refleksji i prowokuje do dyskusji. Nie tylko o szczegółach gry aktorskiej, kostiumów czy efektów specjalnych, ale też poruszanego tematu i przekazywanych wartości.

Jednak o tym, że wartości i konkretne światopoglądy – moralnie dobre lub złe – są w filmach obecne, coraz częściej zapominamy. Żądni rozrywki i relaksu, siadamy przed ekranami, by na dwie lub trzy godziny przenieść się do zupełnie innego świata. Bezrefleksyjnie „pożeramy” kolejne produkcje, coraz mniej wagi przykładając do tego, o czym i w jaki sposób one opowiadają. Brian Godawa w książce „Świat według Hol-

lywood. Jak mądrze oglądać filmy” podsuwa czytelnikom garść praktycznych narzędzi, które pomogą świadomie zagłębić się w świat filmu. Jak pisze sam autor: „Najbardziej frustrującymi odpowiedziami na pytanie, co sądzisz o obejrzanym filmie, są dla mnie «Film mi się podobał» i «Nie podobał mi się» połączone z kompletną niemożnością wytłumaczenia dlaczego. Dysponując podstawową wiedzą na temat struktury opowieści, świadomy kinoman może oglądać film i czerpać przyjemność z opowieści, angażując swoje umiejętności krytyczne, by zrozumieć, co komunikuje na temat sposobu, w jaki należy lub nie należy żyć”.

Zachęcając do oglądania filmów „szeroko otwartymi oczami”, Brian Godawa skupia się na trzech wątkach. Po pierwsze, przekonuje, że filmy

to przede wszystkim opowieści. Odważnie i zaskakująco zestawia konkretne biblijne historie z kinematograficznymi, pokazując różnicę w prezentowaniu m.in. takich tematów, jak przemoc, seksualność, mity czy odkupienie. Po drugie, udowadnia, że filmy nie są wolne od filozofii, i daje konkretne przykłady produkcji filmowych przepełnionych egzystencjalizmem, postmodernizmem i innymi światopoglądami. Po trzecie, analizuje trzy sposoby filmowego przedstawienia Jezusa Chrystusa: jako Boga, jako człowieka i jako mit.

Już na wstępie autor przekonuje, że „Bóg uwielbia filmy”, bo są one niczym innym jak udratyzowaną wizualną opowieścią, czyli głównym

środkiem, poprzez który Bóg przekazuje w Biblii swoją prawdę. W sposób typowy dla amerykańskich publikacji stawia nie na teoretyczne rozważania, ale na podejście praktyczne

poparte konkretnymi przykładami. Tworzy listy filmów, w których czytelnik może odnaleźć analizowane zagadnienie. Pod koniec każdego podrozdziału w sekcji „Oglądaj i się ucz” zostawia czytelnikom zadanie do wykonania. Dzięki temu książka może nie tylko zainspirować do stworzenia filmowego klubu dyskusyjnego, ale też stać się praktyczną pomocą dla nauczycieli czy wychowawców./amd

„Świat według Hollywood. Jak mądrze oglądać filmy”
Brian Godawa
tłum. Zbigniew Kościuk
Fundacja Prodeoteo
Warszawa 2022

Fronton świątyni

fol. arch. parafialne

Ołtarz główny

fol. arch. parafialne

U matki Marceliny Patryk Lubryczyński

W Łomiankach-Burakowie funkcjonuje jedyna w Polsce parafia pod wezwaniem bł. Marceliny Darowskiej. Na jej pogrzebie abp Józef Teodorowicz powiedział: „nie tylko wpatrywała się w Chrystusa. On w niej żył i przez nią działał”.

Proboszcz parafii bł. Marceliny Darowskiej w Łomiankach ks. Jerzy Wikiel opowiada, że każdego piątego dnia miesiąca odprowadzane jest nabożeństwo z litanią do błogosławionej. Jej sylwetkę duchowny przypomina podczas Mszy świętych z nowenną. Założona została księga prośb i podziękowań za wstawiennictwem błogosławionej, które są odczytywane w kościele. – Parafianie wpisują różnorodne intencje, wypełniony został już jeden stukartkowy zeszyt formatu A4, dwa miesiące temu założyłem następny – mówi ksiądz proboszcz.

ORĘDOWNICZKA RODZIN

Parafianie wierzą, że bł. Marcelina ochrania przed potencjalnymi zagrożeniami, chorobami i kryzysami rodzinnymi. Jest szczególną orędowniczką rodzin i młodych małżeństw, które starają się o poczęcie dziecka. W bocznym ołtarzu znajduje się relikwiarz i obraz niepokalanki. – Zwracamy się do naszej wspomóżycielki wprost, nazywając ją „Matką Marceliną” – przyznaje ks. Jerzy. Przy relikwiach umieszczony jest obraz patronki parafii autorstwa prof. Jerzego Nowosielskiego, byłego dziekana Wydziału Renowacji i Konserwacji Zabytków ASP w Warszawie. – Większość obecnych wizerunków przedstawia Matkę Marcelinę w sędziwym wieku, w okularach. Natomiast na obrazie w łomiankowskiej świątyni została odmlodzona – zauważa ks. Wikiel.

W parafii działają cztery koła różańcowe, w tym jedno pod wezwaniem bł. Matki Marceliny, rodzice modlą się w nim szczególnie za dzieci. Od kilku lat formuje się parafialna Grupa Rodzin. Podczas spotkań małżeństwa przygotowują tematy do rozważań opartych

Obraz i relikwiarz bł. Marceliny Darowskiej

Ksiądz proboszcz Jerzy Wikiel

na błogosławieństwach ewangelicznych i nauczaniu św. Jana Pawła II.

AKTYWNI W SYNODZIE

Wierni są żywo zainteresowani spotkaniami grupy synodalnej, została przygotowana ankieta, która była dostępna w wersji papierowej i elektronicznej. – Rozdaliśmy kilkaset formularzy, a powróciło około 80. Pytania obejmowały najważniejsze kwestie życia parafialnego. Kwestionariusz pozostawiał miejsce na obiektywną ocenę działalności parafii. Jesteśmy w trakcie opracowywania wyników i zebrania końcowych wniosków. Wsluchujemy się we wszystkie głosy, również krytyczne. Zastanawiamy się, jak scalić wspólnotę parafialną po pandemii – opisuje proboszcz. Spotkania synodalne pokazały, że parafianie chcą mieć większe

poczucie sprawczości i odpowiedzialności za parafię. Wiernym zależy na stałym zaangażowaniu w posługę liturgiczną w czasie Mszy świętych i nabożeństw. Osoby starsze chciałyby, aby Eucharystie odbywały się w godzinach południowych. Dla seniorów istotnym problemem jest dotarcie do kościoła w sezonie jesienno-zimowym. Ksiądz proboszcz z parafianami szuka pomysłu, jak zaaktywizować młodzież. Zadanie jest utrudnione przez brak szkoły w Burakowie, której obecność naturalnie stwarzałaby możliwość formacji młodych osób.

PARAFIANIN, CZYLI KTO?

Do parafii należy ok. 1300 osób. Przeważają osoby starsze. Osiedle Buraków jest pełne paradoksów: z jednej strony będzie obchodziło w tym roku sześćsetlecie istnienia, a z drugiej strony parafia liczy tylko 27 lat. Buraków graniczy z Warszawą, a mimo to wyczuwa się lokalny klimat małej miejscowości. Rodziny parafian znają się od pokoleń. Po niedzielnych Eucharystiach wierni zostają, aby jeszcze chwilę ze sobą porozmawiać. Od blisko 80 lat przedszkole prowadzą tu siostry niepokalanki. Większość mieszkańców parafii uczęszczała do placówki sióstr. Nasiąkli nauczaniem Matki Marceliny i są zakorzenieni w duchowości niepokalanki. – Troje moich dzieci uczęszczało do przedszkola sióstr, za co jestem im bardzo wdzięczna – wyjaśnia Agnieszka Szczurek.

Siostry od początku działania przedszkola kładły silny akcent na wychowanie patriotyczne. Zapewne jest to jeden z powodów wysokiej świadomości narodowej u parafian. Obchody świąt narodowych są w Burakowie uroczyste celebrowane. W kościele parafialnym znajdują się tablice pamiątkowe poświęcone mieszkańcom, którzy zginęli w czasie wojny polsko-bolszewickiej i II wojny światowej. Parafia wraz z Centrum Kultury w Łomiankach organizuje w czasie świąt narodowych wieczory słowno-muzyczne i wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych. Tradycją, wstrzymaną przez pandemię, była też organizacja ulicznego poloneza w rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, 11 listopada. – Jesteśmy parafią zawieszoną między tradycją a nowoczesnością – puentuje pani Agnieszka.

W SKRÓCIE

■ **Wielkopostne skupienie.** Ks. Robert Wielądek prosi nadzwyczajnych szafarzy Komunii świętej o obecność 5 marca w parafii Świętej Rodziny przy ul. Rozwadowskiej 9/11 w Warszawie na Zaciszu. Wielkopostne skupienie poprowadzi ks. dr Matteo Campagnaro, kapelan i sekretarz arcybiskupa metropolity warszawskiego. W programie: 10.00 – liturgia słowa z konferencją, 11.00 – adoracja Najświętszego Sakramentu, 12.00 – Eucharystia.

■ **Wizytacja u felicjanek.** Ordynariusz warszawsko-praski bp Romuald Kamiński sprawował 13 lutego Mszę świętą w Domu Prowincjalnym Zgromadzenia Sióstr Felicjanek na warszawskim Marysinie Wawerskim. Eucharystia rozpoczęła wizytację generalną prowincji warszawskiej Matki Bożej Królowej Polski. – Matka założycielka bł. Matka Angela Truszkowska i bł. o. Honorat Koźmiński czuli potrzebę wynagradzania, głównie za grzechy narodowe – mówiła podczas uroczystości przełożona warszawskiej prowincji s. Maria Christella Skwarek.

■ **Bierzmowanie dla dorosłych.** W parafii katedralnej św. Floriana na Pradze 14 lutego rozpoczął się kurs przygotowujący do bierzmowania osoby dorosłe. Dołączyć mogą także osoby spoza parafii, potrzebna jest metryka chrztu oraz zezwolenie z własnej wspólnoty parafialnej. Spotkania odbywają się w poniedziałki o godz. 19.00 w kaplicy kuralnej, ul. Floriańska 3 (wejście obok Radia Warszawa).

■ **Modlitwa w intencji ojczyzny.** W bazylice Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej Wszechpośredniczki łask w Niepokalanowie 26 lutego o godz. 20.30 rozpocznie się „Noc Walki Duchowej o Błogosławieństwo dla Polski”. Modlitwę z całonocnym czuwaniem poprowadzi ks. Dominik Chmielewski.

■ **Spotkanie biblijne.** Kolejne spotkanie biblijne z cyklu „Babilon w Biblii” – temat: „Księgi Ezdrasza i Nehemiasza” – odbędzie się 23 lutego o godz. 19.45 w archikatedrze św. Jana, ul. Świętojańska 8.

■ **Środy z Janem Pawłem II.** W konkatedrze na Kamionku, ul. Grochowska 365, w każdą środę w ramach homilii w czasie Mszy świętej o godz. 18.00 przypominane jest nauczanie św. Jana Pawła II kierowane do Polaków w czasie pielgrzymek do ojczyzny. Myśli papieża są wstępem do modlitwy przed Najświętszym Sakramentem, która rozpoczyna się po Mszy i trwa do godz. 19.30.

ZAWIERZONE PATRONOWI

W parafii św. Antoniego z Padwy w Warszawie 10 lutego sprawowana była Msza święta pod przewodnictwem bp. Rafała Markowskiego, z poświęceniem się opiece i błogosławieństwem relikwiami św. José Sáncheza del Río w jego wspomnienie liturgiczne. W wydarzeniu uczestniczyły licznie dzieci pierwszokomunijne, które bp Markowski zawierzył patronowi dzieci oraz ludzi młodych. Uroczystość poprzedziła nowenna do

św. José Sáncheza del Río, którą w dniach 1–9 lutego poprowadzili w kościele rodzice dzieci pierwszokomunijnych.

foto: PAP/Tomasz Czeli

W Izbie Pamięci Generała Kuklińskiego, ul. Kanonia 20/22 w Warszawie, otwarto 11 lutego wystawę poświęconą pamięci jej bohatera. Po raz pierwszy zaprezentowano nowo pozyskany eksponat – unikatowy imienny medal Distinguished Intelligence Medal, którym gen. Ryszard Kukliński został uhonorowany

w USA przez CIA za ważny wkład w działalność Agencji. – Medal trafił do Polski po 40 latach. Płk Kukliński otrzymał go zaraz po zakończeniu swojej misji, na wniosek dyrektora CIA Williama Caseya, i był pierwszym odznaczonym tym medalem spoza USA – podkreślił dyrektor Izby Pamięci Filip Frąckowiak.

JANOWI OLSZEWSKIEMU

Bp Michał Janocha 8 lutego wziął udział w nadaniu imienia śp. Jana Olszewskiego sali konferencyjnej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w Warszawie.

foto: PAP/Paweł Supernak

fot. ks. Paweł Kłys

80 LAT ARMII KRAJOWEJ

– Myśląc o 80. rocznicy powstania Armii Krajowej, myślimy najpierw o wielkich ludziach, których nazwiska są zapisane w każdym podręczniku, ale oni tym dotykem krzyża odsyłają za siebie! Ta lekcja jest przejmująca, bo dzisiaj w publicznym dyskursie bardzo rzadko pada teza, że wolności można się nauczyć od Ukrzyżowanego Pana! – mówił abp Grzegorz Ryś. W kościele ojców jezuitów w Łodzi w przeddzień 80.

rocznicy powstania Armii Krajowej odbyła się uroczysta Eucharystia, podczas której modlono się w intencji ojczyzny, dziękując za wolność, oraz za obrońców wolności – bohaterskich żołnierzy AK. Na obchodach obecni byli żołnierze Armii Krajowej: Barbara Mazurkiewicz ps. „Muszka”, ppłk Włodzimierz Pajdowski ps. „Niemen”, ppłk Jan Gliszczyński ps. „Sęp” oraz por. Eugeniusz Uhryn ps. „Żak”./ks. Paweł Kłys

fot. ks. Paweł Kłys

KU JEDNOŚCI

– Będziemy rozmawiać z liderami Kościołów charyzmatycznych, bo to jest wyraz naszego posłuszeństwa woli Chrystusa. Jest to także wyraz miłości do Kościoła – mówił ks. Juan Usma Gomez. W dniach 10–12 lutego w Łodzi odbyło się ogólnopolskie spotkanie ekumeniczne liderów Kościołów i wspólnot chrześcijańskich „Już czas. Napiszmy historię razem”. Uczestnicy wysłuchali konferencji, świadectw, wzięli udział w uwielbieniach oraz wieczorze pojednania. Spot-

kanie odbywało się pod patronatem watykańskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan, z udziałem jej delegata, ks. Juana Usmy Gomeza, który w ramach Rady pełni funkcję dyrektora Sekcji Zachodu./ks. Paweł Kłys

DUCHOWOŚĆ DLA WARSZAWY

Akademia Katolicka w Warszawie we współpracy z Narodowym Instytutem Kultury i Dziedzictwa Wsi zaprasza na kolejny wykład otwarty z cyklu „Duchowość dla Warszawy”. Wykład „Eucharystia dla (nie) wtajemniczonych. Po co chodzimy na Mszę świętą?” wygłoszą ks. dr Sławomir Jeziorski oraz ks. dr Tomasz Bać, wykładowcy liturgiki w Wyższym Seminarium Duchownym w Rzeszowie. Spotkanie odbędzie się 24 lutego o godz. 19.00 w auli Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi (dawna Centralna Biblioteka Rolnicza, ul. Krakowskie Przedmieście 66). Patronat medialny sprawuje tygodnik „Idziemy”. Wstęp wolny.

■ **Po covidzie dla dzieci.** Wydział Rehabilitacji AWF Warszawa zaprasza dzieci w wieku 10–12 lat do udziału w programie ćwiczeń i badaniach. Program postCOVIDkids ma zapobiegać objawom zespołu postcovidowego. Zajęcia będą się odbywały przez 8 tygodni (2 razy na tydzień) po kwalifikacji lekarza. Badanie ma określić wpływ ćwiczeń na poprawę zdrowia i jakości życia dzieci z zespołem postcovidowym. Rejestracja: AWF w Warszawie, tel. (+48) 602 693 584 od poniedziałku do piątku w godz. 8.00–18.00, e-mail postcovidkids@awf.edu.pl.

■ **Pomoc w kryzysie i depresji.**

Mieszkańcy Śródmieścia mogą korzystać z bezpłatnej pomocy suicydologa – specjalisty w zakresie profilaktyki samobójstw oraz pomocy w kryzysie psychicznym i emocjonalnym. Pomoc kierowana jest do każdego, kto ma myśli samobójcze, depresję i trudności z poradzeniem sobie z sytuacją, w jakiej się znalazł. Do końca pandemii pomoc świadczona jest zdalnie. Kontakt: tel. 22 277 41 99 wtorki w godz. 18.00–21.00, czwartki w godz. 16.00–19.00, soboty w godz. 12.00–14.00; e-mail ratunku@um.warszawa.pl (odpowiedzi na e-maile od poniedziałku do piątku w godz. 8.00–16.00).

■ **Ukryta Prawda.** Centrum

Promocji Kultury Praga-Południe przy ul. Podskarbińskiej 2 w Warszawie zaprasza na wystawę Klubu Malarzy przy Towarzystwie Historycznym im. Szembeków „Ukryta Prawda”. Wernisaż odbędzie się 19 lutego o godz. 18.00, a ekspozycję można zwiedzać do 9 marca.

■ **Wścieklizna zwierząt.** Mazowiecki

Wojewódzki Lekarz Weterynarii poinformował o wykryciu w tym roku jedenaśmiu przypadków wścieklizny u zwierząt na terenie województwa mazowieckiego. Ostatnie przypadki odnotowano w powiatach radomskim, mińskim, wołomińskim oraz na terenie stołecznej dzielnicy Praga-Południe. Za obszar zagrożony wystąpieniem wścieklizny uznaje się stołeczne dzielnice Wawer, Wesoła, Targówek (część dzielnicy ograniczoną od zachodu ul. Radzywińskiej), Rembertów, Praga-Południe, Wilanów; w powiecie mińskim gminy: Dębe Wielkie, Halinów, Mińsk Mazowiecki, Siennica, Stanisławów, Latowicz, Cegłów oraz miasta: Halinów, Mińsk Mazowiecki, Sulejówkę; powiaty: otwocki, garwoliński, kozienicki, radomski, miasto Radom, zwoleniński, wołomiński, szydłowiecki. Szczegóły o obowiązku szczepienia psów i kotów na stronie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

fot. Biuro Prasowe DWP/Karolina Błażejczyk

fot. Biuro Prasowe DWP/Karolina Błażejczyk

BLISKO CHOREGO

Prezentacja papieskiego orędzia, modlitwa z chorymi, spotkania z personelem medycznym złożyły się na obchody XXX Światowego Dnia Chorego, zorganizowane w Warszawie przez Krajowe Duszpasterstwo Służby Zdrowia.

– W tym szczególnym czasie i w świecie, w którym każdy zajmuje się sam sobą, powinniśmy mieć czas dla ludzi cierpiących. To, na co przede wszystkim zwraca uwagę Ojciec Święty w orędziu na Dzień Chorego, to potrzeba bliskości. Nie jest to czułość bez pokrycia, ale ojcostwo i macierzyństwo w jednym – powiedział bp Romuald Kamiński, przewodniczący Zespołu KEP ds. Służby Zdrowia. Prezentacja papieskiego orędzia odbyła się 8 lutego w Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie-Międzylesiu. Uczestniczyli w niej także przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia, Rzecznika Praw Pacjenta oraz dr n. med. Marek Migdał, dyrektor CZD.

Bp Romuald Kamiński 11 lutego sprawował Mszę świętą i spotkał się z chorymi w Zakładzie dla Chronicznie Chorych Kobiet

w Warszawie-Wiśniewie, a 10 lutego – w Mazowieckim Szpitalu Bródnowskim w Warszawie, w koncelebrze z krajowym Duszpasterzem Służby Zdrowia ks. Arkadiuszem Zawistowskim. W kaplicy szpitala w homilii bp Kamiński nawiązał do papieskiego orędzia. – Potrzeba bliskości drugiego człowieka szczególnie ważna jest w chorobie. Nie zawsze mamy kogoś na wyciągnięcie ręki, jednak często czujemy, że mimo braku fizycznej obecności ten ktoś jest i dba o nas. Czym jest bliskość, opisuje nam Księga Wyjścia. (...) Bóg mówi: „Jestem, który jestem”. Parafrazując zwrot z języka aramejskiego: „Jestem tym, który jest z wami na dobre i na złe. Jestem stale blisko was, nie ma momentu rozdzielania między nami”. Bóg pokazuje nam, że bliskość równa się miłość. Możemy więc powiedzieć: bliski nam jest ten, który nas kocha, czyli zrobi wszystko dla naszego dobra – mówił praski ordynariusz.

Bp Jacek Grzybowski spotkał się 9 lutego z pracownikami warszawskiego Hospicjum dla Dzieci przy ul. Botanicznej. W sank-

tuarium Matki Bożej z Lourdes przy ul. Szwedzkiej w Warszawie 11 lutego przewodniczył Mszy świętej. W homilii zwrócił uwagę, że czasami dużo większym ciężarem od choroby ciała jest choroba duszy człowieka.

– Modlimy się o uzdrowienie ciała, ale czasem ważniejsze jest uzdrowienie języka, uszu i umysłu chorego, który narzeka, przeklina swoje życie, a niekiedy i tych, którzy nim się opiekują. Słowo Boże ma dotknąć naszych uszu, ust, naszego umysłu, a to dotknięcie ma je uzdrowić – powiedział w homilii. Zwrócił uwagę, że współczesny człowiek żyje w świecie zalewu informacji i nie dba o to, czego słucha, co ogląda, a to przekłada się później na sposób jego myślenia i wartościowania.

– Św. Jakub wyraźnie w swoim liście mówi, że kto panuje nad swoim językiem, panuje nad całym swoim ciałem – wskazał bp Grzybowski.

Po Mszy świętej odbyło się nabożeństwo, podczas którego przed wystawionym Najświętszym Sakramentem odmówiono litanii do Matki Bożej z Lourdes, zgromadzeni w kościele zostali pobłogosławieni Najświętszym Sakramentem.

fot. PAP/Paweł Supernak

Świadkowie miłosierdzia

wie, z udziałem niewielkiego grona chorych, przedstawicieli personelu medycznego i dyrekcji szpitala. Metropolita warszawski modlił się za chorych oraz medyków, a także o ustąpienie pandemii COVID-19. Czterem osobom udzielił sakramentu namaszczenia chorych. W homilii nawiązał do orędzia papieskiego na Dzień Chorego. – Papież Franciszek przekazał nam słowa niezwykle ważne i wymagające: „Bądźcie miłosierni, jak Ojciec wasz jest miłosierny”. Czy my w ogóle jako ludzie potrafimy być miłosierni, jak miłosierny jest dla nas Bóg? Z pewnością

jest to ideał niedościgniony, poprzeczka została postawiona wysoko dla rodzin, opiekunów ludzi chorych, pielęgniarek i lekarzy w szpitalach oraz wszędzie tam, gdzie Bóg chce to miłosierdzie świadczyć naszymi rękami – mówił kard. Nycz.

Podkreślił, że Jezus czyni cuda, ale dziś rękoma lekarzy, pielęgniarek, salowych i wszystkich, którzy okazują chorym miłosierdzie. – Natomiast chorzy, ofiarując cierpienie, ból oraz chorobę za Kościół, świat, Polskę, chcą to miłosierdzie, którego doświadczają, przekazać dalej – mówił kard. Nycz. Przypomniawszy zasługi św. Jana Pawła II, który przed trzydziestu laty ustanowił Światowy Dzień Chorego dla wielkiej promocji człowieka chorego, pracowników służby zdrowia oraz dowartościowania ludzi starszych.

Kardynał Kazimierz Nycz 11 lutego odprawił Mszę świętą w Szpitalu Wolskim im. dr Anny Gostyńskiej w Warsza-

Niebawem rozpoczniemy okres Wielkiego Postu, który jest czasem przygotowania do najważniejszych świąt dla wszystkich chrześcijan. Będziemy to czynić poprzez udział w nabożeństwach pasyjnych, takich jak: Drogi Krzyżowe, Gorzkie Żale, Adoracje Krzyża. Nieocenionym ćwiczeniem duchowym, zwłaszcza dla ludzi pragnących pogłębienia swojego życia duchowego, są rekolekcje wielkopostne oraz dni skupienia. Bardzo proszę Was, Drodzy Bracia Kapłani, o zorganizowanie w parafiach tradycyjnych spotkań rekolekcyjnych. Obecne przepisy sanitarne pozwalają bowiem na gromadzenie się naszych wiernych w świątyniach. Będzie to także dobry czas na zorganizowanie nabożeństw pokutnych połączonych z celebracją sakramentu pokuty i pojednania.

Przez wiele lat udawało nam się gromadzić dzieci i młodzież na rekolekcjach szkolnych. Organizacja rekolekcyjnych spotkań dla dzieci i młodzieży w tradycyjnej, dotychczasowej formie, zwłaszcza dla dużych szkół, obecnie jest utrudniona przez zmieniające się przepisy sanitarne. Rozpoznając sytuację swoich konkretnych środowisk, wraz z dyrektorami szkół, zaangażowanymi w życie religijne rodzicami, proszę

Rekolekcje wielkopostne

Księżu o podjęcie stosownych decyzji. Tam, gdzie uda się zorganizować szkolne rekolekcje wielkopostne, będzie to na pewno z pożytkiem duchowym dla dzieci i młodzieży, natomiast tam, gdzie będzie to niemożliwe, proszę, by w ramach rekolekcji parafialnych odbyły się spotkania dla dzieci i młodzieży.

Jednocześnie informuję Was, Drodzy Księżu, iż Wydział Nauki Katolickiej naszej diecezji oraz Wydział Duszpasterstwa Młodzieży przygotuje i umieści na diecezjalnej stronie internetowej nauki rekolekcyjne dla dzieci młodszych, starszych oraz młodzieży. Proszę zatem, by w parafiach, w których nie uda się zorganizować tradycyjnych rekolekcji szkolnych, nauczyciele religii w ramach zajęć szkolnych w tej formie postarali się przeżyć wraz z uczniami rekolekcyjne spotkania.

Z pasterskim błogosławieństwem

+ Romuald Kamiński

Biskup Warszawsko-Praski

fol. Biuro Prasowe DW-P

KS. MARIAN PAWŁOWSKI

zmarł 3 lutego w wieku 89 lat, w 64. roku kapłaństwa, był duchownym diecezji łowickiej, mieszkańcem Domu Kapłana Seniora w Sochaczewie. Pochodził z warszawskiej parafii Najczystszego Serca Maryi na Grochowie. Był najstarszym żyjącym dotąd księdzem wyświęconym przez kard. Wyszyńskiego (3 sierpnia 1958 r.). Jako wikariusz pracował w parafiach: św. Mikołaja w Dobrem (1958–1959), Świętej Trójcy w Kobylce (1959–1961), MB Częstochowskiej w Józefowie (1963–1964), Pruszkowie-Żbikowie (1964–1968). Wikariuszem, a następnie proboszczem był w parafiach Orłów (1968–1975), Łęgonice Duże (1975–1983) oraz Baranów (1983–1988). Jako rezydent posługiwał w parafii Matki Bożej Pocieszenia w Żyrardowie (1988–1996). Uroczystości pogrzebowe ks. Mariana Pawłowskiego zaplanowano na 16 lutego w parafii Chrystusa Króla w Warszawie, ul. Tykocińska 27/35. Po Mszy świętej po-

Żegnamy kapłanów

grzebowej nastąpi złożenie ciała Zmarłego w grobie rodzinnym na stołecznym Cmentarzu Bródnowskim.

KS. GIENADIJ KOZLOV zmarł 4 lutego, w wieku 49 lat. Pochodził z Białorusi, w kapłaństwie przeżył 21 lat. Był kapłanem archidiecezji warszawskiej, absolwentem Archidiecezjalnego Seminarium Misyjnego Redemptoris Mater w Warszawie. Świecenia prezbiteratu przyjął 13 maja 2000 r. z rąk kard. Józefa Glempa. Jako wikariusz pracował w parafiach

Narodzenia Pańskiego w Błoniu, św. Mikołaja w Łomnej, a ostatnio, od 2012 r. – w warszawskiej parafii św. Augustyna na Muranowie. Wiele lat służył także jako katechista wędrowny w ekipie regionalnej Drogi Neokatechumenalnej w archidiecezji katolickiej oraz w diecezji bielsko-żywieckiej. Wielokrotnie dzielił się swoją wiarą i wspominał, że został ochrzczony potajemnie, gdy miał cztery lata, zawieziony przez matkę do Rygi, bez wiedzy ojca. Przez kolejne dwadzieścia lat nie miał styczności z Kościołem. Punktem zwrotnym w wierze stał się dla niego wyjazd w 1991 r. do Polski, na Światowe Dni Młodzieży w Częstochowie, gdzie – jak mówił – przyjechał kompletnie mu nieznanemu Jan Paweł II. Po powrocie na Białoruś zrezygnował z pracy i studiów, zgłosił się do seminarium Redemptoris Mater w Warszawie. Mszę świętą pogrzebową zaplanowano na 15 lutego w parafii św. Augustyna w Warszawie, po czym ciało zmarłego zostanie złożone w grobach kapłańskich na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie (brama VI).

fol. www.pksabaz.com/Antranas

W rocznicę Olszynki Grochowskiej

foto: Wikipédia

Pamięć o heroicznej walce Polaków jest naszym zobowiązaniem i wyrazem wdzięczności za ich mężną walkę o wolność. W 191. rocznicę bitwy pod Olszynką Grochowską oraz 97. rocznicę erygowania parafii Najczystszego Serca Maryi chcemy uczcić pamięć poległych – zachęca ks. prał. Krzysztof Ukleja, proboszcz para-

fii. – Zapraszamy rodziny, młodzież, dzieci, harcerzy, wszystkich, którzy chcą oddać hołd polskim bohaterom, na Mszę świętą w niedzielę 27 lutego o godz. 12.30 w parafii Najczystszego Serca Maryi na placu Szembeka, pod przewodnictwem ordynariusza diecezji warszawsko-praskiej bp. Romualda Kamińskiego. Pragniemy powrócić do

pięknej tradycji, dlatego po zakończonych uroczystościach zapraszamy na marsz ulicą Chłopickiego do Alei Chwały. Zabierzcie ze sobą biało-czerwone flagi, flagi papieskie. Przyjdźcie, abyśmy wspólnie mogli podziękować żołnierzom walczącym pod Olszynką Grochowską za ich bohaterstwo, za świadectwo wierności najwyższym wartościom i ideałom, świadectwo wierności ojczyźnie – zachęca ks. Krzysztof Ukleja. Pochód wyruszy ok. godz. 13.30, dalsze uroczystości odbędą się ok. godz. 14.30 przy pomniku poległych bohaterów.

Do udziału w rodzinnej grze miejskiej „Odkryj Historię Olszynki Grochowskiej” zaprasza 26 lutego Dzielnica Rembertów z Domem Kultury „Wygoda”. Na terenie osiedla Kawęczyn-Wygoda uczestnicy poznają miejsca i ciekawostki związane z bitwą pod Olszynką Grochowską. Czekają na nich wiele ciekawych zadań do wykonania, upominki oraz pamiątkowe dyplomy. To okazja do nauki historii poprzez zabawę na świeżym powietrzu, w rodzinnym gronie. Rozpoczęcie gry o godz. 10.00 przy pomniku Bitwy Grochowskiej (styk ul. Traczy i Szerokiej), zakończenie w Domu Kultury „Wygoda”, ul. Koniecpolska 14.

Gra zajmie trzy godziny, drużyny powinny liczyć od dwóch do sześciu osób. Gra odbędzie się bez względu na warunki atmosferyczne. Warunkiem uczestnictwa jest zgłoszenie drużyny do 21 lutego do godz. 18.00 lub do wyczerpania liczby miejsc.

Zaproszenie do Lizbony

Grupy młodzieży diecezji warszawsko-praskiej zainteresowane wyjazdem na Światowe Dni Młodzieży w Lizbonie w 2023 r. powinny zgłosić się do końca lutego br. do ks. Michała Dziedzica, diecezjalnego koordynatora ŚDM. Koordynator zaprasza młodzież od czternastego roku życia, ale każda z osób niepełnoletnich musi znaleźć opiekuna wyjazdu i wskazać go organizatorom.

Szacunkowy koszt dwutygodniowego wyjazdu powinien się zamknąć w granicach 3,5 tys. zł przy przelocie samolotem, 4,5 tys. zł przy podróży autokarem. Kalkulacja opiera się na obecnych cenach przewozowych i kursie euro. Polacy mogą skorzystać z opcji rejestracji jako MegaGrupa z Polski, co realnie obniży koszty pakietu pielgrzymia.

Przed finałem ŚDM w Lizbonie, w ramach Dni w Diecezji, Polacy mają zaproszenie do diecezji na północy Portugalii

– jak Porto, Coimbra, Lamego, Braganca, Viana, Vila Real, Braga. W Lizbonie Polacy będą skoncentrowani w określonej części miasta, katechezy będą w języku polskim.

Wkrótce będzie pełna informacja co do wolontariatu w trzech kategoriach: długoterminowego (ok. 9 miesięcy), średniego i krótkiego. Krajowe Biuro ŚDM odradza organizowanie wyjazdu na własną rękę. Zachęca do włączenia się w grupy w swojej diecezji, parafii, wspólnocie.

Samolotem podróż do Lizbony lub Porto zajmie cztery godziny, autokarem – trzy dni. Krajowe Biuro ocenia, że najlepszą opcją transportu jest samolot w dwie strony.

Wśród opcji przelotu do Portugalii rozważane są dwa kierunki: Warszawa – Porto (20–24 lipca 2023 r., jeśli grupa chce wydłużyć pobyt o zwiedzanie Portugalii przed dniami w diecezjach).

Drugi kierunek to Lizbona – Warszawa (6–12 sierpnia 2023 r., z możliwością pobytu w Portugalii tydzień po zakończeniu ŚDM).

– Byłoby dobrze rozeznaczyć się w swoich grupach co do liczby chętnych – pisze ks. Michał Dziedzic. Na podstawie liczby zgłoszeń złożonych do końca lutego zostanie zaktualizowana cena wyjazdu. Czas na podjęcie decyzji i wniesienie opłaty to koniec października br.

Powstała polska wersja hymnu ŚDM Lizbona, której już można się uczyć. Ks. Dziedzic dziękuje chórzystom z diecezji praskiej, którzy tworzyli ten utwór, za trud i dzielenie się swoimi talentami.

Oficjalna modlitwa za ŚDM Lizbona znajduje się na stronie lizbona2023.pl. Można ją także zamawiać w wersji wydrukowanej przez mail: sekretariat@sdm.waw.pl. Na powyższy adres mailowy należy kierować zgłoszenia na wyjazd na ŚDM do Lizbony. Telefon kontaktowy do ks. Michała Dziedzica: 512 913 429.

Więcej informacji: diecezja.waw.pl/7908.

fot. arch. UM Radzymin

fot. arch. UM Radzymin

Radzymin otrzyma prawie 1 mln zł unijnego wsparcia na przebudowę centrum miasta. Duże zmiany czekają plac Kościuszki. Przebudowa i rewitalizacja obejmie dwa parki miejskie oraz otaczające je drogi.

– Nowe centrum Radzimina będzie miejscem przyjaznym dla spotkań i wypoczynku – mówi Agnieszka Paż, inspektor do spraw promocji i informacji Urzędu Miasta i Gminy Radzymin. – W ramach rewitalizacji powstanie plac zabaw, fontanny, ścieżka historyczna i nowe ścieżki rowerowe. W parku przy urzędzie powstaną aneksy wypoczynkowe z ławkami, izolowane od ulicy zielonymi krzewami i ozdobnymi trawami. Wyodrębnione będą miejsca na stojaki rowerowe. – Rewitalizacja placu Tadeusza Kościuszki jest częścią zadania mającego na celu zmianę oblicza całego centrum Radzimina – dodaje Katarzyna Pazio, kierownik Referatu Promocji i Informacji.

Radzymiński rynek

Pomnik Tadeusza Kościuszki otoczony zostanie klombami i ogrodzeniem. Na terenie parków zostanie wykonane nowe oświetlenie, niezbędne sieci i przyłącza. Podkreślona zostanie również Droga Golgoty Narodu Polskiego, która rozpoczyna swój bieg w rejonie zabytkowego kościoła – kolegiaty radzymińskiej. Przy pawilonie kawiarni będzie rozpoczynać się ścieżka historyczna, której początek wyznaczy interaktywny słup. Wzdłuż promenady powstaną placówki z ławkami multimedialnymi. Park będzie wyposażony w toaletę publiczną.

Przybędzie miejsc parkingowych i chodników. Mieszkańców zaskoczą nowy info-

kiosk, stoliki szachowe, strefa wystawiennicza, szafa do bookcrossingu, czyli „wolnej biblioteki”. Wygospodarowane zostanie miejsce na scenę tymczasową. Na pierwszym piętrze zabytkowej kamienicy przy ul. Konstytucji 3 Maja zostanie utworzony punkt informacji kulturalnej. Zarówno punkt informacji kulturalnej, jak i sam plac Kościuszki zostaną przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W centrum miasta ograniczony zostanie transport drogowy. Gmina buduje obwodnicę Radzimina, na którą pozyskała ponad 20 mln zł dofinansowania.

Radzymin leży w samym sercu historycznego Mazowsza. Wzmiankowany jest w najstarszych źródłach pisanych dotyczących regionu. Rewitalizacja historycznego centrum sprawi, że będzie ono wizytówką miasta.

Barbara Wiśniowska

REKLAMA

"Słowem dotykam świata"

Weronika Ostrowska
i ks. Marek Chrzanowski
sobota, godz. 18.30

"Twoja generacja"

Mariusz Dorot
czwartek, godz. 20.00

Radio Warszawa 106,2 FM i www.radiowarszawa.com.pl

Pius XI na Zamku Królewskim

fol. www.zamekkrakowski.pl

Do 27 marca Zamek Królewski zaprasza na wystawę posterową upamiętniającą setną rocznicę wyboru Achillesa Rattiego na papieża „Zanim został papieżem – Pius XI a Polska. 1918–1922–2022”.

Wystawa dostępna jest w ramach Trasy Królewskiej w godzinach otwarcia zamku: wtorek – niedziela: 10.00–17.00 (ostatnie wejście godzinę przed zamknięciem).

W wieku 83 lat zmarł Zbigniew Namysłowski, jeden z najbardziej znanych polskich muzyków jazzowych, wybitny saksofonista, kompozytor i lider zespołów. Jego biografia artystyczna to ważny fragment historii polskiego jazzu.

Urodził się 9 września 1939 r. pod Warszawą. Ukończył klasę fortepianu w Podstawowej Szkole Muzycznej w Krakowie. Po przeprowadzce do Warszawy naukę kontynuował w liceum muzycznym, w klasie wiolonczeli. Początkowo fascynował go jazz tradycyjny. Zrezygnował z wiolonczeli i wybrał pużon jako instrument podstawowy, na którym grał w znanych polskich zespołach dixielandowych, m.in. był w składzie grupy Modern Dixielanders pianisty Witolda Krotoczwila. Współpracował też z zespołem Hot Club Melomani, z którym uczestniczył w historycznym wydarzeniu – pierwszym koncercie jazzowym w Filharmonii Narodowej w Warszawie.

Brał także udział w pierwszym po wojnie wyjeździe polskich jazzmanów do Europy Zachodniej. W następnych latach współpracował z tak znanymi formacjami, jak Polish All Stars, Modern Dixielanders, Traditional Jazz Makers, New Orleans Stompers, Modern Jazz Group. Potem odkrył jazz nowoczesny

15.

Nagroda
Literacka
m.st.
Warszawy

fol. facebook.com/nagroda.literacka.warszawy

Literacka nagroda Warszawy

Dokładnie 706 tytułów zgłoszono w tegorocznej edycji Nagrody Literackiej m.st. Warszawy. Przez dwa miesiące internetowy formularz został wypełniony ponad 1200 razy! Książki zgłaszali czytelnicy i czytelniczki, a także przedstawiciele wydawnictw, księgarń i bibliotek.

Jak zawsze najwięcej propozycji zgłoszono w kategorii proza – 241, poezja – 235, literatura dziecięca – 158, a także 53 książki o tematyce warszawskiej. Kilka publikacji pojawiło się w więcej niż jednej kategorii. Po raz pierwszy przyjmowane były zgłoszenia komiksów i powieści graficznych – w tej kategorii wpłynęło 30 tytułów.

Jury po raz drugi obradować będzie w składzie: Justyna Sobolewska (pre-

wodnicząca), Maciej Jakubowiak, Eliza Kącka, Jarosław Klejnocki, Anna Kramek-Klicka, Agnieszka Sowińska, Karolina Szymaniak. Paczki z książkami już zostały przekazane jurorkom i jurorom. Przed nimi czas bardzo intensywnej pracy, selekcji i rozmów o literaturze. Spośród zgłoszonych książek wybiorą piętnaście – po trzy w każdej z pięciu kategorii. W kwietniu ogłoszone zostaną nominacje, a w czerwcu – nazwiska laureatek i laureatów oraz tegorocznego warszawskiego twórcy lub twórczyni.

Jubileuszowej 15. edycji Nagrody Literackiej m.st. Warszawy towarzyszy nowa identyfikacja stworzona przez graficzkę Olę Jasionowską./dg

Legenda polskiego jazzu

fol. Wikipedia

i rozpoczął karierę saksofonisty. Do 1963 r. związany był z grupą The Wreckers Andrzeja Trzaskowskiego, z którą wyjechał na pierwsze koncerty polskiego zespołu jazzowego w Stanach Zjednoczonych i wziął udział w prestiżowym festiwalu w Newport.

Pierwszy znaczący zespół Namysłowski-go to powstały w 1961 r. Jazz Rockers, w kolejnych latach tworzył kolejne grupy, głównie kwartety i kwintety, współpracując z takimi muzykami, jak m.in. Włodzimierz Gulowski, Czesław Bartkowski, Adam Matyszkowicz,

Roman Dyląg, Jon Christensen, Tomasz Szukalski, Kazimierz Jonkisz, Wojciech Karolak, Sławomir Kulpowicz, Kuba Stankiewicz, Darek Oleszkiewicz, José Torres, Janusz Skowron, Zbigniew Wegehaupt, Cezary Konrad.

Namysłowski współpracował też – między innymi – z Krzysztofem Komedą, Czesławem Niemenem, Michałem Urbaniakiem, Krzysztofem Herdzinem i Leszkiem Możdżerem. Nagrał ponad trzydzieści autorskich płyt. Takie albumy, jak „Winobranie”, „Kuyaviak Goes Funky” czy „Air Conditon” zdobyły ogromną popularność oraz zostały uznane przez magazyn „Jazz Forum” za płyty wszech czasów w polskim jazzie. Album „Lola” z 1964 r. to pierwsza płyta nagrana przez polskiego jazzmana, która ukazała się poza granicami Polski – powstała w Londynie w wytwórni Decca, tam, gdzie nagrywali The Rolling Stones.

Do najbardziej znanych kompozycji Namysłowskiego należą: „Der Schmalz Tango”, „Jasmin Lady”, „Double Trouble Blues”, „Western Ballad”, „Quiet Afternoon”, „Sprzedaj mnie wiatrowi”. Jest on też autorem wielu utworów inspirowanych folklorem. „Piątawka”, „Siódmaśka”, „Zabłąkana owiecka”, „1.2.3.4...”, „W to Mi Graj”, „Bop-Berek” to niektóre z nich./PAP/dg

Wyprawa na Księżyc

Mirosław Winiarczyk

foto: materiały dystrybutora

Autorem filmu „Moonfall” jest Roland Emmerich, reżyser głośnego utworu „Dzień niepodległości” (1996 r., kontynuacja w 2016 r.) oraz wielu innych obrazów z gatunku współczesnej fantastyki. Można zatem założyć, że ma on doświadczenie w realizacji tego rodzaju komercyjnych dzieł, przepełnionych obrazami różnorodnych kataklizmów i ataków kosmitów na ziemię.

foto: materiały dystrybutora

Wiemy doskonale, że takie produkcje, obliczone na masową widownię, mają o wiele większy wpływ na odbiorców aniżeli tzw. wybitne dzieła sztuki, które, niezależnie od ich wartości artystycznej, w kinach studyjnych ogląda znacznie mniej ludzi.

W „Moonfall” odnajdujemy mnóstwo wątków i symboli bardzo dziś aktualnych, związanych z zagrożeniami życia na naszej planecie, widmem powszechnego kataklizmu oraz narastającego ludzkiego strachu i paniki. Coś nam to przypomina... Wzjęte płynących z kosmosu zagrożeń pojawiały się często w literackich i filmowych utworach w XX w., jednak nigdy nie osiągały tak wielkiej siły emocji i sugestii. Teraz w zamierzeniach autorów nowych produkcji mniej liczy się elementarne poczucie prawdopodobieństwa i logiki, a bardziej nagromadzenie efektów specjalnych i dążenie za wszelką cenę do optymistycznego końcowego przesłania. Jednak mimo komiksowej, nieprawdopo-

dobnej akcji, film Emmericha zawiera pewne wątki interesująco rezonujące w aktualnej rzeczywistości.

W „Moonfall” bohaterowie muszą stawić czoła narastającemu kataklizmowi. Okazuje się bowiem, że Księżyc został nagle wytrącony ze swojej orbity i leci w kierunku Ziemi. Zderzenie z naszą planetą grozi zagładą ludzkości. Zostało niewiele czasu na działanie, wszystkie amerykańskie sztaby zaczynają intensywnie pracować. Jo, szefowa NASA, wraz z Brianem, byłym astronautą po przejściach, podejmują nietypowe działania. Po początkowych wahaniach biorą pod uwagę sugestie pozornie szalonego naukowca amatora, badacza zjawisk paranormalnych, specjalisty od tzw. teorii spiskowych, który uważa, że Księżyc znalazł się pod wpływem tajemniczych istot z kosmosu, od wieków planujących zagładę ludzkości. Jo i Brian na własną rękę doprowadzają do wyprawy na Księżyc, podczas której dochodzi do emocjonującej walki, przepełnionej niesamowitymi efektami specjalnymi. Najważniejszy wydaje się jednak fakt, że owa teoria spiskowa okazała się o dziwo prawdziwa, satanistyczne twory istotnie zagrażały ziemi.

Autorzy połączyli tu więc powikłane wątki fantastyczne z metafizycznymi. Sugerują bowiem, że w dzieje Ziemi i ludzkości na dobre wmieszał się szatan! Można oczywiście zarzucać filmowi infantyizm i nieprawdopodobieństwo (jak to w fantastyce), lecz nie sposób zaprzeczyć, że film Emmericha współbrzmi z aktualnymi niepokojami ludzkości.

„Moonfall”, USA – Kanada – Chiny; 2022; reżyseria: Roland Emmerich; aktorzy: Halle Berry, Patrick Wilson, John Bradley, Charlie Plummer, Carolina Bartzak i inni; dystrybucja – Monolith Films

Powalczy o Oscara

„Sukienka” Tadeusza Łysiaka otrzymała nominację do Oscara dla najlepszego krótkometrażowego filmu aktorskiego. Jej konkurentami będą m.in. „Ala Kachuu Take And Run” Marii Brendle i „On My Mind” Martina Strange-Hansena.

Nominacje do Oscarów ogłoszono we wtorek na stronie internetowej nagród. Nazwiska nominowanych odczytali aktorka Tracee Ellis Ross i aktor Leslie Jordan.

„Sukienka” Tadeusza Łysiaka, zrealizowana przez studenta Warszawskiej Szkoły Filmowej, opowiada o młodej pracownicy motelu (granej przez Annę Dzieduszycką), która z powodu niskiego wzrostu doświadcza odrzucenia ze strony mężczyzn.

Z kolei Janusz Kamiński otrzymał nominację do Oscara za najlepsze zdjęcie do musicalu „West Side Story” w reż. Stevena Spielberga.

Laureatów 94. Oscarów poznamy 27 marca. Gala wręczenia nagród, przyznawanych przez Amerykańską Akademię Sztuki i Wiedzy Filmowej, odbędzie się w hollywoodzkim Dolby Theatre. Jak poinformował w połowie stycznia prezes Hulu Originals i ABC Entertainment Craig Erwich, tegoroczna uroczystość – po trzech latach, kiedy jej formuła bazowała na „osobowościach sław wręczających nagrody” – będzie miała jednego prowadzącego./PAP/dg

foto: Wikipedia

Będzie nagroda?

foto: www.franciszkanie.pl

Kaplica ostatniego pożegnania na cmentarzu w Rychwałdzie koło Żywca (Śląskie), wzniesiona z inicjatywy miejscowych franciszkanów, została nominowana do prestiżowej Nagrody Budynku Roku 2022 w kategorii architektury sakralnej. Kaplica jako jedyna realizacja z Polski, obok 62 obiektów z całego świata, ubiega się o wyróżnienie przyznawane przez międzynarodowy portal architektoniczny ArchDaily./dg

KONKURS

„Choć to wcale niefajnie cały rok na onlajnie”, zespół Małe TGD potrafił wyciągnąć z tej sytuacji dobro, czego namacalnym dowodem jest nowa płyta „Online”. Przekonuje ona, że każdy z nas nosi mały, niewidzialny komunikator do komunikowania się z Wielkim Niewidzialnym. Teksty piosenek nawiązują do czasu pozbawionego spotkań z przyjaciółmi na świeżym powietrzu, szkoły z rówieśnikami w ławce, ale też dają nadzieję płynącą z wiary. Do nastoletnich odbiorców przemawiają dzięki atrakcyjnej dla nich ścieżki dźwiękowej. Na płycie gościnnie wystąpiła Ala Tracz. Jeden z utworów wykorzystuje motyw „Wiosny” z „Czterech pór roku” Antonia Vivaldiego. Wśród czytelników, którzy 21 lutego między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Który z biblijnych bohaterów poświęcone jest oratorium wspomnianego „Rudego księdza”?**, rozlosujemy 3 egz. płyty. Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 7: Formuła „W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego” pochodzi z Ewangelii św. Mateusza (28, 19). Zwycięzcom gratulujemy!

ks. Waldemar Turek

Mistrz światła i cienia,
twórca dzieł przepełnionych
mistycyzmem,
a jednocześnie uczestnik
bijatyk, prowadzący
awanturnicze życie.

niki. Jeśli natomiast ktoś z pielgrzymów czy turystów ma więcej czasu, zasmakował już Caravaggia i czuje niedosyt, może się udać do kilku muzeów, by kontynuować artystyczną i duchową ucztę. W Gallerii Borghese obejrzemy sześć płócien mistrza: „Św. Jan Chrzciciel na pustyni”, „Św. Hieronim”, „Młodzieniec z koszem owoców”, „Chory Bachus”, „Dawid z głową Goliata”, „Madonna Masztalerzy”. Na niektórych z nich dostrzeżemy, trochę ukryte, autoportrety Caravaggia, przedstawiające różne stany jego niespokojnego ducha. Z kolei w Pałacu Barberini można podziwiać „Judytę i Holofernesa” oraz „Narcyza przy źródle”

W dziełach Caravaggia sztuka i wiara są nierozdzielnie połączone i nie można zrozumieć jednej bez odniesienia do drugiej.

się 29 września 1571 r. Jego ojciec zajmował się m.in. dekoracjami wnętrz i z pewnością wywarł pewien wpływ na zainteresowania swojego utalentowanego syna, choć zmarł, gdy ten miał zaledwie sześć lat. Kiedy młody Michelangelo udał się do Wenecji, tam poznał dzieła niejakiego Giorgioniego; z kolei w Rzymie praktykował pod okiem niektórych malarzy pracujących dla papieża.

W 1599 r. otrzymał w Wiecznym Mieście zamówienie na dekorację kościoła św. Ludwika Francuskiego, w którym namalował wspomniane już trzy obrazy poświęcone apostołowi Mateuszowi. Nie tylko znawcy sztuki dostrzegli niezwykle

Mistyk czy niedowiarzek?

W ubiegłym roku minęła 450. rocznica urodzin Caravaggia. Podróż rzymskimi śladami tego genialnego malarza najlepiej zacząć od kościoła św. Ludwika Francuskiego i kaplicy Contarelli z trzema słynnymi płótnami: „Powołanie św. Mateusza”, „Św. Mateusz piszący Ewangelię”, „Męczeństwo św. Mateusza”. Najbardziej znany z nich jest pierwszy obraz, w którym artysta ukazuje szczególną chwilę z życia apostoła, jego powołanie, trochę jakby zatrzymany kadr filmowy, ze szczególną kompozycją światła i cienia. Z tej świątyni jest zupełnie blisko do kościoła św. Augustyna, w którego lewej nawie, zaraz przy wejściu, umieszczono „Matkę Boską Loretańską”, zwaną też „Madonną Pielgrzymów” – bardzo realistyczne przedstawienie dwojga pielgrzymów przybywających do słynnego sanktuarium, pokornie klęczących przed Madonną i Dzieciątkiem.

Trzeba później około kwadransa na doście do bazyliki Santa Maria del Popolo i do znajdującej się w niej kaplicy Cerasiego z dwoma przepięknymi dziełami Caravaggia, ukazującymi „Nawrócenie św. Pawła” i „Ukrzyżowanie św. Piotra”, ze szczególną mową oczu i gestów, niemal zapraszającą widza do uczestniczenia w zdarzeniach przedstawianych przez artystę.

Obejrzenie bez pośpiechu już tylko tych obrazów jest dużym przeżyciem; z jakimś opisem, który przybliży nam dzieła od strony okoliczności powstania, wymowy, tech-

(ten ostatni obraz był do ubiegłej niedzieli eksponowany w Warszawie, w Zamku Królewskim, w ramach wystawy „Caravaggio i inni mistrzowie”).

Warto zajrzeć następnie do Gallerii Doria Pamphilj, aby zobaczyć trzy dzieła zupełnie młodego, 25-letniego Caravaggia, znacznie różniące się od tych, które można podziwiać choćby we wspomnianych już kościołach i muzeach: „Odpoczynek podczas ucieczki do Egiptu”, „Św. Maria Magdalena” i „Św. Jan Chrzciciel”. Innego

św. Jana Chrzciciela tego samego artysty podziwiamy w Pinakotece Kapitołińskiej, w której znajduje się także „Wróżąca cyganka”, oraz w Pałacu Corsini (na Zatybrzu).

Wreszcie, już na przysłowiowe

dulcis in fundo, trzeba koniecznie obejrzeć arcydzieło mistrza „Złożenie do grobu”, znajdujące się w Pinakotece Watykańskiej. Jest to monumentalny i pełen ekspresji obraz, o najwyższym poziomie artystycznym, ukazujący na pierwszym planie bezwładne ciało Jezusa wkładane do grobu. Jego twarz o głębokim spokoju, bez jakichkolwiek oznak boskości, została wyodrębniona z grupy przedstawionych osób przez mocne boczne światło. Uznawany przez niektórych znawców za dzieło doskonałe, zachwyca kompozycją, sposobem przedstawienia postaci, kolorystyką.

BURZLIWE ŻYCIE

Michelangelo Merisi, bo takie było prawdziwe nazwisko Caravaggia, urodził

talent ich autora, przejawiający się w wyjątkowej trosce o szczegóły, w realizmie, a przede wszystkim w mocnej grze światła i cienia. Na następne zamówienia nie trzeba było czekać.

Zainteresowani malarstwem, duchowni i świeccy, zaczęli się przyglądać artyście, którego dzieła były przepełnione mistycyzmem, a on sam wiódł burzliwe, a nawet awanturnicze życie. Brał udział w bijatykach, przebywał w podejrzanym towarzystwach, utrzymywał kontakty z kobietami lekkich obyczajów, a niektóre z nich uwieczniał na swoich płótnach.

W 1606 r. Caravaggio, po zabiciu niejakiego Ranuccia Tomassoniego, musiał w ukryciu opuścić Rzym (także okoliczności tego zabójstwa nie zostały do dzisiaj w pełni wyjaśnione). Przebywał przez pewien czas w Neapolu i tam kontynuował swoją artystyczną działalność, malując przede wszystkim portrety religijne. Po kilku latach został aresztowany. Z Neapolu przedostał się na Maltę, gdzie dostąpił szczególnego zaszczytu, bo został przyjęty do zgromadzenia joannitów. Ale i tam został później wtrącony do więzienia, z którego udało mu się zbiec na Sycylię.

Żył w ciągłym lęku, że zostanie schwytany, zmieniał miejsca pobytu, przejawiał niekiedy zachowanie podobne do obłądu. Tworzył wszędzie, gdzie przebywał i gdzie tylko było to możliwe. W sztuce nie uwzględniał wielu tendencji charakterystycznych dla renesansu, zapowiadając, przynajmniej w jakiejś mierze, sztukę baroku; właściwie jednak tworzył swój bardzo osobisty styl i świat malarski.

„Złożenie do grobu”, obraz Caravaggia znajdujący się w Pinakotece Watykańskiej

Został ponownie schwyty w Neapolu, pobity i zatrzymany. Zmarł w drodze do Porto Ercole, przewożony pod eskortą policji. Okoliczności śmierci, która nastąpiła najprawdopodobniej 18 lipca 1610 r., do dzisiaj nie zostały wyjaśnione. Podobno zwykł mawiać: „Śmierć i miłość to dwa skrzydła”...

EKSPRESJA DUCHOWA

450. rocznica urodzin genialnego malarza przypadała 29 września 2021 r. Wśród wielu wydarzeń przygotowanych z tej okazji chciałbym zwrócić uwagę na konferencję online, zorganizowaną głównie przez rzymski uniwersytet La Sapienza (12–28 stycznia br.), zatytułowaną „1951–2021. Zagadka

Caravaggia. Porównując najnowsze opracowania”, która obejmowała w sumie 11 sesji z 41 wykładami, wygłoszonymi przez wybitnych znawców życia i działalności malarza.

Wykładowcy dotyczyli przede wszystkim tych kwestii, które do dzisiaj pozostają niewyjaśnione, a czasami nawet tajemnicze. Wystarczy wspomnieć relacje Caravaggia z najbliższymi, zwłaszcza rodzicami; luki w źródłach w odniesieniu do jego działalności artystycznej w samym Mediolanie; powody, dla których opuścił to miasto; dzieła, o których wiadomo, że powstały w Rzymie w pierwszych latach pobytu artysty w tym mieście, a które gdzieś z biegiem lat zaginęły; ostatnią podróż, która

miała go doprowadzić do Rzymu w oczekiwaniu na przebaczenie ze strony papieża, a w rzeczywistości zakończyła się tragiczną jego śmiercią; wreszcie potężny i różnorodny wpływ, jaki wywarł na malarstwo międzynarodowe, od Italii poprzez Hiszpanię aż do Ameryki Łacińskiej.

Kilku prelegentów skupiło się na ciągle aktualnym zagadnieniu stosunku malarza do religijności w ogóle i do chrześcijaństwa w szczególności. Uczyniła to m.in. Barbara Jatta, od pięciu lat dyrektorka Muzeów Watykańskich. Zauważyła, że w przeszłości niektórzy traktowali genialnego malarza jak heretyka i niedowiarka. Jeszcze w latach trzydziestych ubiegłego wieku w większości środowisk kościelnych był postrzegany jako osoba zbyt okrutna w swoim przedstawianiu sacrum. Jako przykład takiego podejścia do wielkiego malarza Jatta przypominała, że jego nazwisko nie zostało umieszczone na fasadzie wielkiego budynku Pinakoteki Watykańskiej, powstałego z woli Piusa XI w 1932 r., na której z daleka widoczne są imiona innych mistrzów, jak Rafael, Leonard, Tytjan, Melozzo, Perugino i Giotto.

Tymczasem opracowania z ostatnich dziesiętna lat zaczęły przedstawiać zagadnienie religijności Caravaggia w odmienny sposób, ukazując, że jego dzieła nie mogą być właściwie interpretowane bez odniesienia do Pisma Świętego. Wykształcony i zanurzony mocno w mentalności swojego czasu, pozostał w sferze religii przekonany konserwatystą. To prawda, że miał bardzo skomplikowaną biografię, z wieloma upadkami i błędami, ale nie był niedowiarkiem. O tym świadczą choćby namalowani przez niego święci, którzy twardo stąpają po ziemi i wiedzą, co znaczą trudności codziennego życia. Tak jak był rewolucyjny w kompozycji obrazów, w wyborze modeli, w użyciu światła, tak pozostał tradycyjny w swoich odczuciach religijnych.

Do dzisiaj wielu znawców zastanawia się z jednej strony nad tym, jak człowiek prowadzący tego rodzaju tryb życia mógł malować dzieła o takiej ekspresji duchowej i głębi religijnej; z drugiej zaś strony dostrzega się, że w dziełach Caravaggia sztuka i wiara są nierozzerwalnie połączone. Właśnie Muzea Watykańskie posiadają bezdyskusyjne arcydzieło mistrza „Złożenie do grobu”, które bardziej niż inne jego obrazy ukazuje jego szczególną pobożność i na wskroś biblijną inspirację. Może stojąc przed tym płótnem, łatwiej nam będzie zrozumieć znaczące także w tej kwestii powiedzenie Caravaggia, wedle którego prawdziwe dzieło sztuki jest tylko cieniem boskiej doskonałości.

Autor jest filologiem klasycznym i patrologiem, doktorem habilitowanym, szefem sekcji łacińskiej Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej

Irena Świerdzewska

Ze swoją urodą i głosem
Agnieszka Lewalska
mogłaby robić karierę
w show-biznesie.
Wybrała śpiewanie
dla Pana Boga.

mama, która jest osobą głębokiej wiary, w dzieciństwie zabierała mnie i braci na roraty, nabożeństwa majowe. Taką wiarę, jaką sama żyła, chciała nam przekazać. Kiedy jako dziecko nie potrafiłam rozmawiać z Panem Bogiem, powiedzieć, o co chcę Go prosić, to wtedy śpiewałam. Wydawało mi się, że piosenką powiedziałam Mu wszystko najlepiej – mówi pani Agnieszka.

Jako kilkulatek zaczęła śpiewać w parafialnym chórze. – Pani dyrygentka była dla mnie ikoną. Chciałam być kimś takim jak ona – wspomina. Potem śpiewała w zespole zapewniającym oprawę muzyczną na Mszach świętych w swojej parafii. W rodzinnym Toruniu jako nastolatka grała na Mszach świętych, zastępując organistę, później otrzymała samodzielną posadę. Rozwijała swój talent w szkole muzycznej, uczyła się także na wydziale organistowskim I stopnia

bliskość samego Stwórcy. To płyta, która oprócz kilku znanych utworów zawiera również te napisane przeze mnie, wtedy kiedy jeszcze jako nastolatka poszukiwałam drogi do swojej duszy, drogi, na której spotkam mojego Pana – zwierza się Agnieszka Lewalska.

ŻYC TAK, BY PYTALI

Ludzie mówią jej: „Słysz w Twoim głosie miłość”. – Zawsze siadając do instrumentu przed rozpoczęciem Mszy, modłę się, żeby mój głos stał się narzędziem Pana Boga. Ostatecznie nie należy przecież do mnie. Został mi dany, żebym ja innym pomagała przez śpiew. Jeśli ktoś, kto śpiewa w kościele, nie ma w sobie miłości do Boga, jeśli nie czuje tego, co śpiewa, to inni też tego nie poczuja. Chciałabym, by śpiew stał się nośnikiem przekazu między Bogiem, Maryją a sercem, które tego słucha – marzy.

Anielskie śpiewanie

W każdą niedzielę podczas Mszy o godz. 20.30 można usłyszeć, jak śpiewa i gra na organach w Świątyni Opatrzności Bożej, gdzie jest organistką. W trzecie soboty miesiąca w sanktuarium Matki Bożej na warszawskich Siekierkach zapewnia oprawę muzyczną podczas Mszy świętych połączonych ze spotkaniem „Pod płaszczem Maryi”. Śpiewa także podczas liturgii wspólnoty Wojownicy Maryi.

– Wiele osób przychodzi na wieczorną Mszę świętą w niedzielę, bo chcą słuchać głosu pani Agnieszki. Wszyscy mówią, że jej śpiew jest niezwykły, jest jednocześnie modlitwą – mówi ks. Tadeusz Aleksandrowicz, proboszcz parafii przy Świątyni Opatrzności Bożej.

Muzyka jest jej pasją od dzieciństwa, stała się też drogą do Pana Boga. Marzy o tym, by tę drogę pokazywać innym. Sama pisze teksty i muzykę. Wydała własnym sumptem i z pomocą życzliwych osób płyty z utworami religijnymi, maryjnymi i kolędowymi. Pracuje teraz nad utworami wielkopostnymi. Założyła sklep internetowy z muzyką religijną, nieprzypadkowo noszący nazwę Deesis – modlitwa, błaganie, prośba.

NAJCZULSZA MODLITWA

Mówi o sobie, że dzięki muzyce odkrywała w swoim życiu Pana Boga. – Moja

w Toruniu i dokształcała w tym kierunku w Pelplinie.

Występowała na różnego rodzaju festiwalach, brała udział w konkursach. Już jako nastolatka zdobywała nagrody. – Projekty z utworami Anny German, Edyty Geppert – to była muzyka, którą wykonywałam. Utwór „Szukaj mnie” wygrywał wszystkie festiwale. Cieszyłam się z tego, chciałam być wierna muzyce płynącej z serca – wspomina.

– Zrozumiałam, że śpiew pomaga dotrzeć do Pana Boga mnie samej, ale także innym. Mnóstwo było świadectw osób, które mówiły, że moja muzyka była ratunkiem w trudnych chwilach, pomogła im wrócić do wiary – wyznaje organistka.

Pierwsze utwory śpiewane dla Pana Boga zebrała na płycie „Blżej”. – Muzyka religijna stała się dla mnie samej najczulszą modlitwą. Nie wiedząc, jak wypowiedzieć przed Bogiem to, co przeżywam, co czuję, z czym się borykam, siadałam do pianina i wyśpiewywałam swoją miłość i cierpienie. Powstawały utwory, które okazywały się być tym właśnie, co chciałam Bogu opowiedzieć. Będąc naprawdę blisko siebie samych, potrafimy poczuć

Ma za sobą śpiewanie w teatrach i na wydarzeniach kulturalnych, gdzie obok repertuaru German, Geppert wykonywała też utwory Grechuty. – Podobne propozycje wciąż się pojawiają. Jestem na nie otwarta, ale nigdy nie zrobię

czegoś kosztem śpiewania w kościele dla Pana Boga – mówi. Przez dziewięć lat była organistką w jednej z mazurskich parafii. Przed kilkoma laty przeprowadziła się do Warszawy.

– Po przyjeździe do Warszawy, gdzie nikogo nie znałam, Bóg zatroszczył się o mnie. Nie minął

tydzień, kiedy pojawiła się propozycja, bym raz w tygodniu zastępowała na niedzielnych Mszach świętych organistę w Świątyni Opatrzności Bożej – wspomina. Kiedy siada przy organach na antresoli świątyni, żartuje, że ma za sobą armię świętych – wokół kopuły umiejscowione są wizerunki osób wyniesionych na ołtarze. Nie sposób nie spotkać kogoś, kto nie byłby jej z tej perspektywy bliski. – Ukochanym świętym od dzieciństwa był św. o. Pio. Na niego zawsze mogę liczyć – mówi pani Agnieszka.

Organistka świetnie odnajduje się też w świecie biznesu. Jej stałym zajęciem, da-

Występowała w teatrach i na wydarzeniach kulturalnych. Jest otwarta na takie propozycje, ale nigdy kosztem śpiewania w kościele.

fot. Gabriel Pięka

jącym utrzymanie, stał się przed kilkoma laty angaż w Towarzystwach Biznesowych – klubach networkingowych skupiających przedsiębiorców, menedżerów i freelancerów wszelkich branż. Cotygodniowe spotkania o charakterze biznesowym służyć miały wspieraniu się, zdobywaniu kontaktów, wydawaniu rekomendacji, szkoleniom i promocji firm. Takie spotkania regionalnych Towarzystw Biznesowych odbywały się w całej Polsce w ponad dwudziestu miastach.

– Nie określaliśmy się chrześcijańską formacją, ale pod tym kątem dobieraliśmy członków stowarzyszenia. Na cotygodniowych śniadaniach biznesowych czytaliśmy „O naśladowaniu Chrystusa” Tomasza á Kempisa. Najcenniejsze były relacje, wśród przedsiębiorców są ludzie wartościowi, traktujący zarządzanie jako swoje chrześcijańskie powołanie – mówi pani Agnieszka.

W ciągu roku, przechodząc przez wszystkie działy, poczynając od referenta, została dyrektorem regionalnym. – Ludzie w świecie zawodowym są przyzwyczajeni do utartych schematów, wykreowanych, wyszkolonych, sztucznych rozmów. Ja tak nie potrafiłam, ale też nie chciałam, weszłam w zawód zupełnie świeża, byłam naturalna, prostolinijna. Okazało się, że takie podejście było dobre i przynosiło efekty. W czasie pandemii Towarzystwa

zmieniły formułę spotkań ze stacjonarnych na online. Po czterech latach pracy stwierdziłam, że przyszedł czas na zmianę – opowiada.

W firmie sprzedającej produkty według przepisów św. Hildegardy jest dyrektorem do kontaktów z kluczowymi klientami. Z Towarzystwem Przyjaciół św. Hildegardy szerzy spuściznę świętej z Bingen. – To niezwykle, jak ta wielka postać potrafiła prowadzić ludzi ku życiu w zdrowiu i pokoju ducha – mówi pani Agnieszka.

– To, co proponuje dzisiejszy świat, w ogóle mnie nie interesuje, niczym nie kusi, a wręcz ta oferta mnie „odrzuca”. Od pięciu lat nie mam telewizora, nie jestem w stanie słuchać komercyjnych stacji radiowych. Czytam wiadomości ze źródeł, które uważam za najbardziej wiarygodne. Wierzę, że jeśli będę robiła to, do czego Bóg mnie powołał, to Bóg zatroszczy się o wszystko – mówi pani Agnieszka.

Św. Jan Maria Vianney powiedział słowa, które ją urzekają: „Nie mów ludziom o Bogu, kiedy nie pytają, ale żyj tak, by pytać zaczęli”. – Nie chciałam nikogo przekonywać, w jaki sposób żyję i co wyznaję. Spokój ducha, wewnętrzna radość, światło nawet jeśli wszystko się wali, zaczęły nurtować ludzi: „Skąd ta siła się bierze?”, „Jak w takich sytuacjach można utrzymywać się na powierzchni?”. Nie sposób było nie zdradzić tajemnicy – mówi.

– Jeżeli relacja z Bogiem jest mocna, jeżeli serce jest czujne na Jego obecność, to będziemy odrzucać rzeczy zbędne. Wtedy naprawdę żyje się łatwiej, o wiele mniej potrzebujemy, mamy lepsze argumenty, wychowując dziecko, inaczej pracujemy, wiedząc, jak mocne mamy moralne filary – mówi pani Agnieszka.

Pracuje teraz nad płytą „Pasja miłości”. Planuje wydanie jeszcze trzech innych: dwóch z muzyką religijną oraz „Powrót do domu” – o miłości, tęsknocie i o tym, co w życiu najważniejsze.

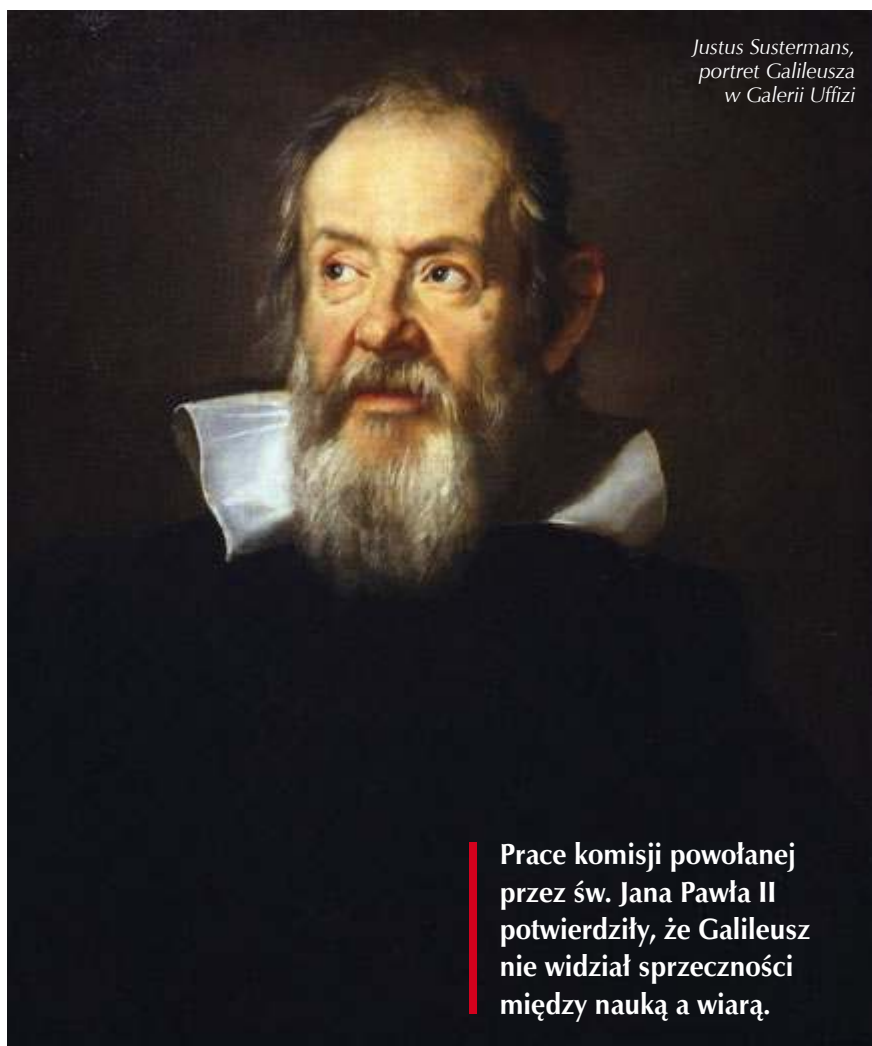
Ma wielu przyjaciół w gronie osób z Towarzystwa Biznesowego. – Zostały relacje, kontakty. Kiedy trzeba wydać płytę, mam stałą drukarnię. Łatwiej jest mi pójść do grafika, który jest osobą wierzącą i rozumie, w jakim duchu ma pójść projekt. Okładki do płyt „Niepokalana miłość” i „W zaciśnięciu serca” projektowała ta sama osoba, która czuje, co chcę w nich wyrazić – mówi pani Agnieszka.

– Słyszę muzykę w sobie. Gdy siadam do pianina, bywa, że wystarczy pół godziny, by przełączyć na papier to, co powstało z Bożego natchnienia – mówi. – Moim marzeniem jest mieć takie warunki, by całkowicie poświęcić się muzyce. Przede wszystkim chciałabym, by ta muzyka otwierała ludzi, by wracali do Pana Boga.

„Wielki Galileusz, skończywszy lat osiemdziesiąt, przejął resztę swoich dni w lochach inkwizycji, ponieważ niezbitnie dowiódł ruchu Ziemi” – pisał w XVIII w. Wolter. Żadne z tych słów nie jest prawdą. Sprawa Galileusza została przez twórców oświecenia celowo zafałszowana.

Galileusz nie dożył osiemdziesiątki, zapewne nawet minuty nie spędził w więzieniu inkwizycji i nie przedstawił nigdy żadnego dowodu na ruch Ziemi. Mimo oczywistych przekłamań obraz astronoma umęczonego przez inkwizycję, wymyślony przez Woltera i innych przedstawicieli oświecenia, przyjął się w powszechnej świadomości. Do dziś panuje błędne przekonanie, że Galileusz był przez inkwizycję torturowany (tak twierdziło 97 proc. ankietowanych studentów w Unii Europejskiej). Nie brakuje takich, którzy twierdzą, że wielki astronom spłonął na stosie (prawie jedna trzecia badanych).

Justus Sustermans,
portret Galileusza
w Galerii Uffizi

Prace komisji powołanej przez św. Jana Pawła II potwierdziły, że Galileusz nie widział sprzeczności między nauką a wiarą.

Źródło: Wikipedia

Sztuczny konflikt

Ignacy Masny

Istota mitu Galileusza jako męczennika nauki jest jednak głębsza niż samo przeinaczenie faktów o procesie i wyroku. Jest nią pokazanie tych wydarzeń jako walki przedstawiciela świata nauki i głosiciela oczywistej prawdy z inkwizycją opartą przez bezmyślną wiarę i średnio-wieczną ciemnotę.

Jak mówił Jan Paweł II, sprawa Galileusza stała się „symbolem rzekomego odrzucenia przez Kościół postępu naukowego”. Aby pokazać we właściwym świetle relacje Galileusza z Kościołem, papież powołał w 1981 r. specjalną komisję. Dwanaście lat jej pracy zaowocowało licznymi publikacjami, które potwierdziły, że Galileusz nie widział cienia sprzeczności między nauką a wiarą, a inkwizycja rzymska broniła poglądu szeroko przyjmowanego w świecie nauki.

NOWY SYSTEM

Przekonanie o ruchu Ziemi wokół Słońca przyjmowane było przez świat na-

ukowy bardzo powoli. W pierwszej połowie XVII w. („De revolutionibus orbium coelestium” Mikołaja Kopernika wydano w 1543 r.) wciąż powszechnie uznawano, że ciała niebieskie poruszają się wokół nieruchomej Ziemi. Naukowy model wszechświata oparty na tym przekonaniu stworzył w II w. Ptolemeusz. Coraz dokładniejsza obserwacja nieba sprawiała, że wytłumaczenie ruchu planet i gwiazd w zgodzie z tym założeniem wymagało coraz bardziej skomplikowanych modeli. System kopernikański był na tym tle niezwykle elegancki i prosty – daleki jednak od poprawności. Kolejne odkrycia i obliczenia astronomów sprawiały, że teoria heliocentryczna stawała się coraz bardziej prawdopodobna. Wśród współczesnych Galileuszowi wciąż odrzucali ją jednak wybitni uczeni, m.in. Francis Bacon, jeden z twórców nowożytnej metody naukowej.

Przekonanie o centralnym miejscu Ziemi we wszechświecie podzielał Ary-

stoteles, wielki autorytet filozoficzny tych czasów, a za nim św. Tomasz z Akwinu, którego dzieło stanowiło podstawę nauczania Kościoła katolickiego. Zdawało się je potwierdzać także Pismo Święte. „Słońce wschodzi i zachodzi, i na miejsce swoje spieszy z powrotem” (Koh 1, 5) czy „Zatrzymało się słońce na środku nieba” (Joz 10, 13) – te cytaty ze Starego Testamentu były dla zwolenników teorii geocentrycznej ważnymi argumentami.

Trudno się dziwić, że próby podważenia jej przez Galileusza spotkały się z oporem. W 1614 r. słynny dominikański kaznodzieja Tommaso Caccini wygłosił we Florencji kazanie przeciw „sekcje matematyków”, której wielki astronom miał być czołowym przedstawicielem. Galileusz stanął wobec oskarżenia o herezję.

TEOLOGIA GALILEUSZA

Dla Galileusza sprzeczność między nieomylną Biblią a udowodnionymi prawdami naukowymi była nie do po-

myślenia. Musiał więc skonfrontować przekonanie o ruchu Ziemi z ugruntowaną interpretacją fragmentów Starego Testamentu. Zmierzył się z tym problemem w grudniu 1613 r. Podczas śniadania u jego byłego ucznia, wielkiego księcia Toskanii, wywiązała się dyskusja z zaproszonymi uczonymi na temat zgodności teorii heliocentrycznej z Pismem Świętym. Matka księcia, Krystyna Lotaryńska, miała wątpliwości, czy da się pogodzić nową teorię z opisem cudu zatrzymania słońca zawartym w Księdze Jozuego. Galileusz, gdy dowiedział się o wątpliwościach swojej protektorki, napisał list, w którym wyjaśniał swoje stanowisko: „Pismo Święte nigdy nie może kłamać ani błędzić (...) jednak mogą pobłądzić – i to na wiele sposobów – niektórzy z tych, co Pismo Święte interpretują”.

List ten przysporzył Galileuszowi kłopotów. Uczony nakreślił w nim właściwą jego zdaniem relację nauk przyrodniczych do Pisma Świętego. Pisał, że wielu fragmentów Biblii nie można interpretować dosłownie. W takich przypadkach trzeba przyjąć znaczenie przenośne, odnoszące się do zagadnień duchowych. To sprawy wiary stanowią właściwy przedmiot objawienia biblijnego – prawa przyrody powinny być badane przez obserwację działania natury, w którym „Bóg objawia się nie mniej wspaniale niż w świętych stwierdzeniach Pisma”. W dyskusjach o problemach przyrodniczych dosłowne znaczenie Pisma Świętego „winno być brane pod uwagę na ostatnim miejscu”, ponieważ język Biblii jest niejednoznaczny, a przyroda „nieziemna w zakresie nadanych jej praw”.

Mogło się to wydawać stawianiem nauk przyrodniczych ponad teologią. Galileusz uznawał jednak „królewską godność teologii”, tylko rozumiał ją inaczej niż wielu jego współczesnych. Według niego godność teologii opierała się na szlachetności przedmiotu tej nauki. Sprzeciwiał się przekonaniu, że teologia może rozstrzygać o prawdziwości tez z innych dziedzin bez stosowania ich metodologii. Tak twarde rozdzielenie teologii od innych nauk – dziś powszechnie przyjęte – spotkało się ze sprzeciwem władz Kościoła.

WYROK

Listami Galileusza na temat zgodności heliocentryzmu z Pismem Świętym zajął się m.in. św. Robert Bellarmin, rzymski inkwizytor i wybitny teolog. Przyznawał on, że w przypadku udo-

wodnienia ruchu Ziemi wokół Słońca należałoby zweryfikować interpretację tych fragmentów Pisma Świętego, które zdają się świadczyć o ruchu Słońca. „Ja jednak nie wierzę w istnienie takiego dowodu, aż nie zostanie mi on przedstawiony” – pisał.

Galileusz przekonywał, że istnieje możliwość oparcia heliocentryzmu na „niezbitych dowodach”. Nie potrafił ich jednak przedstawić. Dowód na podstawie morskich przypływów, który proponował, okazał się błędny. Jego obserwacje plam na Słońcu, księżyców Jowisza czy faz Wenus były przełomowe, ale nie stanowiły dowodu na ruch Ziemi. Bellarmin zalecił więc zwolennikom heliocentryzmu, by traktowali oni swoją teorię jako fałszywą, a stosowali ją tylko jako model ułatwiający obliczenia w obserwacjach astronomicznych. Galileusz nie chciał się na to zgodzić.

26 lutego 1616 r. został wezwany, by stawić się przed kard. Bellarminem. „(...) ojciec komisarz nakazał i zobligował w imieniu jego świątobliwości papieża i całej Kongregacji Świętego Oficjum, aby obecny tam signor Galileo wyrzekł się całkowicie wspomnianego poglądu, jakoby Słońce znajdowało się pośrodku świata i było nieruchome, a Ziemia była w ruchu, i nigdy więcej go nie powtarzał (...). Na takie zarządzenie Galileusz się zgodził i przyrzekł się podporządkować wszystkiemu, co powiedziano”.

Zakaz związany był z wyrokiem Świętego Oficjum wydanym dwa dni wcześniej: teza, że Słońce stanowi centrum wszechświata, uznana została za absurdalną oraz heretycką, „jako stojąca w wyraźnej sprzeczności z nauką Pisma Świętego”. Tezę, że Ziemia nie jest centrum świata ani nie jest nieruchoma, uznano za równie bezsensowną z punktu widzenia filozofii, a z punktu widzenia teologii – za „co najmniej błąd w wierze”. „De revolutionibus orbium coelestium” Mikołaja Kopernika wciągnięto na indeks ksiąg zakazanych.

Galileusz respektował polecenie inkwizycji przez szesnaście lat. W 1632 r. opublikował dialog broniący systemu kopernikańskiego. Otrzymał nawet w Rzymie zgodę na publikację dzieła, wkrótce jednak wzięli górę jego wpływowi przeciwnicy. W 1633 r. wielki astronom stanął przed Świętym Oficjum oskarżony o nieposłuszeństwo wobec zakazu z 1616 r. i rozpowszechnianie fałszywych dowodów ruchu Ziemi. Zo-

stał skazany za herezję na areszt domowy (zresztą bardzo łagodny i szybko uchylony) oraz obowiązek odmawiania raz w tygodniu siedmiu psalmów pokutnych. Musiał też wyrzec się teorii heliocentrycznej.

PATRON ZGODY

Oczywiście wydają się zarówno błąd Kościoła, jak krzywdą Galileusza. Jego genialna intuicja została uznana za fałsz i z tego powodu przemocą zamknięto mu usta. Tradycyjną interpretację Pisma Świętego wykorzystano jako ostateczny argument w naukowym sporze. Zlekceważono zarówno obserwacje astronomiczne wybitnego naukowca, czyniące tezę o ruchu Ziemi coraz bardziej prawdopodobną, jak i jego rozsądne uwagi na temat interpretacji Pisma Świętego.

Bliższe spojrzenie na sprawę pozwala jednak zrozumieć, że nie ma ona nic wspólnego z mitem o konflikcie między światem nauki a Kościołem. Wyrok in-

Rekonstrukcja teleskopu Galileusza w Narodowym Muzeum Nauki i Technologii im. Leonarda da Vinci, Mediolan

Źródło: Wikipedia/Alessandro Nasirri

kwizycji nie wynikał z wrogości do nauki, ale z błędnego rozumienia relacji nauki i teologii. Galileusz pisał listy będące w istocie traktatami o właściwym stosunku teologii do nauk przyrodniczych. Wykazał się w nich przenikliwością, wyprzedzając swoje czasy w kwestii metod interpretacji Biblii. Przy końcu życia powiedział: „W żadnej z moich prac nikt nie może znaleźć nawet cienia czegoś, co uwłaczałoby czci i szacunkowi Świętego Kościoła”. W tym świetle wydaje się, że wołałby po śmierci patronować raczej próbom uzgodnienia nowych odkryć nauki z prawdami wiary niż próbie stworzenia sztucznego konfliktu między światem nauki a Kościołem.

MIŁOSIERDZIE BEZ MIARY

Czytając relacje ewangeliczne, dostrzegamy miłość, którą Jezus okazuje ludziom, szczególnie znajdującym się w jakiejś trudnej sytuacji. Miłość tę wyraża nie tylko słowem, ale także konkretnym czynem – przychodząc im z pomocą. Uzdrawia więc chorych, wypędza złe duchy, a także wskrzesza zmarłych. Rozmnaża pokarm, by zaspokoić głód zgromadzonych wokół siebie słuchaczy, a chcąc pomóc tym, którzy znaleźli się w kłopotliwej sytuacji podczas przyjęcia weselnego – przemienia wodę w wino. Wzywa do uciszenia wicheru i wody jeziora, aby w ten sposób uchronić uczniów przed utonięciem podczas burzy.

Chrystus uczy postawy miłosiernej poprzez słowa przypowieści, co możemy szczególnie dostrzec w Ewangelii według św. Łukasza, którą czytamy w obecnym roku liturgicznym. Widzimy to np. w treści przypowieści o miłosiernym Samarytaninie (Łk 10, 30-37), który zatrzymał się na widok rannego przy drodze. Nie tylko udzielił on „pierwszej pomocy” na miejscu, ale też zatroszczył się o to, by ranny miał właściwą opiekę i schronienie do chwili powrotu do sprawności (zawiózł go do gospody i opłacił pobyt, zapewniając o gotowości uiszczenia późniejszej dopłaty). Podobną postawę miłosiernej okazał ojciec dwóch synów (Łk 15, 11-32) – nie tylko kiedy przyjął z powrotem tego syna, który wziął swoją część majątku i roztrwonił go, rozrzutnie wydając, ale także kiedy cierpliwie tłumaczył drugiemu synowi potrzebę radowania się powrotem brata do wspólnoty rodzinnej.

Ta nauka czynem i słowem o Bożym miłosierdziu wobec człowieka ukazuje także przykład postępowania dla uczniów Chrystusowych. My jesteśmy wezwani do tego, by podobną postawę okazywać w naszej codzienności wobec ludzi, których spotykamy na naszych życiowych drogach. Słyszemy to wezwanie postawione przed nami w dzisiejszej Ewangelii: „Bądźcie miłosierni, jak Ojciec wasz jest miłosierny”.

Takie sformułowanie stojącego przed nami zadania może budzić sprzeciw. Uświadamiamy sobie, że nie jesteśmy w stanie być tak pełni miłosierdzia wobec bliźnich, jak nasz Pan. Owszem, to prawda. Człowiek nie jest doskonały, w swojej codzienności staje wobec tak wielu sytuacji, w których zwyciężają postawy charakteryzujące się brakiem miłości, w których zwycięża samolubstwo, ludzkie wyrachowanie, pragnienie zemsty... Mimo wszystko trzeba nam starać się przeciwstawiać takim właśnie myślom i pokusom działania wbrew Bożej nauce, wbrew przykładowi pozostawionemu nam przez Chrystusa Pana. Wczytując się w słowa dzisiejszej Ewangelii, odnajdujemy szereg konkretnych przykładów czynienia miłosierdzia – a codzienność życia daje możliwość znalezienia innych jeszcze możliwości. A więc działajmy!

ks. Jan Krupka

Kapelan Opactwa Mniszek Benedyktynów w Łomży

VII NIEDZIELA ZWYKŁA

20 lutego 2022

Czytanie z Pierwszej Księgi Samuela

26, 2. 7-9. 12-13. 22-23

Saul wyruszył ku pustyni Zif, a wraz z nim trzy tysiące doborowych Izraelitów, aby wpaść na trop Dawida na pustyni Zif. Dawid wraz z Abiszajem zakradli się w nocy do obozu; Saul właśnie spał w środku obozowiska, a jego dzida była wbita w ziemię obok głowy. Abner i ludzie leżeli uśpieni dokoła niego. Rzekł więc Abiszaj do Dawida: „Dziś Bóg oddaje wroga twojego w twe ręce. Teraz pozwól, że przybiję go dzidą do ziemi, jednym pchnięciem, drugiego nie będzie trzeba”. Dawid odparł Abiszajowi: „Nie zabijaj go! Któż bowiem podniósłby rękę na pomazańca Pańskiego, a nie poniósł kary?”.

Wziął więc Dawid dzidę i buklak na wodę od wezgłowia Saula i poszli sobie. Nikt ich nie spostrzegł, nikt o nich nie wiedział, nikt się nie obudził. Wszyscy spali, gdyż Pan zesłał na nich twardy sen. Dawid oddalił się na przeciwną stronę i stanął na wierzchołku góry w oddali, a dzieliła go od nich spora odległość.

Wtedy Dawid zawołał do Saula: „Oto dzida królewska, niech przyjdzie który z pacholców i weźmie ją. Pan nagradza człowieka za sprawiedliwość i wierność: Pan dał mi ciebie w ręce, lecz ja nie podniosłem ich przeciw pomazańcowi Pańskiemu”.

Psalm responsoryjny

103, 1b-4. 8. 10. 12-13 (R.: por. 8a)

Refren: Pan jest łaskawy, pełen miłosierdzia.

Błogosław, duszo moja, Pana,

i wszystko, co jest we mnie, święte imię Jego.

Błogosław, duszo moja, Pana

i nie zapominaj o wszystkich Jego dobrodziejstwach.

On odpuszcza wszystkie twoje winy

i leczy wszystkie choroby.

On twoje życie ratuje od zguby,

obdarza cię łaską i zmiłowaniem.

Miłosierny jest Pan i łaskawy,

nieskory do gniewu i bardzo cierpliwy.

Nie postępuje z nami według naszych grzechów

ani według win naszych nam nie odpłaca.

Jak odległy jest wschód od zachodu,

tak daleko odsuwa od nas nasze winy.

Jak ojciec lituje się nad dziećmi,

tak Pan się lituje nad tymi, którzy cześć Mu oddają.

Czytanie z Pierwszego Listu Świętego Pawła Apostoła do Koryntian

15, 45-49

Bracia: Stał się pierwszy człowiek, Adam, duszą żyjącą, a ostatni Adam duchem ożywiającym. Nie było jednak wprawdzie tego, co duchowe, ale to, co ziemskie; duchowe było potem. Pierwszy człowiek z ziemi – ziemski, Drugi Człowiek – z nieba. Jaki ów ziemski, tacy i ziemscy; jaki Ten niebieski, tacy i niebiescy. A jak nosiliśmy obraz ziemskiego człowieka, tak też nosić będziemy obraz Człowieka niebieskiego.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.

Daję wam przykazanie nowe, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowalem.

Słowa Ewangelii według Świętego Łukasza

6, 27-38

Jezus powiedział do swoich uczniów:

„Powiadam wam, którzy słuchacie: Miłujcie waszych nieprzyjaciół; dobrze czyńcie tym, którzy was nienawidzą; błogosławcie tym, którzy was przeklinają, i módlcie się za tych, którzy was oczerniają. Jeśli cię kto uderzy w policzek, nadstaw mu i drugi. Jeśli zabiera ci płaszcz, nie broń mu i szaty. Dawaj każdemu, kto cię prosi, a nie dopominaj się zwrotu od tego, który bierze twoje. Jak chcecie, żeby ludzie wam czynili, podobnie wy im czyńcie. Jeśli bowiem miłujecie tych tylko, którzy was miłują, jakaż za to należy się wam wdzięczność? Przecież i grzesznicy okazują miłość tym, którzy ich miłują. I jeśli dobrze czynicie tym tylko, którzy wam dobrze czynią, jaka za to należy się wam wdzięczność? I grzesznicy to samo czynią. Jeśli pożyczek udzielacie tym, od których spodziewacie się zwrotu, jakaż za to należy się wam wdzięczność? I grzesznicy pożyczają grzesznikom, żeby tyleż samo otrzymać.

Wy natomiast miłujcie waszych nieprzyjaciół, czyńcie dobrze i pożyczajcie, niczego się za to nie spodziewając. A wasza nagroda będzie wielka i będziecie synami Najwyższego; ponieważ On jest dobry dla niewdzięcznych i złych. Bądźcie miłosierni, jak Ojciec wasz jest miłosierny. Nie sądzcie, a nie będziecie sądzeni; nie potępiajcie, a nie będziecie potępieni; odpuszczajcie, a będzie wam odpuszczone. Dawajcie, a będzie wam dane; miarę dobrą, ubitą, utrzesioną i wypełnioną ponad brzegi wsypią w zanadrza wasze. Odmierzą wam bowiem taką miarą, jaką wy mierzycie”.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 21 lutego

Wspomnienie dowolne św. Piotra Damianiego, biskupa i doktora Kościoła

Czytania mszalne: Jk 3, 13-18; Ps 19, 8-10. 15; Mk 9, 14-29

Wtorek, 22 lutego

Święto Katedry św. Piotra Apostoła

Czytania mszalne: 1P 5, 1-4; Ps 23, 1b-6; Mt 16, 13-19

Środa, 23 lutego

Wspomnienie św. Polikarpa, biskupa i męczennika, albo wspomnienie bł. Wincentego Frelichowskiego, prezbitera i męczennika

Czytania mszalne: Jk 4, 13-17; Ps 49, 2-3. 6-11; Mk 9, 38-40

Czwartek, 24 lutego

Czytania mszalne: Jk 5, 1-6; Ps 49, 14-20; Mk 9, 41-43. 45. 47-50

Piątek, 25 lutego

Czytania mszalne: Jk 5, 9-12; Ps 103, 1b-4. 8-9. 11-12; Mk 10, 1-12

Sobota, 26 lutego

Czytania mszalne: Jk 5, 13-20; Ps 141, 1b-3. 8; Mk 10, 13-16

foto: PAP/EPA/Vatican Media Handout

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

PIERWSZE SŁOWO JEZUSA

Błogosławionymi, to znaczy szczęśliwymi są ci, którzy są ubodzy, którym brakuje wielu rzeczy i to uznają. Po ludzku jesteśmy skłonni myśleć inaczej: szczęśliwy jest ten, kto jest bogaty, ten, kto ma dostatek dóbr, ten, kto zyskuje poklask i komu wielu zazdrości, kto ma wszystkie zabezpieczenia. To jest jednak myśl świata, to nie jest myślenie błogosławieństw! Jezus, przeciwnie, ogłasza, że sukces doczesny jest porażką, ponieważ opiera się na egoizmie, który unosi się pychą, a potem pozostawia serce puste. W obliczu paradoksu błogosławieństw uczeń godzi się, by narazić się na szwank, będąc świadomym, że to nie Bóg musi wejść w naszą logikę, lecz my w Jego. Wymaga to pielgrzymowania, niekiedy żmudnego, ale zawsze połączonego z radością. Bo uczeń Jezusa jest radosny radością pochodzącą od Jezusa. Bo, pamiętajmy, pierwsze słowo Jezusa brzmi: błogosławieni, i stąd pochodzi nazwa błogosławieństw. To jest synonim bycia uczniami Jezusa. Pan, wyzwalając nas z niewoli egocentryzmu, rozluźnia nasze zamknięcia, roztapia naszą zatwardziałość i ukazuje nam prawdziwe szczęście, które często znajduje się tam, gdzie sobie tego nie wyobrażamy. To On kieruje naszym życiem, a nie my, z naszymi uprzedzeniami czy wymaganiami. Wreszcie, uczeń to ten, kto pozwala się prowadzić Jezusowi, kto otwiera swoje serce na Jezusa, słucha Go i idzie Jego drogą. (...)

Czy pozwalam, aby paradoks błogosławieństw „zburzył” mnie wewnętrznie”, czy też pozostaję w zasięgu moich własnych wyobrażeń? I ponadto – z logiką błogosławieństw – niezależnie od mozołów i trudności, czy odczuwam radość z naśladowania Jezusa? To jest najważniejsza cecha ucznia: radość serca.

Z rozważania przed modlitwą „Anioł Pański” 13 lutego

DIALOG W MIŁOŚCI I W PRAWDZIE

Osobiste porozumienie jest między nami od pierwszego dnia mojego pontyfikatu. (...) Łączy nas wspólna świadomość naszej duszpasterskiej odpowiedzialności wobec tego, z czym musi mierzyć się dzisiaj cała rodzina ludzka. Jestem wdzięczny za zaangażowanie i refleksje patriarchy ekumenicznego na temat ochrony stworzenia, z których wiele się nauczyłem i nadal uczę. Pandemia przyniosła dramatyczne skutki zdrowotne, społeczne i ekonomiczne. Dlatego jego świadectwo i nauczanie o konieczności duchowego nawrócenia ludzkości nabierają jeszcze większego znaczenia. Dialog w miłości i prawdzie to jedyna możliwa droga do zjednoczenia wszystkich wyznawców Chrystusa, droga do przywrócenia ich pełnej komunii. Tą drogą z determinacją chcemy iść nadal razem. Jesteśmy przekonani, że bliskość i solidarność między chrześcijanami i między naszymi Kościołami stanowią konieczny wkład w powszechne braterstwo i przyjaźń społeczną, których ludzkość tak pilnie potrzebuje.

Przesłanie Franciszka do Bartłomieja z okazji 30. rocznicy jego wyboru na ekumenicznego patriarchę Konstantynopola, 11 lutego

Gdyby poważnie
potraktowano pisma
zmarłego 950 lat
temu św. Piotra
Damianiego, Kościół
– także dzisiejszy
– uniknąłby wielu
problemów.

częśnie głęboko wierzącym człowiekiem, przeświadczonym, że wszystkie słowa ludzkie, by mogły pięknie przekazywać prawdę, muszą być kształtowane i wypowiedane przed obliczem Boga. Tam bowiem jest ich moc i piękno” – pisał o św. Piotrze Damianie w swojej znakomitej książce „Współtwórcy i wychowawcy Europy” jezuita ks. Jerzy Mirwicz (Kraków 1983).

jęli styl życia kamedułów. Piotr napisał dla nich żywot założyciela kamedułów św. Romualda z Rawenny. Sam podpisywał się pod swoimi dziełami: „Petrus crucis Christi servorum famulus” („Piotr, sługa sług Chrystusowego krzyża”).

W poświęconej mu katechezie wygłoszonej 9 września 2009 r. papież Benedykt XVI podkreślał: „Dał się poznać w różnych gatunkach literac-

ne oraz rzeczywistość boską i nadprzyrodzoną”. (...) Był do głębi mnichem, co przejawiało się w formach surowości, które dziś mogłyby się nam wydawać nawet przesadne. W ten sposób jednak uczynił z życia monastycznego wymowne świadectwo prymatu Boga i wezwanie skierowane do wszystkich, aby podejmowali drogę ku świętości, by byli wolni od wszelkiego kompro-

Sługa świętości Kościoła Wojciech Świątkiewicz

Piotr pochodził z Rawenny, gdzie przyszedł na świat w 1007 r. w ubogiej, wielodzietnej rodzinie. Po przedwczesnej śmierci rodziców jego wychowaniem zajęli się starsza siostra Rozelina i starszy brat Damian, stąd z czasem Piotra zaczęto nazywać Piotrem od Damiana, czyli Piotrem Damianem. To właśnie brat odkrył w nim wybitne zdolności duchowe i intelektualne.

Dzięki rodzeństwu Piotr mógł rozpocząć studia prawnicze i teologiczne. Jak podaje znakomity znawca średniowiecza, francuski benedyktyn Jean Leclercq (1911–1993), „Damiani był jednym z najlepszych łacinników swoich czasów, jednym z największych pisarzy łacińskiego średniowiecza”. Po studiach przyjął święcenia kapłańskie i przez kilka lat uczył w szkole.

ZA MURAMI KLASZTORU

Okolo 1034 r. wycofał się z życia publicznego i udał na pustkowię. „Może właśnie to milczenie, a w nim wsłuchanie się w głos Boży, pociągało Piotra Damianię do pustelni. A może przeczuwał, że zacznie się wkrótce epoka wypełniona przede wszystkim gwarem ludzkim, który potrafi zagłuszyć wszystkie słowa skierowane przez Boga do człowieka. A konsekwencją tego będzie kryzys mowy ludzkiej, którą on przecież bardzo kochał. Był dobrym stylistą i cenionym retorem, a jedno-

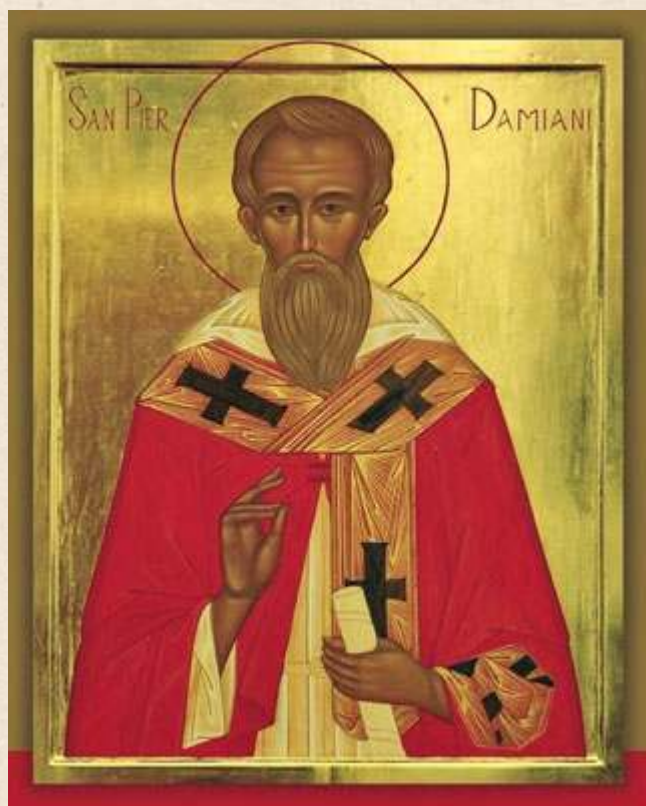

foto: Facebook

Po kilku latach wstąpił do benedyktynów o zastrzeżonej regule, związanych z ośrodkiem w Cluny. W klasztorze św. Krzyża w Fonte Avellana szybko zdobył zaufanie mnichów, którzy w 1043 r. wybrali go na przełożonego. Powiększył bibliotekę i założył kolejne domy zakonne w Marchii, Umbrii, Romanii i Abruzji. Był cenionym ojcem duchowym wielu uczniów, którzy garnęli się do niego. Mnisi przebywający w tworzonych przez niego klasztorach przy-

kich: od listów po kazania, od hagiografii do modlitw, od poematów do epigramów. Jego wrażliwość na piękno prowadziła do poetyckiej kontemplacji świata. Piotr Damiani pojmował wszechświat jako niewyczerpaną przypowieść oraz swoisty ciąg symboli, od którego należy wyjść, aby odczytać życie wewnętrz-

misu ze złem. Ze świadomą konsekwencją i wielką surowością spalił się dla sprawy reformy Kościoła swoich czasów. Wszystkie swoje siły duchowe i fizyczne oddał Chrystusowi i Kościołowi, pozostając jednak zawsze, jak lubił powtarzać, „Petrus ultimus monachorum servus” – Piotrem, ostatnim sługą mnichów.

Pozostawił po sobie ok. 240 utworów poetyckich, 170 listów, 53 kazania.

REFORMATOR KOŚCIOŁA

Piotr Damiani ubolewał nad ówczesną sytuacją Kościoła, który zmagiał się z symonią i problemem inwestytury. „Świat jest tak zbrukany grzechami, że pobożny chrześcijanin splamił się samą tylko myślą o nim” – pisał w pierwszej połowie XI w. Niektórzy ówczesni możnowładcy, pod pozorem zasług, jakie położyli, na przykład fundując kościół czy kaplicę, w zamian żądali przywilejów. D o m a g a - li się wpływu na nominację duchownych, przełożonych zakonnych, a nawet biskupów. Dość powszechną praktyką było obejmowanie stanowisk kościelnych przez ludzi niegodnych, karierowiczów, co budziło niemałe zgorszenie.

Wszystkie swoje siły duchowe i fizyczne oddał Chrystusowi i Kościołowi, pozostając „ostatnim sługą mnichów”.

Piotr w swoich pismach piętnował nadużycia, symonię, zepsucie panujące w klasztorach i wśród duchowieństwa. Niestety, w czasach, w których żył, liczni biskupi i opaci zachowywali się często bardziej jak zarządcy swoich poddanych i dóbr niż duszpasterze, a ich życie moralne pozostawiało wiele do życzenia. Próby reform w Kościele podjęli wywodzący się z Niemiec papieże Klemens II (zastrzył kary za kupowanie godności kościelnych) i Leon IX, który słyszał o mnichu Piotrze, chętnie czytał jego pisma, ale to za

Św. Piotr Damiani uważał, że lepiej byłoby, aby wspólnota pozostawała bez kapłana, a diecezja bez biskupa, niż miałby im przewodzić homoseksualista.

jego pontyfikatu w 1054 r. doszło do schizmy wschodniej, co dodatkowo skomplikowało i tak niełatwą sytuację w Kościele.

W 1057 r. z woli papieża Stefana IX Piotr Damiani opuścił klasztor i został kardynałem i biskupem Ostii. Miał odtąd większe możliwości uczestniczenia w reformie Kościoła. Tak naprawdę nie chciał przyjąć godności kościelnych, uległ dopiero wówczas, gdy za brak posłuszeństwa papież zagroził mu ekskomuniką.

W tak trudnych czasach pontyfikaty były krótkie, co utrudniało reformy.

ZAWSZE KU ZGODZIE

W 1067 r., za pontyfikatu Aleksandra II, rzekł się urzędu biskupa Ostii i ponownie został przełożonym kamedułów w klasztorze w Fonte Avelana. Z Aleksandrem II łączyła go jedność w sprawach dotyczących walki z symonią, ze zwyczajem nadawania inwestytury świeckiej czy łączenia beneficjów przez jedną osobę. Reprezentował też papież Mikołaja II i Aleksandra II

jako legat w różnych misjach o charakterze pojednawczym. Godził na przykład biskupa diecezji Mâcon z opactwem w Cluny czy biskupa Florencji z mnichami z Vallombrosy. Działal na rzecz pojednania zwaśnionych biskupów z różnych krajów, a nawet próbował wpłynąć na cesarza Henryka IV, by nie opuszczał swojej prawowitej małżonki Berty. W 1071 r. jako legat papieski konsekrował kościół opactwa benedyktynów na Monte Cassino. Właśnie gdy wracał z jednej z misji pojednawczych, godząc ze Stolicą Apostolską biskupa Henryka z Rawenny, który opowiadał się za antypapieżem Honoriuszem II, zmarł w nocy z 22 na 23 lutego 1072 r. w klasztorze benedyktynów w Faenzy.

Położył podwaliny pod reformę gregoriańską, która dokonała się już za pontyfikatu Grzegorza VII (1073–1085).

Jedno z najgłośniejszych dzieł św. Piotra Damianiego: „Liber Gomorrhianus” (Księga Gomory) jest usilną próbą zwrócenia uwagi papieżowi Leonowi IX na problem homoseksualizmu wśród duchowieństwa. Damiani domagał się, aby duchownych dopuszczających się czynów homoseksualnych bezwzględnie pozbawiać urzędów i godności kościelnych, analogicznie jak w przypadku grzeszących z kobietami. Twierdził, że kapłan praktykujący homoseksualizm nie może dotyczyć ciała Chrystusa. Uważał, że lepiej byłoby, aby wspólnota pozostawała bez opieki kapłana, a diecezja bez biskupa, niż wiernym miałby przewodzić homoseksualista. „Ach, jakże mi wstyd to mówić!” – wołał już na początku swego listu. „Zaraza sodomicka niczym rak toczy zastępy ludzi Kościoła!” – pisał prawie tysiąc lat temu! Niestety, papież nie podzielał jego stanowczości w tym względzie.

Jego liczący kilka stuleci kult zatwierdził w 1823 r. papież Leon XII, który ogłosił go też doktorem Kościoła.

Grażyna Rybak

Matka chroni przed COVID-em

Kobiety w stanie błogostawionym przebywające w domu i nieuczęszczające do pracy mają niższe ryzyko zakażenia się SARS-CoV-2. Jednak podczas rozwoju epidemii wiele matek dopadła choroba COVID-19, którą mogły się zakazić w okresie ciąży. Statystyki donosiły o bardzo niskim stopniu przenoszenia się SARS-CoV-2 na płody. Liczba potwierdzonych zakażeń koronawirusem u nowo narodzonych dzieci, które mogłyby się zakazić od chorej matki w trakcie ciąży, jest nadal bardzo mała.

Okazuje się, że łożysko, poprzez które krew dziecka i matki mają kontakt, blokuje transmisję wirusa SARS-CoV-2 od matki, przekazującej z krwią składniki odżywcze swojemu nienarodzonemu dziecku. W opublikowanych na łamach czasopisma „American Journal of Pathology” wynikach badań można przeczytać, że w łożysku kobiety ciężarnej występuje pewien receptor, który ułatwia wnikanie wirusa SARS-CoV-2 do komórek. Jeżeli kobieta ulegnie zakażeniu, to ten receptor jest „wydalany” i jego ilość jest mniejsza niż u ciężarnych bez infekcji COVID-19. Tym receptorem, za pośrednictwem którego SARS-CoV-2 wnika do komórek, jest białko ACE2 (enzym konwertujący angiotensynę 2, które odgrywa ważną rolę m.in. w regulacji ciśnienia krwi).

Badania nad przekazywaniem choroby COVID-19 matki na poczęte dziecko były

prowadzone w Boston University School of Medicine, Boston Children's Hospital oraz Johns Hopkins University. Badano łożyska ciężarnych zarażonych oraz tych bez infekcji. Dr Elizabeth S. Taglauer z Boston University School of Medicine (USA) podsumowała,

że „gdy kobieta ma COVID-19 podczas ciąży, łożysko pozbywa się białka ACE2, i jest to sposób na to, by zablokować przechodzenie SARS-CoV-2 do płodu”.

To bardzo ważne odkrycie, w którym dowiedziono, jak skutecznie „filtr łożyska” chroni dziecko przed COVID-19. Pozwala też naukowo potwierdzić odrębność ciała matki i dziecka, zwłaszcza wobec głośniejszych deklaracji „moje ciało, mój wybór”, skutkujących często utratą bezbronności życia. Okazuje się, że ludzkie łożysko, które ma wiele funkcji i struktur, jest ważną tkanką, bardzo pomocną w zwalczaniu transmisji wirusa SARS-CoV-2. Dokładne zrozumienie sposobu, w jaki łożysko w naturalny sposób chroni dzieci w łonie mamy przed COVID-19, może dostarczyć informacji potrzebnych do opracowania skutecznych sposobów leczenia, zapobiegania oraz szerzenia się infekcji SARS-CoV-2. Naukowcy zwracają uwagę innym badaczom na ważną rolę kontroli poziomu białka ACE2 w zapobieganiu zakażeniu koronawirusem.

Badania ujawniły także, że pomimo iż w komórkach łożyska matek zakażonych koronawirusem powstaje więcej mRNA, będącego matrycą do produkcji ACE2, to poziom tego białka w błonie komórek łożyska był znacznie obniżony, natomiast stężenie białka ACE2 było podwyższone w surowicy krwi matki! Matka i w tym przypadku zagrożenie „bierze na siebie”.

Autorka jest lekarzem pediatrą

Jeszcze o przecinku przy imiesłowach

dr hab. Tomasz Korpysz

Przed tygodniem przyglądałem się wraz z Państwem zasadzie interpunkcyjnej dotyczącej stosowania przecinków przy imiesłowowych równoważnikach zdania.

Dla utrwalenia przypomnę, że dziś obowiązuje reguła oddzielania czy też wydzielania (w przypadku wtrąceń) przecinkami wszystkich imiesłowowych równoważników zdania – nawet takich, które tworzą pojedyncze imiesłowy. Należy zatem pisać np. *Nadjechawszy, polscy ryccerze od razu włączyli się do bitwy; Wykonał te wszystkie skomplikowane czynności, leżąc czy też Piotr, idąc, wyraźnie kulał*. Obserwacja różnego typu tekstów dowodzi, niestety, że wielu użytkowników wciąż ma kłopoty z przestrzeganiem tych regulacji interpunkcyjnych, wielu być może nadal nie ma świadomości zmiany, jaka się w tym zakresie dokonała.

Wbrew temu, co napisałem wyżej, przywołana zasada jest precyzyjna i stosunkowo łatwa do zapamiętania, a następnie stosowania w praktyce. Okazuje się jednak, że istnieją konteksty, w których trzeba ją nieco zmodyfikować. Nawet osoba, która dobrze zna tę regułę, a przy tym umie przeprowadzić analizę składniową zdań wielokrotnie złożonych, może mieć wątpliwości interpunkcyjne w przypadku określonego typu zdań. Prześledźmy to dokładniej na konkretnym przykładzie.

Oto dość skomplikowane wypowiedzenie złożone zawierające dwa imiesłowowe równoważniki zdania, z którego usunąłem wszystkie przecinki: *Piotr który dowiedział się o tym dosłownie przed chwilą szybko jechał na swoim rowerze i głośno krzyczał że oglądając telewizję*

zauważył naszą kuzynkę Zosię która mając do tego zerowe kwalifikacje występowała w charakterze ekspertki od podatków. Zdanie to składa się z następujących wypowiedzeń: 1) *Piotr szybko jechał na swoim rowerze*, 2) *który dowiedział się o tym dosłownie przed chwilą*, 3) *i głośno krzyczał*, 4) *że zauważył naszą kuzynkę Zosię* 5) *oglądając telewizję*, 6) *która występowała w charakterze ekspertki od podatków*, 7) *mając do tego zerowe kwalifikacje*. Zgodnie z zasadą oddzielania przecinkami zdań podrzędnych oraz imiesłowowych równoważników zdania należałoby wprowadzić przecinki w następujących miejscach: *Piotr, który dowiedział się o tym dosłownie przed chwilą, szybko jechał na swoim rowerze i głośno krzyczał, że, oglądając telewizję, zauważył naszą kuzynkę Zosię, która, mając do tego zerowe kwalifikacje, występowała w charakterze ekspertki od podatków*. Niby wszystko zgodnie z regułami, ale przyznają Państwo, że dość dziwnie wyglądają dwa wskaźniki zespolenia (czyli „że” i „który”) okolone przecinkami. Co więcej, nie tylko o mniej lub bardziej indywidualne odczucia estetyczne tu chodzi.

Istnieje mianowicie zasada, która mówi, że jeśli imiesłów następuje bezpośrednio po spójniku, to nie oddziela się ich od siebie przecinkiem. Tomasz Karpowicz w akademickim podręczniku do kultury języka poświęconym wymowie, ortografii i interpunkcji ilustruje tę regułę następującym przykładem: *Ten doświadczony pisarz zaprzeczył w swojej ostatniej książce, że zapomniawszy o żonie i jednym dziecku, poświęcił się pracy twórczej*. Teoretycznie, zgodnie z budową składniową, powinno się tu postawić przecinek między „że” a „zapomniawszy”, ale jednak należy go pominąć ze względu właśnie na wspomnianą wyżej, uszczegóławiającą zasadę.

Jak zatem powinna wyglądać interpunkcja naszego przykładowego zdania? Rozwiązanie za tydzień.

Ulga na dzieci

Edyta Pisarczyk-Kulon

W zeznaniu podatkowym za 2021 rok, tak jak

w poprzednich latach, podatnik może odliczyć tzw. ulgę prorodzinną. Przysługuje ona podatnikom, którzy wychowują małoletnie dzieci albo dziecko do 25. roku życia, które ciągle się uczy oraz jego dochody (z wyjątkiem renty rodzinnej) i przychody uzyskane w ramach ulgi dla młodych po ich zsumowaniu nie przekraczają 3089 zł, albo dzieci otrzymują świadczenie/zasiłek pielęgnacyjny lub rentę socjalną bez względu na wiek.

Wysokość odliczenia jest uzależniona od liczby dzieci. Jest ona inna dla rodzin

z jednym lub dwójką dzieci (po 92,67 zł miesięcznie, rocznie 1112,04 zł). Na trzecie dziecko odliczenie to miesięcznie kwota 166,67 zł (rocznie 2000 zł), a na czwarte i kolejne dziecko – po 225 zł miesięcznie (rocznie 2700 zł).

Tylko podatnicy, którzy wychowują jedno dziecko, muszą liczyć się z limitem dochodów. Podatnik ma prawo do odliczenia, o ile jego dochody nie przekroczyły w roku podatkowym kwoty: 112 000 zł w przypadku podatnika pozostającego przez cały rok podatkowy w związku małżeńskim (sumuje się dochody podatnika i jego małżonka) albo 112 000 zł w przypadku podatnika będącego osobą samotnie wychowującą dziecko, albo 56 000 zł w przypad-

ku podatnika niepozostającego w związku małżeńskim, w tym również przez część roku.

Kwota przysługującej do odliczenia ulgi dotyczy łącznie obojga rodziców, opiekunów prawnych dziecka albo rodziców zastępczych pozostających w związku małżeńskim. Przysługującą im roczną kwotę odliczenia mogą odliczyć od podatku w częściach równych (po połowie przysługującej kwoty ulgi) lub w dowolnej ustalonej proporcji, na przykład jedno z rodziców wpisze 20 proc. ulgi, a drugie 80 proc. Łączna kwota odliczenia nie może przekroczyć 100 proc. ulgi na dziecko.

Ulga na dzieci pomniejsza wysokość podatku należnego w roku podatkowym. Jeżeli naliczony podatek nie pozwala na odliczenie ulgi w całości albo w części, to można należną kwotę pomniejszyć

o kwotę składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, podlegających odliczeniu.

Prawa do ulgi nie trzeba dokumentować, odlicza się ją w zeznaniu podatkowym PIT/37 lub PIT/36, poprzez wypełnienie załącznika PIT/0. Urząd skarbowy ma prawo sprawdzić, czy podatnikowi prawo do ulgi przysługuje. Na wezwanie urzędu podatek ma obowiązek przedstawić zaświadczenia, oświadczenia oraz inne dowody niezbędne do ustalenia prawa do odliczenia. W szczególności: odpis aktu urodzenia dziecka, zaświadczenie sądu rodzinnego o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka, odpis orzeczenia sądu o ustaleniu rodziny zastępczej lub umowę zawartą między rodziną zastępczą a starostą czy zaświadczenie o uczęszczaniu pełnoletniego dziecka do szkoły.

Autorka jest radcą prawnym

Nareszcie radość

Drugie miejsce w finale B dało ostatecznie szóstą pozycję polskiemu łyżwiarce szybkiej w sztafecie na krótkim torze na 3000 m (w składzie: Nicola Mazur, Kamila Stormowska, Patrycja Maliszewska i Natalia Maliszewska). Dla polskiej reprezentacji to najwyższy wynik w historii. Olimpijskie złoto w tej konkurencji wywalczyli Holenderki.

Najwyższe miejsce na podium wśród narciarzy alpejskich w supergigancie wywalczył Matthias Mayer, powtarzając tym samym sukces z Pjongczangu (2018). To kolejny sukces olimpijski Austriaka, który w Soczi (2014) zdobył złoto w zjeździe. Tym samym został pierwszym narciarzem, który może pochwalić się trzema złotymi krążkami przywiezionymi z trzech kolejnych igrzysk olimpijskich.

Potrójnie złoty

Doping przyćmił mistrzów

Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu (CAS) zdecydował, że łyżwiarka Kamila Walijska może nadal startować podczas igrzysk w Pekinie. Jak wcześniej ujawniono, Rosjanka pod koniec grudnia miała pozytywny wynik testu

anty dopingowego. Reprezentacja Rosyjskiego Komitetu Olimpijskiego z piętnastoletnią Walijską w składzie triumfowała w rozgrywanej na początku olimpiady rywalizacji drużynowej.

Miasto Aniołów świętuje

Zwycięzcą 56. SuperBowl i nowym mistrzem NFL została drużyna Los Angeles Rams, która pokonała Cincinnati Bengals (23:20). O wygranej i drugim w historii zespołu mistrzowskim tytule zdecydowało ostatnie 85 sekund meczu. Najlepszym zawodnikiem spotkania został Cooper Kupp.

OLIMPIJSKIE WĄTPLIWOŚCI

Mariusz Jankowski

Rok 2020 przyniósł pandemię. Ta wywróciła świat, jaki znaliśmy, do góry nogami. Zmieniła także reguły obowiązujące wokół zawodowego sportu.

Nadal świetnie pamiętam początki oraz próby powrotu do normalności. Treningi w sportach zespołowych przeprowadzane indywidualnie? Anomalia, ale na szczęście chwilowa. Mecz piłkarski bez kibiców? Dziwnie, ale da się obejrzeć. Właśnie tak, krok po kroku sportowy świat stawał do pionu. I przez cały ten okres nie miałem nawet cienia wątpliwości – róbmy wszystko, by zawodnicy mogli rywalizować. Mimo obostrzeń, kłopotów i licznych nieobecności najlepszych atletów byłem przekonany, że tak trzeba. Żeby nie dać się zwariować. Żeby iść do przodu. Żeby zwyciężać. Bo każdy start małej czy dużej imprezy sportowej był takim zwycięstwem.

I jak wcześniej wątpliwości nie miałem, tak igrzyska w Pekinie brutalnie to zmieniły. Historia, jakiej doświadczyła Natalia Maliszewska, jest po prostu straszna. Bez szukania dziury w całym, bez oceniania, co źle zrobili organizatorzy – najzwyczajniej nie jestem w stanie pojąć, dlaczego nasza reprezentantka musiała przeżywać takie huśtawki nastrojów, tak wielki niepokój, takie niezrozumienie tego, co działo się wokół niej. To było wręcz nieludzkie. To musiało zostawić wiele śladów. Myślenie o jakichkolwiek wyzwaniach sportowych było i jest wręcz nie na miejscu. Natalia wróciła w końcu na tor, do treningów, do rywalizacji. Pisząc te słowa, nie wiem, z jakim skutkiem. Powtórzę jednak: strona sportowa jest dziś na dalszym planie. Chcę wierzyć, że mimo traumatycznych przeżyć nasza zawodniczka stanie na nogi i wydarzenia z Pekinu nie będą miały wpływu na jej dalsze życie. To jest najważniejsze.

Zimowe igrzyska dobitnie udowodniły, że pandemia mocno wywróciła sportowy świat. Bo w tej chwili mamy nierozwiązane problemy. Jak traktować rywalizację odbywającą się w cieniu dramatów tych, którzy nie z własnej winy nie dostają szansy, by stawać do walki? Takie sytuacje były wcześniej i będą się pewnie powtarzały, ale to właśnie zamieszanie wokół Natalii Maliszewskiej powinno mocno otworzyć nam oczy. Żebyśmy w pogoni za powrotem do normalności nie zgubili czegoś ważnego. Dbałości o zdrowie, także – a może przede wszystkim – to psychiczne. Najgorsze w tym wszystkim jest to, że brak mądrych, salomonowych wyjść.

Pandemia zmieniła swoje oblicze. Skrócono kwarantannę, w innym tempie wracamy do codziennych zajęć. I te zmiany dotyczą również sportu. Także od złej strony. Za chwilę, przed ważnym meczem, na przykład piłkarskim, może dojść do manipulacji. Ktoś może zacząć kombinować i za pomocą testów, przepisów, obostrzeń starać się wykluczyć najlepszego zawodnika drużyny przeciwnej. Przesadzam? Być może. Niestety, tak podziały na mnie wątpliwości, które zakiełkowały podczas igrzysk olimpijskich.

Autor jest dziennikarzem TVP

Koniec kariery

Adam Kszczot, jeden z najbardziej utytułowanych średniodystansowców, ogłosił, że po sezonie halowym zakończy karierę. 32-letni lekkoatleta jest dwukrotnym srebrnym medalistą MŚ w biegu na 800 m (2015, 2017) oraz trzykrotnym mistrzem Europy i multimedalistą mistrzostw świata i Starego Kontynentu w hali. Udział w igrzyskach olimpijskich dwukrotnie kończył w półfinale (2012, 2016).

fol. facebook.com

Zachcianki

Barbara Wiśniowska

Nie miałam problemów z histerią dzieci na zakupach. Nie istnieje temperament „histeryk” i to nieprawda, że niektóre dzieci rodzą się terrorystami. Histeria jest normalna u dwulatków, które sprawdzają, na co mogą sobie pozwolić i gdzie leży granica wytrzymałości rodziców. Ten czas powinien szybko przemijać, jeśli odpowiednio podejmiemy do tematu. Nienagradzana histeria jest męcząca... i nieopłacalna. Niektórzy rodzice lub rodzeństwo swoim zachowaniem wzmacniają jednak złe nawyki dziecka. Jeśli maluch za każdy płacz dostaje nagrodę w postaci bajki, zabawki albo słodyczy, zaczyna rozumieć, że histeria się opłaca, i stosuje ją przy każdej okazji w coraz to gorszych formach.

Czy czujemy zgodę na płacz dziecka? Ja – owszem, niech sobie popłacze, przecież od tego nie umrze. Że ludzie na mnie patrzą? Trudno.

Bardziej podobało mi się zapobieganie problemom.

Gdy któreś z dzieci towarzyszyło mi w sklepie, z wyprzedzeniem zapowiadałam, że zachciankę może sobie wybrać tylko jedną, zdrową, bez cukru, a dla rodzeństwa dołożyć identyczne. Dzięki temu mianowicie mogłam mieć kontrolę i powiedzieć: „to jest niezdrowe” albo „wybierz tylko jedną z dwóch zachcianek”. Dzieci nauczyły się czytać skład produktów i dzielić się z innymi.

Zachcianki nie są niezbędne do życia, ale miło jest spełnić choćby raz na tydzień jakieś malutkie marzenie. Ja też dla siebie kupuję za każdym razem małe żółte serki o dziwnych smakach albo opakowanie najdroższych bakalii, mężowi – ulubione ananasy. Dzieci kochają buły czosnkowe, kabanosy, jogurty i soki aloesowe. Słodycze bez cukru są rzadko spotykane w sklepach, sami pieczemy je w domu. Są tak pyszne, że nie sposób się od nich odebrać.

foto: Barbara Wiśniowska

CIASTECZKA LAWENDOWE

Składniki: 280 g mąki kukurydzianej ■ kostka masła zimnego, pokrojonego ■ 50–80 g ksylitolu ■ 2 łyżki kwiatów lawendy ■ opcjonalnie: ćwierć szklanki siemienia lnianego mielonego

Sposób przygotowania: Jeśli chcemy, żeby ciasto dobrze się kleiło, zaparzamy siemię w niewielkiej ilości wrzątku, a następnie studzimy powstały kleik. W tej wersji warto dodać więcej ksylitolu. Bez siemienia ciasteczka będą bardzo kruche. Szybko zagniatamy ciasto ze wszystkich składników i szybko wałkujemy na mniej niż 5 mm. Wykrawamy ciasteczka. Pieczemy w piekarniku nagrzanym do 180 stopni przez 12–15 minut.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – angielska Agnieszka
- 1 G – szata ministranta
- 2 E – antenat krowy
- 3 A – jedno z dzieci
- 3 G – brat Mojżesza
- 6 A – ostra dyscyplina
- 6 H – cześć religijna
- 8 C – rozłam w Kościele
- 9 A – mleczny napój
- 9 G – pacjent lazaretu
- 10 E – płyną z oczu
- 11 A – zbrojny atak
- 11 G – religijny dar

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – delegat biskupa
- C 1 – odbiera bodźce
- C 8 – punkt ze złomem
- D 3 – obiekt sakralny
- E 1 – produkt z huty
- E 8 – wyraz czci
- F 4 – okresy literackie
- G 1 – rodzaj zaworu
- G 8 – nagle powstanie
- H 3 – chilijska pustynia
- I 1 – utwór Kaczmarek
- I 8 – kananejska bogini
- K 1 – pogląd filozoficzny

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 4 marca na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

05.00 IO Pekin 2022 – studio; **05.05** IO Pekin 2022 – Hokey na lodzie: finał (1 tercja); **07.30** IO Pekin 2022 – Biegi narciarskie – 30 km kobiet; **09.50** Z pamięci – Monika Żeromska; **10.00** Dziewczyny ze Lwowa (32) – serial obyczajowy TVP; reż.: Wojciech Adamczyk; **10.55** Słowo na niedzielę; **11.00** **Transmisja Mszy świętej z Jasnej Góry**; **12.00** IO Pekin 2022 – studio; **12.55** IO Pekin 2022 – Ceremonia zamknięcia; **15.10** IO Pekin 2022 – studio; **16.00** Komisarz Alex (202) – serial kryminalny TVP; reż.: Mariusz Palej, wyk.: Wojciech Czerwiński, Beata Fido, Piotr Bondyra, Dorota Krempa, Zbigniew Lesień, Janusz Chabior, Renata Gosławska, Piotr Jankowski, Robert Sharif El Gendy, Adrianna Cudnik; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Tu bije serce Europy! Wybieramy hity na Eurovizję! – widowisko; **18.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Zniwoloną (67) – serial kostiumowy, Ukraina 2021
21.20 Zniwoloną (68)
22.20 Zakochana Jedynka: Coco Chanel – film biograficzny, Belgia/Francja 2009, reż.: Anne Fontaine, wyk.: Audrey Tautou, Alessandro Nivola, Emmanuelle Devos
00.20 Wdowy – film fabularny, USA 2018, reż.: Steve McQueen, wyk.: Viola Davis, Liam Neeson, Jon Bernthal, Michelle Rodriguez, Robert Duvall, Colin Farrell
02.30 Komando Foki atakuje – film akcji, USA 2000, reż.: Yossi Wein, wyk.: Jim Fitzpatrick, Greg Collins, Ty Miller, James Hicks
04.15 Jaka to melodia?
05.00 Z pamięci – Monika Żeromska
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.15 M jak miłość (1637); **06.05** M jak miłość (1638); **07.00** **Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach**; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.20** Zaczynj Od Nowa (6); **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** **Anioł Pański**; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Życie według świętego Jana Pawła II – cykl reportaży; **13.05** Zmiana klimatu. Fakty cz. 2 – film dokumentalny, Wielka Brytania 2019, reż.: Serena Davies; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: Justyna Steczkowska – widowisko muzyczne; **16.15** Big Music Quiz – teleturniej muzyczny; **17.10** Wojciech Cejrowski – boso przez świat: Peru. Inkowie – cykl reportaży; **17.40** Lajki!; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Na sygnale (360) – serial fabularyzowany TVP; **18.55** Na sygnale (361) – serial fabularyzowany TVP
19.25 Rodzinka.pl (248) – serial komediowy TVP; reż.: Patrick Yoka
20.00 Postaw na milion – teleturniej
21.00 Projekt Koliber – film fabularny, Kanada 2018, reż.: Kim Nguyen, wyk.: Jesse Eisenberg, Alexander Skarsgård, Salma Hayek
23.05 Kino bez granic: Monachium – dramat, USA 2005, reż.: Steven Spielberg, wyk.: Eric Bana, Daniel Craig, Ciarn Hinds, Mathieu Kassovitz
02.00 Drzazgi – film obyczajowy, reż.: Maciej Pieprzyca, wyk.: Karolina Piechota, Antoni Pawlicki, Marcin Hycnar, Krzysztof Ogłóza, Michał Pieczatowski, Marcin Łuczak, Agnieszka Judycka, Jacek Braciak, Krzysztof Globisz, Tomasz Karolak
04.00 Rodzinka.pl – serial TVP
04.40 Rodzinka.pl – serial TVP
05.10 Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Wstaje dzień; **06.00** Serwis Info Poranek; **06.24** Pogoda Info; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda Info; **07.01** Serwis Info Poranek; **07.23** Pogoda Info; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Info Poranek; **09.41** Pogoda Info; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda Info; **11.29** Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Info Dzień weekend; **12.49** Pogoda Info; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.29** Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda Info; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Studio Zachód; **18.40** INFO V4+; **18.55** Głębia ostrości; **19.20** Raport z granicy
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.43 Pogoda Info
21.50 Strefa starcia
23.00 INFO Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.52 Pogoda Info
01.00 TVP WORLD
03.00 Pogoda Info
03.20 Woronicza 17
04.25 Teleexpress Extra
04.45 INFO V4+
05.13 Agrobiznes – podsumowanie

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Życie św. Weroniki Giuliani. Przebudzenie giganta; **07.25** Muzyczne chwile; **07.50** Święty na każdy dzień; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** Prymas Stefan Wyszyński; **09.10** Spotkanie z Magdą Buczek; **09.15** Manna z Nieba; **09.30** **Msza święta z Jasnej Góry**; **10.35** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”; **10.40** Cuda Jezusa; **11.30** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.40** Poznajemy Polskę; **11.55** Muzyczne chwile; **12.00** **Anioł Pański z Ojcem Świętym Franciszkiem**; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.30** Cichy i pokornego serca; **15.55** Święty na każdy dzień; **16.00** Informacja dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** 7 Kościołów Apokalipsy; **17.30** Nowa Ewangelizacja; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** **Anioł Pański**
18.05 Informacja dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści z Księgi Cnót
20.00 Informacja dnia
20.20 **Różaniec**
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja**
21.20 Informacja dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Obyś był zimny albo gorący
22.35 Zostawić ślad...
23.00 Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień; **06.50** Niedzioma Matka niewidomych – film dok.; **08.00** Msza greckokatolicka; **09.05** Janosik (12); **09.55** Okrasa łamie przepisy; **10.35** Przestrzeń pamięci – Muzeum Narodowe w Lublinie; **11.05** Przystanek slow food (8); **11.45** Dziką przyrodę Bliskiego i Środkowego Wschodu: Półwysep Arabski. Kraina złudzeń – serial dok.; **12.45** Dzikie krainy Australii. Lasy deszczowe – cykl dok.; **13.35** Dzieje człowieka ubranego; **14.05** W kotłach historii; **14.40** Bliisko, coraz bliżej (14); **15.55** Nie taka prosta historia; **16.30** Giganci historii; **17.25** Niezwykłe historie Białe-Czerwonych – Marian Zieliński; **17.50** Chłopi (9); **18.55** Lot do wolności – film dok., reż.: Grzegorz Linkowski; **20.00** Wiedeń – miasto cesarza (2); **21.00** Działą Navarony – Wielka Brytania/USA 1961, reż.: J. Lee Thompson; **23.30** Kryminalne zagadki Polski (4); **24.00** Marusarz – Tatrzański Orzeł – film biograficzny, reż.: Marek Bukowski; **01.10** Podśluchane życie – film dok.; **02.15** Szerokie tory – Jeden dzień z życia rektora z Doniecka; **02.50** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.05 Muzyka lekka łatwa i przyjemna; **08.00** Liturgia prawosławna z cerkwi w Poznaniu; **09.05** Pod jednym dachem (7); **10.05** Trzeci punkt widzenia; **10.45** Katarynka – reż.: Stanisław Jędrzyka; **11.25** Małe kobietki – dramat, USA 1994, reż.: Gillian Armstrong; **13.40** Bilet do kina: Podróż na sto stóp – komedia, reż.: Lasse Hallström; **15.50** Le Poeme Harmonique – koncert; **17.15** Niedziela z... rolami Danuty Szafarskiej; **18.05** Niedziela z... Pora umierać – film obyczajowy, reż.: Dorota Kędzierzawska, wyk.: Danuta Szafarska, Krzysztof Globisz, Marta Walder, Patrycja Szewczyk; **20.00** Pokój – dramat, reż.: Lenny Abrahamson; **22.10** Scena muzyczna: Projekt Leśmian – koncert; **23.10** Trzeci punkt widzenia; **23.50** Boski porządek – reż.: Petra Biondina Volpe; **01.40** Nyosha – film anim.; **01.50** Ani słowa – film anim.; **02.15** Kino nocne: Odyseja – dramat, reż.: Jerome Salle; **04.30** Legendy Rocka: Simple Minds; **05.05** Legendy Rocka: Smokey Robinson; **05.40** Teledyski; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.05 Uwaga!; **05.25** Ukryta prawda (872); **06.25** Kuchenne rewolucje 10 (2); **07.25** Nowa Maja w ogrodzie 5 (16); **07.55** Akademia ogrodnika (16); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Klinika naturalnego piękna 2 (9); **12.05** Co za tydzień (1032); **12.45** Kolekcja smaków 2 (8); **13.20** Na Tropie Dzikich Zwierząt (8); **13.55** Lego przygoda II – komedia, reż.: Mike Mitchell, wyk.: Chris Pratt, Elizabeth Banks, Will Arnett, Tiffany Haddish, Will Ferrell, Channing Tatum; **16.00** Johnny English: Nokaut – film, reż.: David Kerr, wyk.: Rowan Atkinson, Ben Miller, Olga Kurylenko; **17.55** Kuchenne rewolucje 22 (11); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Łowca i królowa lodu – film przygodowy, reż.: Cedric Nicolas-Troyan, wyk.: Chris Hemsworth, Charlize Theron, Jessica Chastain, Emily Blunt; **22.35** Kong: Wyspa czaszki – film przygodowy, reż.: Jordan Vogt-Roberts, wyk.: Tom Hiddleston, Samuel L. Jackson, Brie Larson, John C. Reilly, John Goodman; **00.55** MasterChef 10 (13); **02.30** Ukryta prawda (1038); **03.30** Uwaga!; **03.50** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.30** 102 dalmatyńczyki – komedia, USA 2000, reż.: Kevin Lima, wyk.: Glenn Close, Gérard Depardieu, Ioan Gruffudd, Tim McInnerny, Ben Crompton, Eric Idle, Alice Evans; **10.40** Gdzie jest Nemo – film animowany, USA 2003, reż.: Andrew Stanton; **12.50** Vaiana: Skarb oceanu – film animowany, USA 2016, reż.: Ron Clements, John Musker; **15.15** Mulan – USA/Hongkong 2020, reż.: Niki Caro; **17.40** Nasz Nowy Dom (227); **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie (432); **20.00** Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni (89); **22.20** Łotr 1. Gwiezdne wojny – historie – film s.f., reż.: Gareth Edwards, wyk.: Diego Luna, Felicity Jones, Forest Whitaker, Yen Donnie; **01.05** Ktoś całkiem obcy – thriller, USA 2007, reż.: James Foley, wyk.: Halle Berry, Bruce Willis, Gary Dourdan, Florencia Lozano, Richard Portnow; **03.35** Love Island. Wyspa miłości (47); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teledyski TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (584); **06.05** Elif (1146); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (28) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (178) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (285) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** BBC w Jedyńce: Attentborough i morski smok – film dokumentalny; **14.00** Elif (1147) – serial, Turcja 2018; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (585) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej; **17.55** Klan (3945) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (491)
21.00 Teatr Telewizji: Żabusia – spektakl teatralny, Polska 2018, reż.: Anna Wieczur, wyk.: Kamila Baar Kochońska, Arkadiusz Janiczek, Małgorzata Kocik, Sławomir Orzechowski

22.30 Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”
23.35 Czarny deszcz – film fabularny, USA 1989, reż.: Ridley Scott, wyk.: Michael Douglas, Andy Garcia, Ken Takakura

01.50 Drogi wolności (11) – serial TVP
02.55 Oficerowie (10) – serial
03.50 Eksperyment placebo: czy mózg uleczy ciało? – film dokumentalny
04.50 Notacje – Józef Wilkoń
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 M jak miłość (1514); **06.20** To nie koniec świata – Emocje nie do opisanie – cykl reportaży; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Rodzinka.pl (214) – serial komediowy; **11.55** Barwy szczęścia (2576) – serial obyczajowy TVP; **12.40** Kolo fortuny – teleturniej; **13.25** Stepowa miłość (18) – serial kostiumowy, Rosja 2014; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (113) – serial fabularny; **15.10** Doktor Jan z Dekelsena (19) – serial obyczajowy; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (54) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Stepowa miłość (19) – serial kostiumowy, Rosja 2014, reż.: Alexandr Mochow, Valery Ibragimov, wyk.: Tatyana Kazantseva, Nikita Vakuluk, Yury Belyayev

19.25 Barwy szczęścia (2576) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2577)
20.40 Kulisy serialu „M jak miłość”
20.55 M jak miłość (1639) – serial TVP
21.55 Serca na sprzedaż (11) – serial, Rosja 2016

23.05 Medyceusze Wspaniali (14) – serial kostiumowy
00.20 To tylko koniec świata – dramat, Kanada, Francja 2017, reż.: Xavier Dolan, wyk.: Gaspar Ulliel, Vincent Cassel, Marion Cottillard

02.05 O mnie się nie martw (4) – serial komediowy TVP
02.55 Ojciec rodziny – film obyczajowy, USA 2000, reż.: Brett Ratner, wyk.: Nicolas Cage, Tea Leoni, Don Cheadle, Jeremy Piven, Saul Rubinek

05.05 Rodzinka.pl – serial TVP
05.30 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek; **06.20** Pogoda Info; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda Info; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda Info; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** INFO Raport; **12.39** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda Info
05.18 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.10 Sanktuaria polskie; **05.30** Paweł VI. Papież czasów burzy; **07.15** Prymas Stefan Wyszyński; **07.55** Poczta Wielkich Polaków – program historyczny; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo życia; **09.30** Opowieści z Księgi Cnot; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.50** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Próba wiary; **15.25** Petra – tajemnicze miasto; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Aktywna zima; **16.55** Świadkowie; **17.30** Na łowy; **17.55** Poczta Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Król Chwały
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Wiedzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 Sanktuarium Matki Bożej w Lous we Francji
22.45 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień 9; **07.00** Wojenne dziedziny (8); **07.55** Ex Libris; **08.20** Historia Polski – Chłopski bunt; **09.25** Przeczytaj mi tę historię; **09.35** Sensacje XX wieku: Enigma cz. 1; **10.25** Essequibo – Ukryta rzeka (3) – serial dok.; **11.25** Kryminalne zagadki Polski (4); **12.00** Osiecka (13); **13.00** Rewolwerowiec – USA 1958, reż.: Phil Karlson; **14.45** Dzikie krainy Australii. Lasy deszczowe – cykl dok.; **15.45** Historia Polski – Krótkie popołudnie na Mazurach – film dok.; **16.45** Chłaniów 44 – film dok.; **17.30** Plesz historii; **17.55** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **18.25** Spór o historię; **19.00** Prasa donosi; **19.05** Wojenne dziedziny (9); **20.00** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”; **20.55** Historia w postaciach zapisana – Tajemnicza królowa Nefretete – cykl dok.; **22.55** Stulecie na taśmie filmowej: Era złudzeń i konspiracji; **24.00** Eugeniusz Kwiatkowski. Mąż stanu – film dok.; **01.00** Szerokie tory; **01.30** Było, nie minęło; **02.00** Sensacje XX wieku: Enigma cz. 1; **02.50** Encyklopedia II wojny światowej; **03.15** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.10** Opowieści Offenbacha – film dok.; **09.20** Dziedziny do wzięcia – film TVP, Polska 1972, reż.: Janusz Kondratiuk; **10.15** Monidlo – film TVP, Polska 1969, reż.: Antoni Krauze; **11.00** Królowa Bona (7); **12.10** Królowa Bona (8); **13.20** Pies Schroedingera – film anim.; **13.30** Arena – film anim.; **13.35** Punkt obserwacyjny – film anim.; **13.45** Łuska – film anim.; **14.05** Reżyserzy – Sergio Leone; **15.00** Ich noce – komedia, USA 1934, reż.: Frank Capra; **16.55** Wyprawa w przeszłość – film przygodowy; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Arsene Lupin – serial; **20.00** Szpieg, który mnie kochał – film sensacyjny, reż.: Lewis Gilbert; **22.20** Powidoki – Thomas Bernhard Mróz; **22.45** Serce miłości – film fabularny, Polska 2017, reż.: Łukasz Ronduda; **01.20** Pokój – dramat, reż.: Lenny Abrahamson, wyk.: Brie Larson, Jacob Tremblay, Joan Allen, Sean Bridgers, William H. Macy; **03.30** Informacje kulturalne; **04.00** Józef Maria Bocheński – film dok.; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.10 Uwaga!; **05.25** Nowa Maja w ogrodzie 5 (17); **05.50** Akademia ogrodnika (17); **06.00** Ukryta prawda (1151); **07.00** Kuchenne rewolucje 5 (3); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Ukryta prawda (1038); **12.50** Tajemnice miłości (52); **14.00** Ukryta prawda (1152); **15.05** Ukryta prawda (947); **16.10** Kuchenne rewolucje 5 (4); **17.20** Ukryta prawda (1039); **18.25** Bunt (16) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej 20 (3376) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (461); **21.35** Miłość bez końca – film obyczajowy, USA 2014, reż.: Shana Feste, wyk.: Alex Pettyfer, Gabriella Wilde, Bruce Greenwood, Joely Richardson, Robert Patrick, Rhys Wakefield; **23.40** Bez mojej zgody – film obyczajowy, USA 2009, reż.: Nick Cassavetes, wyk.: Cameron Diaz, Alec Baldwin, Abigail Breslin, Jason Patric, Thomas Dekker, Joan Cusack; **02.00** Co za tydzień (1032); **02.35** Grzesznica (3) – serial; **03.30** Uwaga!; **03.50** Noc Magii; **05.10** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (638); **09.10** Malanowski i Partnerzy (639); **09.40** Sekrety rodziny (151); **10.40** Dlaczego ja? (893); **11.40** Gliniarze (174); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja (4846); **13.40** Trudne sprawy (1000); **14.40** Dlaczego ja? (1052); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja (4847); **16.30** Na ratunek 112 (542); **17.00** Gliniarze (638); **18.00** Pierwsza miłość (3370); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.55** Pogoda; **20.00** Farma (26); **21.05** MEGA HIT: Pojutrze – film katastroficzny, USA 2004, reż.: Roland Emmerich, wyk.: Dennis Quaid, Jake Gyllenhaal, Emmy Rossum, Dash Mihok; **23.50** Shaft – film akcji, Niemcy/USA 2000, reż.: John Singleton, wyk.: Samuel L. Jackson, Vanessa Williams, Christian Bale, Jeffrey Wright, Toni Collette, Dan Hedaya; **02.00** Kickboxer: Zemsta – film akcji, USA 2016, reż.: John Stockwell; **03.55** Świat według Klepskich (231); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (585); **06.10** Elif (1147); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (29) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (179) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (286) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedyńce: Potężne orły i ich krewniacy – film dokumentalny; **14.00** Elif (1148) – serial, Turcja 2018, reż.: Fulya Yavuzoglu; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (586) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3946) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.00 Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość” – Studio festiwalowe
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (492)
21.05 Portret Wojenne – Jan Zumbach – cykl dokumentalny
21.40 Magazyn Ekspresu Reporterów
22.45 Ocaleni – reality show
23.50 Magazyn śledczy Anity Gargas
00.25 Power Rangers – film przygodowy, Hongkong/USA 2017, reż.: Dean Israelite, wyk.: Naomi Scott, Dacre Montgomery, RJ Cyler
02.40 Przysięga (4) – serial TVP, reż.: Filip Zylber
03.35 Magazyn Ekspresu Reporterów
04.30 Notacje – Justyna Gołąb
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.35 M jak miłość (1515) – serial TVP; **06.25** Chrzest w tradycji metodystycznej – reportaż; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Rodzinka.pl (215) – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2577) – serial obyczajowy TVP; **12.40** Kolo fortuny – teleturniej; **13.25** Stepowa miłość (19) – serial kostiumowy, Rosja 2014; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (114) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (20) – serial obyczajowy, Niemcy 2010, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (55) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Stepowa miłość (20) – serial kostiumowy, Rosja 2014
19.25 Barwy szczęścia (2577) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2578) – serial obyczajowy TVP
20.40 Kulisy serialu „M jak miłość”
20.55 M jak miłość (1640) – serial TVP
21.55 Serca na sprzedaż (12) serial, Rosja 2016
23.05 Medyceusze Wspaniali (15) – serial kostiumowy
00.20 Ludzkie historie – Ostatnia góra – film dokumentalny
01.55 Chocolat – dramat, Francja 2016, reż.: Roschdy Zem, wyk.: Omar Sy, James Thierrée, Clotilde Hesme, Olivier Gourmet
04.00 Carol – film obyczajowy, Wielka Brytania/USA 2015, reż.: Todd Haynes, wyk.: Cate Blanchett, Rooney Mara, Kyle Chandler
06.00 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata; **06.20** Pogoda Info; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda Info; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda Info; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda Info
05.13 wojsko-polskie.pl
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Wytrwali w wierze; **06.00** Kamienie wolać będą; **07.00** Pierwsze życie na Ziemi; **07.50** Święty na każdy dzień; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.45** Muzyczne chwile; **09.00** Papież Polak do Rodaków; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej; **10.45** Zew natury; **11.05** Jezus – Królestwo bez granic; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Ma się rozumieć; **11.50** Słowo życia; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Śladami apostoła Pawła; **15.25** Generał Fieldorf „Nil”; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.25** Piloci. Białoczerwoni z Dębina; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Zostań Żołnierzem RP; **17.50** Muzyczne chwile; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojesz – 10 przykazań
22.50 Jezus od wieków upragniony
23.50 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień; **07.00** Wojenne dziedziny (9); **07.55** Flesz historii; **08.15** Historia Polski – Krótkie popołudnie na Mazurach; **09.15** Prasa donosi; **09.25** Sensacje XX wieku: Enigma cz. 2; **10.25** Happy Olo. Pogodna ballada o Olku Dobie – film dok.; **11.35** Przestrzeń pamięci; **12.05** Bodo (1); **13.15** 100 lat polskiego sportu – film dok.; **14.20** Historia w postaciach zapisana – Karolina Bonaparte – cykl dok.; **16.20** Niezwykłe historie Białoczerwonych – Kazimierz Deyna; **16.55** Nie taka prosta historia; **17.25** Historia Polski – Na paryskim bruku – film dok.; **18.25** Księga wolności 1914–1981 – ks. Kazimierz Jancarz; **18.55** Wojna w eterze; **19.05** Wojenne dziedziny (10); **20.00** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”; **20.35** Potentat – film dok.; **21.40** Azjatyckie stulecie: Korea Północna mocarstwem atomowym; **22.30** Działalność Nawarony – Wielka Brytania/USA 1961, reż.: J. Lee Thompson; **01.05** Kolebka ludzkości – film dok.; **02.05** Było, nie minęło; **02.40** Sensacje XX wieku; **03.30** Encyklopedia II wojny światowej; **04.05** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Co się dzieje; **07.55** Informacje kulturalne; **08.25** Trzeci punkt widzenia; **09.00** Powidoki – Thomas Bernhard Mróz; **09.20** Wyprawa w przeszłość – film przygodowy; **11.00** Królowa Bona (9); **12.10** Królowa Bona (10); **13.30** Dziennik Obserwatora – film dok.; **14.55** BBC Proms: Andras Schiff – Preludia i fugi z I tomu „Das Wohltemperierte Klavier” – koncert; **17.00** Eroica – dramat, Polska 1957, reż.: Andrzej Munk; **18.50** Arsene Lupin (3) – serial; **20.00** Ryszard Lwie Serce – opera; **21.40** Lekkie obyczaje: Honorowy obywatel – film obyczajowy, Argentyna/Hiszpania 2016, reż.: Gaston Duprat, Mariano Cohn; **23.50** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”; **00.35** Młoda Polska: Spitsbergen – film krótkometrażowy, reż.: Michał Szcześniak; **01.15** Panorama kina polskiego: Serce miłości – film fabularny, Polska 2017, reż.: Łukasz Ronduda; **02.45** Kino nocne: Maria Antonina – film kostiumowy, Francja/USA 2006, reż.: Sofia Coppola; **04.55** Teledysk; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1152) – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje 5 (4) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku; **11.50** Ukryta prawda (1039); **12.55** Tajemnice miłości (53); **14.00** Ukryta prawda (1153); **15.05** Ukryta prawda (948); **16.10** Kuchenne rewolucje 5 (5) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.20** Ukryta prawda (1040); **18.25** Bunt (17) – serial; **19.00** Fakty – magazyn informacyjny; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej 20 (3377) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (462); **21.35** Ślub od pierwszego wejrzenia – dalsze losy uczestników (1); **22.40** Superwizjer (1233); **23.10** Zamiana ciał – komedia, USA 2011, reż.: David Dobkin, wyk.: Ryan Reynolds, Jason Bateman, Leslie Mann, Olivia Wilde, Alan Arkin; **01.25** Kuba Wojewódzki 15 (12); **02.30** Porwani (6) – serial; **03.25** Uwaga!; **03.45** Noc Magii; **05.05** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (640); **09.10** Malanowski i Partnerzy (641); **09.40** Sekrety rodziny (152); **10.40** Dlaczego ja? (894); **11.40** Gliniarze (175); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja (4847); **13.40** Trudne sprawy (1001); **14.40** Dlaczego ja? (1053); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja (4848); **16.30** Na ratunek 112 (543); **17.00** Gliniarze (639); **18.00** Pierwsza miłość (3371); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.55** Pogoda; **20.00** Farma (27); **21.05** Avatar – film s.f., USA/Wielka Brytania 2009, reż.: James Cameron, wyk.: Sam Worthington, Zoe Saldana, Giovanni Ribisi, Michelle Rodriguez, Sigourney Weaver, Stephen Lang; **00.45** O północy w Paryżu – komedia, Hiszpania/USA/Francja 2011, reż.: Woody Allen, wyk.: Kathy Bates, Carla Bruni, Kurt Fuller, Rachel McAdams, Michael Sheen, Owen Wilson; **02.35** Love Island. Wyspa miłości (47); **03.35** Love Island. Wyspa miłości (48); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleskopy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (586); **06.05** Elif (1148); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (30) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (180) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (287) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Rok w ogrodzie Extra; **12.50** Natura w Jedynce: Łuszkowce. Niezwykłe i pożądane – film dokumentalny; **14.00** Elif (1149) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (587) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3947) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.00 Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość” – Studio festiwalowe
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (493)
20.55 Piłka nożna – Liga Mistrzów: 1 finału (#2): Atlético Madryt – Manchester United
23.10 Historia bez tajemnic – Larissa – film dokumentalny, reż.: Alexandre Dayet
00.05 Umrzesz dwa razy – film fabularny, USA 2019, reż.: Stacia Crawford, wyk.: Victoria Barabas, Jake Allyn, Gino Anthony Pesi
01.45 1920. Wojna i miłość (4) – serial TVP
02.40 Bodo (12) – serial biograficzny
03.45 wojsko-polskie.pl
04.10 Notacje – Andrzej Szydlik
04.30 Zakończenie dnia

TVP 2

06.20 Pożyteczni.pl; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Rodzinka.pl (216) – serial komediowy TVP, reż.: Patrick Yoka; **11.55** Barwy szczęścia (2578) – serial obyczajowy TVP; **12.40** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Stepowa miłość (20) – serial kostiumowy, Rosja 2014; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (115) – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (21) – serial obyczajowy, Niemcy 2010, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (56) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Stepowa miłość (21) – serial kostiumowy, Rosja 2014
19.25 Barwy szczęścia (2578) – serial obyczajowy TVP
20.05 Barwy szczęścia (2579) – serial obyczajowy TVP
20.35 Kulisy seriali „Na dobre i na złe” i „Na sygnale”
20.50 Na dobre i na złe (836) – serial TVP, reż.: Jarosław Marszewski
21.55 Serca na sprzedaż (13) – serial, Rosja 2016
23.05 Medyceusze Wspaniali (16) – serial kostiumowy
00.20 Iskry miłości – film obyczajowy, USA 2014, reż.: Gary Yates, wyk.: Meghan Markle, Christopher Jacot, Kristina Pesic, Lochlyn Munro
02.00 Trzy dni Kondora (3) – serial
03.05 Książę Karol – syn i dziedzic korony – film dokumentalny
04.10 Za marzenia (7) – serial TVP, reż.: Aleksandra Terpińska
05.00 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek; **06.20** Pogoda Info; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda Info; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda Info; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda Info
05.18 INFO V4+
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Polacy w Bitwie o Anglię; **06.20** Dwory i pałace Kaszub; **07.05** Święty na każdy dzień; **07.15** Cuda Jezusa; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Wiedzenia; **08.35** Każdy maluch to potrafi; **08.50** Słowo życia; **09.00** Opowieści Starożytności; **09.30** Sanktuaria polskie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** Audycja Generalna Ojca Świętego Franciszka z Watykanu; **11.00** Syria; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Łaski Pełna; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Wyszynski – historia; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Rykoszetem; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Aniol Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyznę
21.00 Apel Jasnógórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Wiedzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 Dzieje apostołów, cz. 2
23.45 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień; **07.00** Wojenne dziewczyny (10); **07.50** Arrasów dzieje osobliwe; **08.25** Historia Polski – Na paryskim bruku – film dok.; **09.25** Wojna w eterze; **09.35** Sensacje XX wieku: Enigma cz. 3; **10.30** Ślady – Andrzej Trzebiński; **11.30** Księża wolności 1914–1981 – ks. Kazimierz Janeczko; **12.10** Bodo (2); **13.10** Życie ukryte w jeziorze – Lencois Maranhenses, woda i piasek (4); **14.10** Potentat – film dok.; **15.15** Giganci historii; **16.05** Łom – film dok., reż.: Tadeusz Piłkusi; **17.05** Było, nie minęło; **17.30** Polacy zmieniający świat: Matematycy – cykl dok.; **18.00** Historia Polski – nieznaną historią PRL-u; **18.35** Kryminalna zagadka Polski (4); **19.05** Flesz historii; **19.10** Wojenne dziewczyny (11) – serial TVP; **20.00** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”; **20.35** Historia polni – Walka wręcz; **21.35** Stulecie na taśmie filmowej: Era złudzeń i konspiracji; **22.40** Pułkownik Chabert; **00.35** Izrael zaczął się w Polsce – film dok.; **01.40** Było, nie minęło; **02.15** Sensacje XX wieku; **03.05** Encyklopedia II wojny światowej; **03.40** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **08.20** Do dzieła; **08.50** Portrety: Daniel Rycharski; **09.10** Którędy po sztukę – Władysław Podkowiński; **09.25** Eroica – dramat, Polska 1957, reż.: Andrzej Munk; **12.05** Królowa Bona (12); **13.30** Normalny autystyczny film – film dok.; **15.15** Kapitan z „Oriona” – dramat obyczajowy, Polska 1977, reż.: Zbigniew Kuźmiński; **17.00** General – komedia, USA 1926, reż.: Buster Keaton, Clyde Bruckman; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Arsene Lupin (4) – serial; **20.00** Na wschód od Hollywood: Dusza i ciało – film fabularny, Węgry 2017, reż.: Ildiko Enyedi; **22.10** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”; **22.55** Więcej niż fikcja: Michel Legrand, niech gra muzyką; **24.00** Jazz – Stańko w Fabryce Trzciny – koncert; **01.00** Lekkie obyczaje: Honorowy obywatel – film obyczajowy, Argentyna/Hiszpania 2016, reż.: Gaston Duprat, Mariano Cohn, wyk.: Oscar Martinez, Dady Brieva, Andrea Frigerio; **03.05** Kino nocne: Jak narkotyk – dramat, Polska 1999, reż.: Barbara Sass; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1153); **07.00** Kuchenne rewolucje 5 (5) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku; **11.50** Ukryta prawda (1040); **12.55** Tajemnice miłości (54); **14.00** Ukryta prawda (1154); **15.05** Ukryta prawda (949); **16.10** Kuchenne rewolucje 5 (6) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.20** Ukryta prawda (1041); **18.25** Bunt (18) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej 20 (3378) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (463); **21.35** Ślub od pierwszego wejrzenia – dalsze losy uczestników (2); **22.40** Kobieta-Kot – film przygodowy, USA/Australia 2004, reż.: Pitof, wyk.: Halle Berry, Benjamin Bratt, Sharon Stone, Lambert Wilson, Frances Conroy; **00.45** Żelazny orzeł II – film sensacyjny, Kanada/Israel 1988, reż.: Sidney J. Furie, wyk.: Louis Gossett Jr., Mark Humphrey, Stuart Margolin, Alan Scarfe; **02.50** Grzesznica (3) – serial; **03.50** Noc Magii; **05.05** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (642); **09.10** Malanowski i Partnerzy (643); **09.40** Sekrety rodziny (153); **10.40** Dlaczego ja? (895); **11.40** Gliniarze (176); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja (4848); **13.40** Trudne sprawy (1002); **14.40** Dlaczego ja? (1054); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja (4849); **16.30** Na ratunek 112 (544); **17.00** Gliniarze (640); **18.00** Pierwsza miłość (3372); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.55** Pogoda; **20.00** Farma (28); **21.05** New York Taxi – komedia sensacyjna, USA/Francja 2004, reż.: Tim Story, wyk.: Latifah Queen, Jimmy Fallon, Ana Cristina de Oliveira; **23.10** Sara – film akcji, Polska 1997, reż.: Maciej Ślesicki, wyk.: Bogusław Linda, Agnieszka Włodarczyk; **01.45** Poznaj moich rodziców – komedia, USA 2004, reż.: Jay Roach, wyk.: Barbra Streisand, Ben Stiller, Blythe Danner, Dustin Hoffman, Robert De Niro, Teri Polo, Owen Wilson; **04.05** Świat według Kiepskich (47); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.20 Przysięga (587); **06.05** Elif (1149); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Program katolicki; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (31) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (181) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (288) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** To się oplaca; **12.50** Natura w Jedyńce: Błękitna planeta. Powrót. Opowieść o rekinach – esej dokumentalny; **14.00** Elif (1150) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (588) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3948); **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport **19.30** Wiadomości **20.00** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość” – Studio festiwalowe **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! **20.30** Leśniczówka (494) **21.00** Na sygnale (362) – serial fabularny TVP **21.35** Sprawa dla reportera **22.35** Magazyn śledczy Anity Gargas **23.15** Magazyn kryminalny 997 **00.05** Magazyn Ekspresu Reporterów **01.10** Tanie Dranie: Moroz i Kłopotowski komentują świat – talk-show **01.55** Nowa – serial TVP, reż.: Tomasz Szafrański, wyk.: Justyna Kulig-Schneider, Marcin Bosak, Małgorzata Kożuchowska, Szymon Bobrowski, Piotr Grabowski **02.50** Ocaleni – reality show **03.50** Sprawa dla reportera **04.40** Magazyn śledczy Anity Gargas **05.05** Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 M jak miłość (1516) – serial TVP; **06.15** Zaczynaj Od Nowa – magazyn; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Ostoja (2) – magazyn przyrodniczy; **11.55** Barwy szczęścia (2579) – serial obyczajowy TVP; **12.40** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Stepowa miłość (21) – serial kostiumowy, Rosja 2014; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (116) – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (22) – serial obyczajowy, Niemcy 2010, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (57) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Stepowa miłość (22) – serial kostiumowy **19.25** Barwy szczęścia (2579) **20.10** Barwy szczęścia (2580) **20.40** Kulisy serialu „Ojciec Mateusz” **20.55** Ojciec Mateusz (297) – serial kryminalny TVP **21.55** Serca na sprzedaż (14) – serial, Rosja 2016 **23.05** Imię róży (1) – serial, Niemcy/Włochy 2019, reż.: Giacomo Battiato, wyk.: Piotr Adamczyk, Maurizio Lombardi, Damian Hardung, Stefano Fresi, Benjamin Stender, John Torturro **00.10** Nożownik – film fabularny, USA 2003, reż.: William Friedkin, wyk.: Tommy Lee Jones, Benicio Del Toro, Connie Nielsen **02.00** Olivia (1) – serial kryminalny, Francja 2019 **03.55** Jedyny świadek (6) – serial kryminalny, Francja 2018, reż.: François Velle, wyk.: Anne Charrier, Pascal Elb, Camille Lou **04.55** Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek; **06.20** Pogoda Info; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda Info; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda Info; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** INFO Raport; **12.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.20** Raport z granicy **21.30** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda Info **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** INFO Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda Info **01.00** TVP WORLD **05.00** Pogoda Info **05.18** Agrobiznes **05.30** Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Nasze dzikie serca; **06.30** Filmowe życiorysy; **06.55** Audycja Generalna; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Przygody Mobilków; **09.00** Na zdrowie; **09.20** Brat Franciszek; **09.40** Aby we wszystkim Bóg był uwielbiony; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Mysłąg Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.10** Muzyczne chwile; **13.20** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela”; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Chłopcy z Namugon; **15.10** Fatima – znak nadziei; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wdęką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.05** Akademia pro-life; **17.10** Jerash – starożytne miasto Jordanii **17.25** Święty na każdy dzień **17.30** Odpowiedzialni za Kościół **17.55** Poczet Wielkich Polaków **18.00** Aniol Pański **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Przyjaciele i bohaterowie **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec **20.50** Głos Polski **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Ziemia Obiecana **22.50** Nie lękajcie się **23.50** Chingola **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień; **07.00** Wojenne dzwiny (11); **07.50** W kotle historii; **08.25** Wolne pismo – film dok.; **09.25** Flesz historii; **09.35** Sensacje XX wieku: Enigma cz. 4; **10.30** Lot do wolności – film dok.; **11.30** Żywot sarmacki; **12.00** Bodo (3); **13.10** Wynalazki, które zmieniły świat – Samochód; **14.15** Wszystkie kolory świata: Toskania. Piękna Italia – serial dok.; **15.20** Historia broni – Walka wręcz; **16.15** Spór o historię; **16.55** Arrasów dzieje osobliwe; **17.30** Historia Polski – On wierzył w Polskę – film dok.; **18.20** Przestrzeń pamięci; **18.45** Prasa donosi; **19.05** Wojenne dzwiny (12); **20.00** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”; **20.30** Kryminalne zagadki Polki (5); **21.00** Futbol w Rosji – tajna broń KGB – film dok.; **22.00** Gwiazdy przedwojennego kina albo film dźwiękowy w II RP – film dok.; **23.00** Irlandia – długa droga do pokoju; **23.55** Azjatyckie stulecie: Korea Północna mocarstwem atomowym; **00.45** Było, nie minęło; **01.20** Sensacje XX wieku; **02.10** Encyklopedia II wojny światowej; **02.40** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledysk; **08.00** Informacje kulturalne; **08.35** Niedziela z... rolami Danuty Szafarskiej; **09.30** General – komedia, USA 1926, reż.: Buster Keaton, Clyde Bruckman, wyk.: Buster Keaton, Marion Mack; **11.00** Nad Niemnem (1); **12.05** Nad Niemnem (2); **13.30** Władza w ręce dzieci – film dok.; **15.10** Parasolki z Cherbourg – film fabularny, Francja 1964, reż.: Jacques Demy, wyk.: Catherine Deneuve, Nino Castelnuovo; **16.55** Chłopiec na galopującym koniu – film obyczajowy, Polska 2006, reż.: Adam Guziński; **18.15** Res Poloniae; **18.50** Arsene Lupin (5); **20.00** Wstęp do filmu – Hair; **20.05** Hair – musical, USA 1979, reż.: Milos Forman, wyk.: Treat Williams, John Savage, Beverly D'Angelo; **22.15** Lom – film dok.; **23.20** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”; **00.10** Na wschód od Hollywood: Dusza i ciało – film fabularny, Węgry 2017, reż.: Ildiko Enyedi; **02.15** Kino nocne: Tylko Beatrycze – spektakl teatralny, Polska 1975, reż.: Stefan Szlachtycz; **04.35** Teledysk; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1154); **07.00** Kuchenne rewolucje 5 (6); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku; **11.50** Ukryta prawda (1041); **12.55** Tajemnice miłości (55); **14.00** Ukryta prawda (1155); **15.05** Ukryta prawda (950); **16.10** Kuchenne rewolucje 5 (7) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.20** Ukryta prawda (1042); **18.25** Bunt (19) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Współnej 20 (3379) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (464); **21.35** Kuchenne rewolucje 22 (12) – program kulinarno-rozrywkowy; **22.40** Sąsiedzi – komedia, USA 2014, reż.: Nicholas Stoller, wyk.: Seth Rogen, Zac Efron, Rose Byrne, Christopher Mintz-Plasse, Dave Franco; **00.35** Ślub od pierwszego wejrzenia – dalsze losy uczestników (1); **01.35** Ślub od pierwszego wejrzenia – dalsze losy uczestników (2); **02.35** Superwizjer (1233); **03.10** Uwaga!; **03.30** Noc Magii; **04.50** Kto was tak urządził; **05.15** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (644); **09.10** Malanowski i Partnerzy (645); **09.40** Sekrety rodziny (154); **10.40** Dlaczego ja? (896); **11.40** Gliniarze (177); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja (4849); **13.40** Trudne sprawy (1003); **14.40** Dlaczego ja? (1055); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja (4850); **16.30** Na ratunek 112 (545); **17.00** Gliniarze (641); **18.00** Pierwsza miłość (3373); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.50** Pogoda; **19.55** Safety LAB. Bezpieczeństwo ma pierwszeństwo (6); **20.05** Farma (29); **21.10** 7 rzeczy, których nie wiecie o facetach – film, Polska 2016, reż.: Kinga Lewińska; **00.00** Ułubieńcy Ameryki – film, USA 2001, reż.: Joe Roth, wyk.: Julia Roberts, Billy Crystal, Catherine Zeta-Jones, John Cusack, Azaria Hank, Christopher Walken; **02.10** 28 dni – dramat, USA 2000, reż.: Betty Thomas, wyk.: Sandra Bullock, Viggo Mortensen, Dominic West, Elizabeth Perkins, Skye Azura, Steve Buscemi; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (588); **06.05** Elif (1150); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (32) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (182) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (289) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedyne: Błękitna planeta. Powrót. Wielka Rafa Koralowa – esej dokumentalny; **14.00** Elif (1151) – serial; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (589) – serial obyczajowy; **17.00** Telexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3949) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości

20.00 Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość” – Studio festiwalowe

20.05 Pogoda

20.10 ALARM!

20.35 Ojciec Mateusz (298) – serial kryminalny TVP

21.25 Kulisy serialu „Na sygnale”

21.35 Na sygnale (363)

22.15 Zniewolona (67) – serial kostiumowy, Ukraina 2021

23.15 Zniewolona (68)

00.20 Naczelny dowódca – film fabularny, reż.: Ross W. Clarkson, Philippe Martinez, wyk.: Steven Seagal, Megan Brown

01.55 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (23) – serial

02.50 Ja wam pokażę! (2) – serial

03.45 Magazyn kryminalny 997

04.30 Notacje – Brunon Hołyst

04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 M jak miłość (1517); **06.20** Anna Dymna – spotkamy się: Magdalena Kilar; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Zaczynj Od Nowa (6) – magazyn; **11.55** Barwy szczęścia (2580) – serial TVP; **12.40** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Stepowa miłość (22) – serial kostiumowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (117) – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (23) – serial obyczajowy, Niemcy 2010, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (58) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Stepowa miłość (23) – serial kostiumowy, reż.: Alexandr Mochov, Valery Ibragimov, wyk.: Tatyana Kazantseva, Nikita Vakuluk, Yury Belyayev, Anna Sagaydachnaya

19.25 Barwy szczęścia (2580) – serial obyczajowy TVP

20.10 Barwy szczęścia (2581) – serial obyczajowy TVP

20.40 Ramówkowy show TVP – Wiosna 2022: widowisko

21.55 Kabaret. Super Show Dwójki (22) – program kabaretowy

23.05 Źródło nadziei – dramat, Australia/USA 2014, reż.: Russell Crowe, wyk.: Russell Crowe, Olga Kurylenko, Yilmaz Erdogan

01.10 Siedem siostr – film fabularny, Belgia, Wielka Brytania, Francja, USA 2017, reż.: Tommy Wirkola, wyk.: Noomi Rapace, Willem Dafoe, Glen Close

03.20 Ilu miałas facetów? – komedia, USA 2011, reż.: Mark Mylod, wyk.: Chris Evans, Anna Faris, Matthew Bomer

05.05 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata; **06.20** Pogoda Info; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda Info; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** W Kontrze; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda Info; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Forum

21.00 Nie da się ukryć

21.20 Raport z granicy

21.30 Serwis Info Wieczór

21.41 Pogoda Info

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 INFO Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.56 Pogoda Info

01.00 TVP WORLD

05.00 Pogoda Info

05.10 W akcji

05.38 Agrobiznes

05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Kielce 1946 – zbrodnia z rosyjskiego scenariusza; **06.50** Święty Augustyn; **07.50** Święty na każdy dzień; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Refleksje nad Psalmem XXIII; **11.55** Prymas Stefan Wyszyński; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.05** Zofia Czeska – błogosławiona na nasze czasy; **13.25** Muzyczne chwile; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizację; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w Wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy Sakrament; **16.35** Tak Go pamiętam

16.50 Wystarczy mi jeden krok

17.25 Święty na każdy dzień

17.30 Geopolityka

17.55 Poczet Wielkich Polaków

18.00 Anioł Pański

18.05 Informacje dnia

18.15 Westerplatte Młodych

19.00 Warto zauważyć... w mijającym tygodniu

19.30 Opowieści Theo

19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec

20.50 Myśląc Ojczyzna

21.00 Apel Jasnogórski

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia

22.00 Ziemia Obiecana

23.10 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”

23.15 Cmentarze przez wieki

00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień; **07.00** Wojenne dziewczyny (1); **07.55** Kuchnia dwudziestolecia; **08.30** Historia Polski – On wierzyl w Polskę; **09.20** Prasa donosi; **09.30** Sensacje XX wieku: Własow; **10.20** Mazurek Dąbrowskiego historia hymnu naszego; **10.55** Wielcy polscy ekonomiści; **11.20** Nie taka prosta historia; **12.15** Bodo (4); **13.25** Amsterdam, Londyn, Nowy Jork. Wspaniała trójka; **14.30** Neandertalczycy. Poznaj swoich przodków; **15.30** Futbol w Rosji – film dok.; **16.30** Przestrzeń pamięci; **17.00** Ex Libris; **17.25** Historia Polski – Adam Macedoński – film dok.; **18.25** Niezwykłe Dwudziestolecie. Historia gospodarcza II RP; **19.00** Przeczytaj mi tę historię; **19.05** Wojenne dziewczyny (13); **20.00** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”; **20.30** Teatr Historii – „Palacz zwłok” – felieton; **20.45** Palacz zwłok – spektakl teatralny, reż.: Wojciech Wisniewski; **21.50** Słyszę ją wszędzie – cykl dok.; **23.00** Wiedź – miasto cesarzy (3); **24.00** Fidel Castro: nieznanie taśmy – film dok.; **01.05** Było, nie minęło; **01.40** Sensacje XX wieku; **02.30** Encyklopedia II wojny światowej; **02.55** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledysk; **08.00** Res Poloniae; **08.35** Wydarzenie aktualne; **09.30** Chłopiec na galopującym koniu – film obyczajowy, Polska 2006, reż.: Adam Guziński; **11.00** Nad Niemnem (3); **12.10** Nad Niemnem (4); **13.30** Łom – film dok.; **14.35** Przygody barona Munchausena – film przygodowy, reż.: Terry Gilliam; **16.55** Goniec – dramat, ZSRR 1986, reż.: Karen Shakhnazarov; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Reżyserzy – Francis Ford Coppola; **20.00** Królowie Słońca – film przygodowo-histeryczny, USA 1964, reż.: J. Lee Thompson; **21.55** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”; **22.45** Callas, Kennedy, Onassis – dwie królowe dla jednego króla – reportaż; **00.25** Moja szafa grająca – film anim.; **00.40** Gość – film anim.; **01.00** Hair – musical, USA 1979, reż.: Milos Forman, wyk.: Treat Williams, John Savage, Beverly D'Angelo; **03.10** Nocne Graffiti – film sensacyjny, Polska 1997, reż.: Maciej Dutkiewicz, wyk.: Marek Kondrat, Katarzyna Skrzynecka, Kasia Kowalska, Robert Janowski; **05.00** Teledysk; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1155); **07.00** Kuchenne rewolucje 5 (7) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku; **11.50** Ukryta prawda (1042); **12.55** Tajemnice miłości (56); **14.00** Ukryta prawda (1156); **15.05** Ukryta prawda (951); **16.10** Kuchenne rewolucje 5 (8) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.20** Ukryta prawda (1043); **18.25** Bunt (20) – serial; **19.00** Fakty; **19.30** Sport; **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.00** Godzilla – film przygodowy, USA/Japonia 2014, reż.: Gareth Edwards, wyk.: Aaron Taylor-Johnson, Elizabeth Olsen, Bryan Cranston, Ken Watanabe, Juliette Binoche, David Strathairn, Sally Hawkins; **22.40** Nienarodzony – horror, USA 2009, reż.: David S. Goyer, wyk.: Odette Yustman, Gary Oldman, Cam Gigandet, Meagan Good, Jane Alexander, Idris Elba, Carla Gugino; **00.20** Kuba Wojewódzki 15 (12); **01.25** MasterChef 10 (13); **02.55** Porwani (6) – serial; **03.50** Uwaga!; **04.05** Noc Magii; **05.20** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (646); **09.10** Malanowski i Partnerzy (647); **09.40** Sekrety rodziny (155); **10.40** Dlaczego ja? (897); **11.40** Gliniarze (178); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja (4850); **13.40** Trudne sprawy (1004); **14.40** Dlaczego ja? (1056); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja (4851); **16.30** Na ratunek 112 (546); **17.00** Gliniarze (642); **18.00** Pierwsza miłość (3374); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.55** Pogoda; **20.00** Farma (30); **21.05** Zwierzogród; **23.40** Ghost Rider – film, USA/Australia 2007, reż.: Mark Steven Johnson, wyk.: Cage Nicolas, Eva Mendes, Logue Donal, Peter Fonda, Sam Elliott, Wes Bentley; **02.00** Aeon Flux – film s.f., USA 2005, reż.: Karyn Kusama, wyk.: Charlize Theron, Marton Csokas, Frances McDormand, Jonny Lee Miller, Pete Postlethwaite, Sophie Okonedo; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakup TV Okazje

TVP 1

05.10 Klan (3945); **05.30** Klan (3946); **06.00** Magazyn Ekspresu Reporterów; **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.40** Rok w ogrodzie; **08.05** Rok w ogrodzie Extra; **08.20** wojsko-polskie.pl; **08.45** Pełnosprawni (438); **09.10** Niezłomni – Marian Bernaciak (Orlik); **09.20** Sprawa dla reportera; **10.15** Niezłomni – Andrzej Kiszk (Dąb); **10.25** Fascynujący świat: Tropikalne wyspy świata 2. Borneo – serial dok.; **11.25** Niezłomni – Ruta Czaplińska (Ewa); **11.35** Pełny obraz – Wojna o lasy – cykl dok.; **12.25** Niezłomni – Kazimierz Kamiński (Huzar); **12.40** Taggart – western, USA 1964, reż.: R.G. Springsteen, wyk.: David Carradine, Dick Foran, Dan Duryea, Elsa Cárdenas, Jean Hale; **14.10** Z pamięci – Monika Żeromska; **14.25** Okrasa łamie przepisy; **14.55** Tajemnice miasteczka (27); **16.00** Tajemnice miasteczka (28); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia?; **18.30** Ramówkowy show TVP – Wiosna 2022; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.00** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość” – Studio festiwalowe **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! **20.35** Komisarz Alex (203) – serial kryminalny TVP **21.35** Hit na sobotę: Dziewiąty legion – film fabularny, USA 2011, reż.: Kevin Macdonald, wyk.: Channing Tatum, Jamie Bell, Donald Sutherland, Mark Strong **23.30** Niezłomni – Kazimierz Żebrowski (Bąk), Jerzy Żebrowski (Konar) **23.40** Gra Endera – film s.f., USA 2013 **01.45** Porwana – film akcji, USA 2014, reż.: R. Ellis Frazier, wyk.: Gary Daniels, Michael Greco **03.20** Jaka to melodia? **04.10** Z pamięci – Monika Żeromska **04.15** Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Barwy szczęścia (2577) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Barwy szczęścia (2578); **06.25** Barwy szczęścia (2579); **07.00** M jak miłość (1639) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.35** Niezłomni – Władysław Gurgacz (Sem) – cykl dokumentalny; **11.50** Rodzinny ekspres – 55. Tydzień Modlitw o Trzeźwość Narodu; **12.25** Karnawał z TVP – koncert; **13.40** Niezłomni – Edward Taraszkiewicz (Żelazny) – cykl dok.; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Kolo fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole: Natalia Kulkowska; **16.20** Na dobre i na złe (836) – serial TVP, reż.: Jarosław Marszewski, wyk.: Mateusz Janicki, Mikołaj Roznerski, Kacper Pilch, Marta Żmuda Trzebiatowska, Piotr Garlicki, Patrycja Durska, Paweł Okrasa; **17.15** Wojciech Ciejrowski – boso przez świat: Peru. Mur – cykl reportaży; **17.45** Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Postaw na milion – teleturniej **19.20** Lepsza połowa (1) – serial TVP, reż.: Kristoffer Rus **20.00** The Voice Kids s. V – Przesłuchania w ciemno (1) **21.10** The Voice Kids s. V – Przesłuchania w ciemno (2) **22.20** Hity wszech czasów **23.15** Niezłomni – Stanisław Sojczyński (Warszyc) **23.25** Kino relaks: Ilu miałaś facetów? – komedia, USA 2011, reż.: Mark Mylod, wyk.: Chris Evans, Anna Faris, Matthew Bomer **01.25** Nożownik – film fabularny, USA 2003, reż.: William Friedkin, wyk.: Tommy Lee Jones, Benicio DelToro, Connie Nielsen **03.10** Monstrum – komedia, Kanada, Hiszpania/USA 2016, reż.: Nacho Vigalondo, wyk.: Anne Hathaway, Jason Sudeikis **05.10** Rodzinka.pl – serial TVP **05.40** Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Wstaje dzień; **06.00** Serwis Info Poranek; **06.24** Pogoda Info; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda Info; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda Info; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Serwis Info Dzień weekend; **10.23** Pogoda Info; **10.29** Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda Info; **10.59** Info Dzień weekend; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.52** Pogoda Info; **11.59** Info Dzień weekend; **12.29** Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda Info; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata TVP INFO; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcym okiem; **18.52** Info Wieczór weekend; **19.00** Między słowami; **19.20** Raport z granicy **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.20** Raport z granicy **21.30** Serwis Info Wieczór weekend **21.41** Pogoda Info **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór weekend **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Magazyn śledczy Anity Gargas **23.25** INFO Wieczór **24.00** Wiadomości **00.28** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda Info **01.00** TVP WORLD **03.00** Pogoda Info **03.20** Salon dziennikarski **04.05** Teleexpress Extra **04.30** Minęła 20 **05.28** Magazyn śledczy Anity Gargas **05.50** Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Siódmy Sakrament; **05.30** Mocni w Wierze; **06.00** Święty nie rodzi się po śmierci; **07.05** Świętość w codzienności – św. Joanna Beretta Molla; **07.40** Kapłan pro-life; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Telewizyjny Uniwersytet Biblijny; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Narodowe Sanktuarium Maryjne w Subukia; **10.40** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć... w mijającym tygodniu; **12.50** Siódmy Sakrament; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”; **14.35** W kolorze płomienia; **15.20** Młodzi Światu; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** ks. Witold Andrzejewski – duszpasterz pokoleń; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.25** Święty na każdy dzień **17.30** Mocni Jego mocą **17.55** Poczet Wielkich Polaków **18.00** Anioł Pański **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Manna z Nieba **19.45** Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec **20.50** Myśląc Ojczyzna **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Jan Paweł II i Prymas Stefan Kardynał Wyszyński **22.55** Święty na każdy dzień **23.00** Głos serca **23.45** Ivato **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.55 Był taki dzień; **07.05** Pasterz – Kazimierz Kardynał Świątek – film dok.; **08.00** Przrodnik na tropie – cykl dok.; **08.30** Przyszanek słow food (8); **09.05** Janosik (13); **10.00** Okrasa łamie przepisy; **10.40** Wynalazki, które zmieniły świat – Samochód; **11.45** Wszystkie kolory świata: Toskania. Piękna Italia; **12.50** Wielki Kaukaz – film dok.; **13.50** Kuchnia dwudziestolecia; **14.25** Blisko, coraz bliżej (15) – serial TVP; **15.45** Niezwykłe historie Białoczerwonych – Stanisław Królak; **16.25** Amsterdam, Londyn, Nowy Jork. Wspomniała trójka – Szkolnowoczesności. Lata 1800–1880; **17.30** Spór o historię; **18.10** Chłopi (10) – serial TVP; **19.00** Giganci historii; **20.00** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”; **20.35** Rok 1982. Kalendarium; **20.50** 900 dni – film dok.; **22.20** Pułkownik Chabert – Francja 1994, reż.: Yves Angelo, wyk.: Gerard Depardieu, Fabrice Luchini, Romane Bohringer; **00.20** Migawki historii – Dan Slobin. Amerykanin w Moskwie; **01.00** Był Luksemburg... – film dok., reż.: Piotr Boruszowski; **02.00** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Criminale tango – czyli rewia gangsterska – widowisko; **07.55** Informacje kulturalne; **08.30** Tamte lata, tamte dni: Andrzej i Jacek Zielińscy; **09.05** Portrety: Elżbieta Jaroń; **09.20** Sztuka dokumentu: Camille Pissaro – film dok.; **10.25** Zmienności (13); **11.40** Kody ceramiki – reportaż; **12.25** Królowie Słońca – film przygodowo-historyczny, reż.: J. Lee Thompson; **14.15** Zaginione – odnalezione (6); **14.35** Szczawno-Zdrój Baroque Festival 2021; **16.05** Retro kino: Panienki z Rochefort – musical; **18.15** Co dalej?; **18.50** Legendy Rocka: ZZ Top; **19.20** Legendy Rocka: Chuck Berry; **20.00** Bilet do kina: Madame – komediodramat, reż.: Amanda Sthers, wyk.: Toni Collette, Hervey Keitel; **21.40** Pielgrzym. SBB i Teatr Klinika Lalek – koncert; **23.00** Festiwal Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość”; **23.45** Mocne Kino: Wysoka dziewczyna – dramat, reż.: Kantemir Balagov; **02.10** Ajka – dramat, reż.: Sergei Dvortsevoy; **04.15** Zaginione – odnalezione (6); **04.40** Marchewkowe pole – film anim.; **05.10** Odprawa – film dok.; **05.40** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.00** Kuchenne rewolucje 10 (3); **07.00** Kobieta na krańcu świata 13 (6); **07.30** Na Tropie Dzikich Zwierząt (8); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Na Wspólnej Omnibus 20 (862); **13.20** Totalne remonty Szlagowskiej 3 (8); **14.25** Kobieta na krańcu świata 13 (5); **15.00** Kuchenne rewolucje 22 (12); **16.00** Skoki narciarskie: PS, Lahti – studio (1); **16.30** PS, Lahti – konkurs drużynowy seria 1 (2); **17.40** PS, Lahti – studio sport (3); **17.50** PS, Lahti – konkurs drużynowy seria 2 (4); **18.25** PS, Lahti – studio (5); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich (25); **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** W starym dobrym stylu – komedia, reż.: Zach Braff, wyk.: Morgan Freeman, Michael Caine, Alan Arkin, Matt Dillon, Christopher Lloyd; **22.20** Grawitacja – film s.f., reż.: Alfonso Cuarón, wyk.: Sandra Bullock, George Clooney, Ed Harris; **00.10** Godzilla – film przygodowy, reż.: Gareth Edwards, wyk.: Aaron Taylor-Johnson, Elizabeth Olsen, Juliette Binoche; **02.45** Uwaga!; **03.05** Noc Magii; **04.30** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.00** Toy Story (4); **10.10** Ewa gotuje (409); **10.40** Nasz Nowy Dom (247); **11.40** Nasz Nowy Dom (248); **12.40** Bogaty dom – Biedny dom (25); **13.45** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (55); **14.15** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (56); **14.40** Rolnicy. Podlasie (36); **15.45** Więzienie (64); **16.15** Więzienie (65); **16.45** Więzienie (66); **17.15** Więzienie (67); **17.45** Chłopaki do wzięcia (273); **18.15** Chłopaki do wzięcia (274); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.55** Pogoda; **20.00** Napróżd – film animowany, USA 2020, reż.: Dan Scanlon; **22.30** Kapitan Ameryka: Zimowy żołnierz – USA 2014, reż.: Anthony Russo, Joe Russo, wyk.: Chris Evans, Samuel L. Jackson, Scarlett Johansson, Anthony Mackie, Robert Redford; **01.15** Zakładnik – film akcji, 2004, reż.: Michael Mann, wyk.: Tom Cruise, Jamie Foxx, Jada Pinkett Smith, Mark Ruffalo, Peter Berg, Bruce McGill; **03.55** Świat według Kiepskich (236); **04.40** Disco Gramy (5390); **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy” nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 9 II 2022 r.

fot. PAP/EPAP/Kremlin Pool/Sputnik/Pool

Jadąc do Moskwy na spotkanie z Władimirem Putinem, francuski prezydent Emmanuel Macron miał nadzieję przywieźć stamtąd sukces – ale wrócił z niczym.

Na co właściwie liczył? Że Putin da mu gwarancje pokoju i wycofa wojska z granicy z Ukrainą?... Po tym, jak odeszła Angela Merkel – postać kluczowa w polityce europejskiej – Macron zdecydowanie chciałby zająć jej miejsce. Nowy kanclerz Niemiec Olaf Scholz dopiero musi dać się poznać, premier Wielkiej Brytanii Boris Johnson ma narastające kłopoty w swoim kraju, a inni przywódcy państw europejskich nie odgrywają bardzo znaczącej roli. Tyle że działania Macrona nie przynoszą oczekiwanych rezultatów. A te są mu bardzo potrzebne. Według najnowszych badań zaledwie ok. 38 proc. Francuzów pozytywnie ocenia jego prezydenturę, a aż 62 proc. negatywnie.

NA DWÓCH KRAŃCACH STOŁU

Spotkanie Macron–Putin miało swoją symbolikę: bardzo długi stół, na którego końcach obaj siedzieli. Wiadomo już, dlaczego wyglądało to aż tak dziwnie. Okazuje się, że francuski prezydent odmówił wykonania zalecanego przez Rosję testu PCR na COVID-19. Obawiał się bowiem, że dzięki temu Rosjanie uzyskają jego

„Uspokajanie” Putina

Piotr Kościński

DNA. Tymczasem Putin chce funkcjonować w całkowicie zdrowym otoczeniu, w swoistej „bańce zdrowia”. Nie pozwolił więc, by jego gość się do niego zbliżył.

Niezależnie od tego całe to spotkanie wyglądało dziwnie. Sam rosyjski przywódca sprawiał wrażenie, jakby był zmęczony lub źle się czuł. Trudno też było o swobodną rozmowę i lepsze zrozumienie się – przy takim oddaleniu rozmówców. Tak naprawdę mogli po prostu porozmawiać przez telefon lub przez jakiś komunikator internetowy.

Sprzeczne są informacje na temat rezultatów wizyty. Macron dowodził, że otrzymał osobiste zapewnienia od Władimira Putina, iż Rosja nie zaostrzy kryzysu na Ukrainie. Innymi słowy, rosyjski prezydent miał mu obiecać, że nie dojdzie do żadnej rosyjskiej agresji na Ukrainę. Ale niedługo potem te twierdzenia zdemontował rzecznik Putina Dmitrij Pieskow. Jego zdaniem strona rosyjska nie zgodziła się na „żadne ustępstwa”. A zapewnienie, że wojny nie będzie, byłoby takim ustępstwem.

Co więcej, Macron jeszcze przed wyjazdem sugerował, że ustępstwa powinien poczynić kto inny: Zachód. W wywiadzie dla tygodnika „Journal du Dimanche” nie tylko bagatelizował obawy, że może

dojść do wojny, ale też podkreślał, że rozumie potrzebę Moskwy obrony swych interesów. – Bezpieczeństwo i suwerenność Ukrainy czy jakiegokolwiek innego państwa europejskiego nie mogą być przedmiotem kompromisu, ale Rosja ma również prawo stawiać pytania o własne bezpieczeństwo – mówił. I podkreślał, że nie ma szans na „jednostronne ruchy” Rosjan. Jego zdaniem jeśli Moskwa coś da, to powinna uzyskać coś w zamian.

Niewykluczone, że Macron chciałby zaspokoić rosyjskie żądania kosztem Ukrainy. Na przykład zgadzając się na federalizację tego kraju w warunkach, gdy jedna z części składowych takiej federacji – Donbas – pozostawałaby pod kontrolą rosyjską.

PUTIN GROZI FRANCUZOM

Gdy na konferencji prasowej po rozmowach francuscy dziennikarze zada-

wali pytania o możliwą rosyjską agresję na Ukrainę, Putin odpowiedział im: – Czy wy chcecie tej wojny? Czy wy chcecie, żeby NATO walczyło z Rosją? Chcecie, żeby Francja walczyła z Rosją?

Oczywiście, chodziło o przestraszenie Francuzów. Trochę podobnie jak w 1939 r., gdy Niemcy usiłowali przekonać sojuszników Polski, by „nie umierali za Gdańsk”. Przy czym teraz wcale nie chodzi o to, by Francja wysłała swoich żołnierzy na Ukrainę i rozpoczęła wojnę z Rosjanami, ale by twardo i wyraźnie stanęła po stronie tych państw i polityków europejskich, którzy dowodzą, że Kreml nie może dyktować NATO i Unii Europejskiej, kogo mogą, a kogo nie powinni przyjmować, a także gdzie rozmieszczać swe wojska.

Jest nowy, niezły film „Monachium. W obliczu wojny” o konferencji monachijskiej w 1938 r., na której Anglicy, Francuzi i Włosi zdecydowali się oddać Hitlerowi spory kawałek Czechosłowacji. Jednak polityka appeasementu – uspokajania Hitlera – prowadzona przez brytyjskiego premiera Neville’a Chamberlaina zakończyła się fiaskiem 1 września 1939 r. Może Macron powinien obejrzeć ten film?

Zareklamuj się u nas!

idziemy

II okładka
205 x 285 + 5 mm na spady

1/1 strona wewnątrz pisma
205 x 285 + 5 mm na spady

Junior page
135 x 190 mm
+ 5 mm na spady

moduł
reklamowy
75 x 140 mm

moduł
reklamowy
95 x 67 mm

Zapraszamy do kontaktu: reklama@idziemy.com.pl, tel. 502 142 292

JAK ŻYĆ W ZGODZIE Z WIARĄ?

- w domu
- wśród znajomych
- w pracy
- w życiu publicznym

KURS DROGA ZACHEUSZA to program formacji duchowej składający się z wykładów, ćwiczeń duchowych, spotkań i wspólnej modlitwy, oparty na Nauce Społecznej Kościoła.

RUSZAMY W MARCU 2022!

drogazacheusza.pl